

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CARLO GOLDONI

LOKANTACI KADIN

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN: NECDET ADABAĞ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

CARLO GOLDONI
LOKANTACI KADIN

ÖZGÜN ADI
LA LOCANDIERA

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN
NECDET ADABAĞ

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM, NİSAN 2015, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-447-8 (CİLTİLİ)
ISBN 978-605-332-446-1 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

CARLO GOLDONI

LOKANTACI KADIN

İTALYANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
NECDET ADABAĞ

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Carlo Goldoni

Goldoni 1707'de Venedik'te doğdu. Doktor olan babasının görevi nedeniyle değişik yerlerde öğrenimini sürdürdü. Pavia'da hukuk okurken Pavialı kadınlar üstüne yazdığı taşlamadan ötürü kentten kovuldu. 1731'de hukuk fakültesinden mezun oldu ve avukatlık yapmaya başladı. Ayrıca diplomat olarak Milano ve Cenova'da görev yaptı, Cenova'da tanıdığı Antonietta Conio ile 1736'da evlendi; bu sıralarda tiyatro yapıtları yazmaya başladı. Diplomat kariyeri Goldoni için iyi bir fırsat olmuştu. Gerçek kimliğini tiyatro yapıtlarıyla bulacağını düşünen yazar gittiği yörelerde tiyatro kumpanyalarını aramaya ve onlarla iletişime geçmeye başladı. Yerinde duramaz bir karaktere sahip olmanın getirdiği etkinlik ancak tiyatro gibi pitoresk bir ortamda doyum yolları bulabilirdi. Bu seçimde bir rasgelelik yoktur. Tümünden bilinçli bir yaklaşımın sonucudur. İçindeki sanata yakınlık daha genç yaşlarda yorumsal bir yaklaşımı beraberinde getirir. Olana bire bir uymak yerine olanı değiştirmek düşüncesi egemendir. İtalyan tiyatrosuna yenilik kazandırmak ve “uydurma” senaryoların yerine yazınsal metinlerden kalkarak içerik ve düşünsellik taşıyan yapıtlarla söz konusu tiyatroya bir oturmuşluk sağlamak amacına dönüktür girişimleri. Böylesi bir devrimsel yaklaşımın ilk ürünü 1738'de yazdığı *Il Momolo cortesan*'dır (Saray Adamı Girolamo). Bu yapıtta yalnızca başkahramanın rolü yazılı olarak sunulmuştur.

Goldoni'nin yaptığı reform mu, yoksa devrim mi sorusu herkesin aklına takılan bir sorudur. İtalyan sanat tiyatrosunu (commedia dell'Arte) kökünden değiştirmeye dönük bir değişim nicel olmaktan çok niteldir. Bu nedenle girişimi devrimseldir ve Goldoni de devrimcidir. Geleneksel tiyatroya karşı çıkmak halkın ve tiyatro dünyasının beğenisine karşı çıkmak anlamını taşıdığı için özellikle o yıllarda yürek isteyen bir işti. O zamana dek tiyatro oyunları bizdeki orta oyununa benzer biçimde doğaçlama yapılan bir tiyatroydu. "Konu tiyatrosu" ya da "sanat tiyatrosu" da diyebiliriz adına. "Sanat tiyatrosu" denilmesinin nedeni, ancak sanattan, meslekten olan kişilerin o tiyatrodaki oynayabilmesi anlamına gelmekteydi. Yazılı bir metin olmadığı için, örneğin amatörlerin oynaması olanaklı değildi. Bu arada yaptıkları espri-ler de doğaçlama ürünüydü. Ve her oyuncunun bir maskesi vardı. O maske bir tipi canlandırıyordu. Ortaya atılan bir konu vardı; oyuncular sahnede o konuya ilişkin, biraz da akıllarına geleni söylemekle halkın eğlenmesini sağlayacak güldürü öğeleriyle süsleyerek tiyatro yapıyorlardı. Şimdiyse oyuncuların elinde yazılı bir metin olacaktı ve oyuncular sahneye hazırlıklı çıkacaklardı. Doğaçlama yerini önceden hazırlanmış metne bırakacaktı. Maskenin yerini karakter alacaktı. Goldoni'nin devrim yaparken çıkış noktası, tiyatronun ciddi bir iş olduğu gerçeği, tiyatro yapmanın da kendine özgü bir biçim ve biçem taşıdığı fikridir. Ayrıca belirli bir ideolojisinin olması gerektiğine inandığı da su götürmez bir gerçektir. Ciddiyetin içeriğinde güldürü olmayacak gibi bir varsayıma kapılmamak gerektiğini hemen anımsatmakta yarar vardır. Ancak güldürü öğesinin belirli bir ölçüde seçkin bir kimliğe ulaştırılarak sunulması gereği, sözü edilen ideolojik içeriğiyle örtüşen bir yapıdadır.

1700'lü yıllar insanlık tarihinin temel sayfalarından birini açacak dönemlerdendir. Henüz Fransız Devrimi'ne çok vardır ama devrim rüzgârları püfür püfür esmektedir. Bu bağlamda kentsoylu ekininin, ardından düşünce yapısının Avrupa'ya

sarmış olması ve yazarın Avrupa'ya yakın bölgelerde (Venedik, Milano, Cenova) fikir kulüpleri, düşün dünyası ve öteki aydın çevrelerle iç içeliği onun bir başka dünya görüşü, yaşam biçimi edinmesine neden olmuştur. Ayrıca yine sözü edilen kentlerdeki tecim, küçük de olsa sanayileşme, denizcilik ve alışveriş dünyası içinde yoğrulan insanlardan edinmiş olduğu izlenimler insanlığın önünde yeni bir dünyanın açıldığının habercisi olmuştur. Yazar, artık kapalı tarım uygarlığından uzaklaşarak makineye dayalı sanayi çağına geçilmekte olduğunu gözlemlemiş ve bu dünyanın insanların beklentilerinin çok farklı olduğu yönündeki izlenimleri giderek haklılık kazanmıştır. Çoğu yapıtında gözlemlenen ama özellikle *La locandiera* (Lokantacı Kadın) adlı oyununda kendine özgü alaycılığıyla billurlaşan sınıfsal farklılığın neden olduğu çatışmanın izleri lokantacı kızın soylu beyefendilere yapmış olduğu oyunlarda, onları yola getirmek için çevirmiş olduğu dolaplarda yavaş yavaş kendini göstermeye başlar. Goldoni'nin tiyatrosu yadsınamaz biçimde toplumsal içeriklidir ve toplumcu gerçekçiliğin somut örneklerindendir. Her toplum kesitinin karakteristik özellikleri yansıtılırken bireylerin, ait oldukları toplumsal sınıfın sosyal koşullarına göre devinimlerinin altını çizer. *La dama prudente* (Tedbirli Kadın) adlı yapıtına yazdığı bir giriş yazısında Goldoni, "Kıtapta soyut olarak kıskanç bir kocayı değil, soylu bir kıskanç kocayı resmetmek istedim," der. Kıskanç kocalar arasında sosyal sınıf farklılığından ötürü davranış farklılıkları vardır.

Goldoni'nin tiyatrodaki yapmak istediği devrim ki ardında toplumsal bir kakışmanın var olduğuna ilişkin somut veriler ve itici gücün toplumun kendisinden geldiği yönünde yazarın bize sunduğu ipuçları varken, Goldoni'nin girişimine "evrim" demek olanağımız ortadan kalkar. Yaptığı artık sanat komedisi değil, yeni bir kimlikle sunulan karakter komedisidir. Başlıca amacı budur. Ne ki bu devrim kademeli olmuştur. 1738'de sahnelenen *Il Momolo cortesan*'da yalnızca

başkişinin rolü yazılıydı; diğer roller yine doğaçlama oynanıyordu. 1743'te sahnelenen *La donna di garbo* (Namuslu Kadın) tümüyle yazılı bir metindir. Oyundaki tüm kişilerin rolleri yazılı olarak kendilerine verilmiş ve önceden hazırlanarak sahneye çıkmaları sağlanmıştır. Bugünkü klasik tiyatronun ilk taşları yerine konulmuş gibidir. Daha sonra maskları kaldırmaya gelmiştir. Bu işi de aşamalı yapmış ve oyunlarda başaktörleri kişilerden seçmiş, yardımcı oyunlarda maskları kullanmıştır. Masksız ilk oyunu 1750'de yazdığı *Pamela nubile* (Bekâr Pamela) olmuştur. 1760'da *I rusteghi*'yi (Yabanlar) yazmıştır. Goldoni ayrıca, örneğin Plauto ve Terenzio'dan başlamak üzere Latin komedilerinde var olan, ardından sanat komedisinde kendini gösteren ve soytarılık yaparak güldürü konusu olan "hizmetçi" tiplmesini de kaldırdı. Bu devrimsel nitelikteki değişikliklere her kesimden gelen tepkilerden sıkılan Goldoni Paris'e yerleşti. Paris'te 1784-1787 yılları arasında *Mémoires*'i (Anılar) yazdı. Fransız Devrimi'nden sonra aldığı parasal destek kesilince yoksulluk içinde orada öldü. Yıl 1793'tür.

Burada bir yanlış düzeltmenin zamanı gelmiştir. Ülke-mizde *commedia dell'arte* (sanat komedisi) denilince Goldoni ya da Goldoni denilince *commedia dell'arte* akla gelir. Oysa Goldoni sanat komedisinin temel ilkelerini değiştiren kişidir. Goldoni'nin sanat komedisi ile yakından değil, uzaktan ilgisi vardır. Bu ilgi de sanat komedisini o biçimiyle benimsemeyerek uzakta kalıp temel değişiklikler yapmasıdır. Tiyatrodaki devriminin temel hedefi sanat komedisi olmuştur. Çünkü tiyatro adına tümünden özgünlüğünü yitirmiş, yaratıcılık ereği kalmamış bir sanat dalına dönüştürülmüş olan sanat komedisinin bir tek seçeneği kalmıştır: Kaba, basit, anlamsız espri ve sözümona güldürü öğeleriyle insanları eğlendirmek. Artık tek tip ve değişmez tiplerin anlatımı olan maskların kaldırılmak istenmesinin temel nedeni yapaylıktan uzaklaşmak ve gerçeklikle içimizden birilerini

sahnelemek tutkusuydu. Böylece değişik insan tiplerine yer verirken değişik karakterleri ve değişik karakterler arasındaki çatışmaları, ayrıca en önemlisi, değişik toplumsal katmanları ve aralarındaki sınıfsal çatışmayı sahneye taşımak olanağı bulunacaktı. Goldoni söz konusu olunca böyle bir ideolojik yaklaşımı gözden uzak tutmamak gerek. Çağdaşı Parini'nin *Il giorno* (Gün) adlı yapıtında bir soylu gencin günlük yaşamını konu alıp soylu sınıfa yergici bir yaklaşımla nasıl saldırdığını bilerek bakarsak meseleye, o dönem içinde yoğunlaşan sınıfsal bilincin etkisiyle insanların cepheleşmek gereğini bir sorumluluk duygusu bağlamında kabullenmek zorunda kaldıklarını görürüz. Kentsoylu sınıfın toplum gerçeği içinde yer alması artık kaçınılmazdır. Masklara değil, gerçek tiplere; yanılsamalara değil, doğallığa gereksinim vardır. Böylesine toplumcu izlekleri ayaküstü anlatmanın olanaksızlığının ayırında olan Goldoni yazılı, dahası şiirsellik içeren metinlere gereksinim olduğunu söyler. Bu metinler bugünden yarına hazırlanmış metinler değil, araştırılmış, üzerinde düşünülmüş ve tartışması yapılmış ve zamanın gereği olarak tarihsel ve toplumsal bir çerçeveye oturtulmuş metinlerdir.

Usun öne çıktığı ve aydınlanmacı bir yaşam felsefesinin dünyaya egemen olduğu bir dönemde Goldoni'de de etkin boyutta aydınlanmacı bir yaklaşımın varlığını yok saymamak gerek. Çok üst düzey, entelektüel seviyesi çok yüksek bir aydınlanmacılık değil onunki; belki de halka yakın, alçakgönüllü bir çizgidedir. Sahnelediği insanlar da ılımlı, iyi, dengeli, dürüst, kompleksleri olmayan kişiliklerdir. Tipik 18. yüzyıl İtalyan kentsoylu tipidir. Yaşamı inceden inceye gözlemleyen meraklı bir tip ve okumaktan çok yaşamdan deneyim kazanmış biri. Bu nedenle onun aydınlanmacı yaklaşımında da derin bir inceleme, araştırma aramamak gerek. Çünkü onunki yaşamdan, yaşanmışlıktan sağlanmış bir deneyimdir. Yazarın iki toplumsal katman arasında bir

aracı olduğu kabul edilirse, yaklaşımlarını alt sınıftan uzak kalmamak, üst sınıfa da fazla yaklaşmamak gereğinin doğurduğu bir sonuç olarak görmemizde yarar vardır diye düşünüyorum. Goldoni'nin duruşu “kentsoylu” duruşudur. Oyunlarında halka dönük, halkla ilişkilerinde hafif tarzda “babacıl” bir tavır sergilediği doğrudur. Goldoni “tiyatro” ve “yaşam”ın kendisi için iki temel esin kaynağı olduğunu sürekli söylemiştir. “Doğal olanı bozmamak gibi” temel bir amacı olmuştur. Voltaire onu “doğanın çocuğı ve ressamı” olarak tanımlamıştır. Yaşamın kendisine çok çeşitli karakterler sunduğunu ve sanki özel olarak tiyatrosunda kullanmak için onları öyle güzel renklendirdiğini söyler. Tiyatronun da dünyada rastladığımız karakterleri, tutkuları, olayları hangi renklerle tiyatroya taşıması gerektiğini kendisine öğrettiğini söyler. Tiyatro mu yaşamı, yaşam mı tiyatroyu ayakta tutmuştur diye sorulduğunda, tiyatrosunun yaşamın içinden geldiğini, yaşam zahmetine de tiyatrosuz katlanılamayacağını varsayıp birbirlerini tamamlayan iki ayrı ama birbirine çok yakın kaynaklar olarak gördüğünü söyleyebiliriz.

Goldoni 1750'de yayımladığı *Commedie*'nin (Oyunlar) birinci baskısının giriş yazısında şunları yazıyordu: “Sahnelerde çirkin soytarlıklar, basit aşk ilişkilerinin dışında başka bir şey yoktu. Kötü kötü öyküler ve düzensiz, kuralsız, hiç de iyi işlenmemiş öyküler. Bunlar kötü alışkanlıkları düzeltceğine ki bu güldürü oyunlarının ilk, en eskil ve en soylu görevlerinden biriydi, daha da azdırıyordu. Ayrıca cahil halkı, ipini koparmış gençliği ve rayından çıkmış insanları eğlendirirken, iyi yetişmiş, aydın insanlar için kızgınlık ve sıkıntı nedeni oluyordu.” Bu sözlerinden de açıkça toplumsal değeri yargılarının tartışıldığı, ahlaksal ölçütlerin öne çıktığı ama salt düşündürücü değil, keyifli, sorunlara karşın iç açıcı ve seviyeli eğlencelik bir yanı olan bir tiyatrodan yana olduğunu görmek olanaklı.

1750'de tiyatrodan yapmak istediğini ya da yapabildiklerini bitirmiş gibidir. Kafasındaki tasarımına göre geleneksel

(Arcadia) tiyatrosunu yeni ufuklara açabilmek gibi temel bir amaca yönelik olarak, ayrıca tutarlı biçimde tiyatro poetica'sının temel ilkelerini sergileyebilmek ve onu da kitap diliyle değil, insanların anlayabileceği bir dille anlatmak için *Il teatro comico* (Komik Tiyatro) ya da bir başka tanımla "komedi içinde komedi"yi yazar. Okura yaptığı uyarıda, bir başkasına kurallar öğretmek gibi bir düşüncesinin olmadığını, yalnızca daha güvenli bir yolun açılmasına çaba gösterdiğini yazar. "Böyle bir girişimin de izleyiciler tarafından beğeni kazandığını saptamış bulunuyorum," der. Arzusu, yaptıklarını aklı başında birinin inceleyip düzelterek sahnelerde artık görülmeyen o onurlu duruşu iade etmesidir. Ona göre artık rasgele, kuralsız, düzensiz bir biçimde bir araya getirilmiş sahnelerle tiyatro yapılmaktadır. Kendisinin hiç kimseye öğretmenlik yapmak gibi bir düşüncesinin olmadığını, ama öğretmek becerisine sahip kişilerden de bir şeyler öğrenmekten utanç duymayacağını belirtir. Goldoni'nin tiyatro ile ilgili ses getiren bu savlarını içeren yapıtını kuru kuru yazılmış kuramsal bir kitap olarak değerlendirmemek gerekir. Çünkü kendine özgü bir canlılığı ve bir devinimi vardır. Yazarın tiyatrodaki yapmak istediği değişikliklerin bizzat oyuncular tarafından dile getirilmiş olması yapmak istediklerine daha bir anlaşılabilirlik getirmiş, renk katmıştır. Başkomedyen Orazio'nun provalarda yaptığı uyarılar ve attığı "fırçalar" daha etkin biçimde yerini bulurken uygulamalı bir çalışmanın örneği veriliyordu. Sonunda başkahraman Placida-Rosaura'nın ağzından Goldoni'nin savunduğu ilkelerin yerinde olduğunu ve yeni biçimde yazılmış oyunlarda oynamak istediğini duymak, gerek izleyiciler gerekse oyuncular ve tiyatro adamları üzerinde etkili olmuştur. Bu sözlerin ne anlama geldiğini kısaca yorumlarsak, başkalarınınca da tanımlandığı gibi "basit" ve "doğal" olmak istediği ve böyle olunmasını beklediği şeklindedir.

Goldoni'nin, Pietro Metastasio'nun melodram, Vittorio Alfieri'nin trajik kahramanları arasına bir yere koyduğu kahramanları günlük yaşamdan seçilmiş gibidirler. Ancak sahneye çıktıklarında hepsi Goldoni'ye benzerler. Sanki yazar kendi kişiliğini, dahası fiziksel yapısını kahramanlarına taşımış gibidir. Ruh durumları, duruşları, iç çatışmaları, kavgaları ve ekinse birikimleri kentsoylu birinin sahneye yansımasıdır. Kimi eleştirmenler, sahneye çıkan oyun kahramanlarını orkestra enstrümanlarına benzetmektedir. Örneğin, *I rusteghi*'nin (Yabanlar) dört erkek oyuncusu dört viyolonsel, üç kadın oyuncusu üç keman gibidir. Ya da bir enstrüman triosu oluşturan üç oyun kahramanı; başka bir oyunda ise koral yapısına uygun olarak bir akordeon orkestrası buluruz karşımızda. Goldoni'nin tiyatrosunda koral uyum ve öğeler arasındaki armoni çok önemli bir etmendir. *Il Momo-lo cortesan*'dan başlayan komedi yazarlığı serüveninde yazarın öne çıkarmaya çalıştığı devrimsel nitelikli değişiklikler birbiri arkasına yazdığı komedi yapıtlarıyla kendini kanıtlamış ve artık dönülmez bir yola girildiğinin habercisi olmuştur: *La vedova scaltra*, *La famiglia dell'antiquario*, *La bottega del caffè*, *Il bugiardo* 1748-50 yılları arası ürünleridir. Bu oyunlarda mask tümünden kalkmıştır ve her kişi bir karakteri canlandırmaktadır. Canlandırılan karakterler zamanın toplumsal düzeninden çıkmışlardır; yaşadıkları ortamları yansıtmaktadırlar. Goldoni'nin kullandığı dil Venedik lehçesidir. Bunun da böyle olması doğal ortamdan koparıp getirdiği kişilerinin dili olmasıdır. Bu olguyu doğallığının bir gereği olarak sayabiliriz. Ne ki İtalyanca yazdığı yapıtlarında da herkesin anlayabileceği ve seçkin olmayan bir dil kullandığı, dahası İtalyancaya da yörenin renkli ortamlarına uyan bir şiirsellik kazandırdığı gözden kaçmaz. Kimilerine göre, komedilerin aksayan ya da yanlış olarak gösterilebilecek bir yanı ortamsal betimlemelerde duyarlı gerçekçiliğinin gereği fazlaca ayrıntıya yer vermesidir.

Il Campiello (Meydan), *La locandiera* (Lokantacı Kadın), *Gli innamorati* (Sevgililer) gibi daha etkileyici oyunlarında alayımı bir anlatım kullanmış ama duygulu ayrıçlara yer vermiştir. Gençlik yıllarını çağrıştıran motiflerle süslediği, nostaljik yaklaşımların ağır bastığı bu yapıtlarında kuşaklar arası çatışmayı dile getirmiştir. Eski kuşağın çağının sorumluluğunu taşıdığı ancak yaklaşımının muhafazakârlığı, yeni kuşağın yenilikçi olmasının yanında neme lazımcılığı vurgulanmaktadır. 1760-62 yılları arasında yazdığı oyunlarında aynı çizgiyi izlemiş ve daha fazla beğeni kazanan etkin yapıtlar vermiştir: *I rusteghi*, *La casa nova*, *Sior Toderò brontolon*, *Le baruffe Chiozzotte*. Kuşaklar arasındaki çatışmanın da Goldoni'nin gözünde tatlıya bağlanmayacak kadar keskin olmadığını söylemek gerek. Goldoni insanları gergin değil, esnek görmek istiyor. Yazarın yapısından gelen bir yaklaşım. Yapacak bir şey yok.

Doğaçlama komedi tiyatrosundan yazılı komediye geçişin temel amaçlarından biri de komediye eski ağırbaşlılığını, yazınsal ciddiyetini kazandırmaktı. Bu bağlamda en iyi ürünlerden biri de *Gli innamorati*'dir (Sevgililer). "Yazardan Okura" (L'Autore a chi legge) denemesinde Goldoni yapıtıyla ilgili şunları söyler: "Sevgililerin yer almadığı çok az oyun vardır. Hemen hepsinde olay örgüsünün temel devindirici gücü duru aşktır. Adı 'Sevgililer' olan bu oyun doğal olarak ötekilere oranla daha şiddetli bir aşkı sergilemelidir. Birbirini bağlılıkla, içten seven iki kişinin mutlu olmaları gerekir; öyle ki marazi kıskançlığın dışında tutkularının önüne geçecek engel tanımıyorum ben. Güzel İtalya'mızda seven kalplerin felaketini oluşturan bu marazi kıskançlık dinginliği bulandırır, durgunluk içinde fırtınalar kopartır." Yazarın saptaması doğrudur. Oyunda Eugenia, sevgilisi Fulgenzio'yu yengesinden bile kıskanır. Adım adım izler onu ve arayıp da bulamadığı zaman maraza çıkartır. Bu konudaki saptamasının doğruluğunu kanıtlamak için oyunda böyle bir kıskançlık sah-

nesinin yer aldığını savunanlar çıkabilir, ama her ne kadar “güzel İtalya’ımızda” diyorsa da evrensel nitelikli bir hastalığın kanıtı gereksinimi olamaz. Yengesiyle iskambil oynamaya ya da gezintiye gitmeye dayanamayan Eugenia soylu sınıfın bir başka yüzünü yansıtır. Bu konuda erkekler daha mı hoşgörülüdür? Kadınlarına kur yapılmasından hoşnut görünen soylu erkekler var. Parini’nin *Il giorno* (Gün) adlı yapıtında bunun karşılıklı anlayışa dayalı bir kur yapma sanatı olduğu gösterilmek istenir. Kur yapanlar mutlu, yapılanlar mutlu, kocalar mutlu. Kur yapan erkekler kadını baştan çıkarma konusunda her türlü ödünü vermeye hazırlar. Çünkü bir başka kadınla gözükme soylu sınıfın yaşam biçimi bağlamında ayrı bir hüner olarak değerlendirilmektedir. Bu ilişki kimi kuralları gerektirir. Örneğin *Sevgililer*’de, erkeklerle “çok sevildiklerini belli etmek her zaman iyi değildir” der Eugenia. Fulgenzio’yu yengesi Clorinda’dan kıskanması da yine soyluların tipik yaşam biçimine girer. Goldoni bu dünyayı çok ağır bir dille eleştirir ve alaya alır. “Soylu kişiler her şeyden anlamak zorundadır,” derken, soyluların hiçbir şeyden anlamadığını söylemek ister. Sanat yapıtları üzerindeki pazarlığa neden olan cehalet ve görmemişliği de kınar. *Sevgililer* mutlu sonla biter. Goldoni’nin vermek istediği ileti boş şeylerle uğraşılmasında gerektiği, akıl ve mantığın öne çıktığı bir dünyanın yaratılmasının kaçınılmaz olduğudur.

Goldoni, *Il bugiardo*’yu (Yalancı) 1750’de yazdı. Öteki oyunlarına göre farklılık gösterir. Öteki oyunlarının çok kişili olmasına karşın *Yalancı* tek kişi etrafında dönen bir oyundur. O da yalancının kendisidir. Oyunun özü yalancının söylediği yalanlardır, olay örgüsü yalanlar dizgesine göre yol alır ve oluşur. Tüm kişileri eylemlerinde koşullandıran yalancı Lelio’dur. Oyunun adının *Yalancı* olması boşuna değildir. Örneğin, *Kahvehane*’de birden fazla kahraman vardır ya da hiç kimse kahraman değildir. Oysa burada sanki yalancıdan bağımsız hareket edilemezmiş gibi insanlar bir işe kalkışma-

dan Lelio'nun bir yalan atmasını bekler ve o yalanı –yalan olduğunu anladıktan sonra– belgelemek ve yüzüne vurabilmek için işe koyulurlar. Bir zümrenin, Venedik'te bir grup insanın sabahtan akşama kadar başlıca uğraşısına dönüşen bu koşuşturma soylu sınıfın ne denli işsiz güçsüz olduğunu göstermeye yöneliktir.

Goldoni *La bottega del caffè*'yi (Kahvehane) 1750'de yazar. Ünlü 16 oyunundan, dahası önde gelenlerinden biridir. Bu oyunda da yaşamın her türlü entrikasını görmek olanaklıdır. İnsan ilişkileri açısından bakıldığında erdemin kötü alışkanlıklar üstünde yengisinin toplum sosyolojisi bakımından eğitici bir işlev gözetilerek işlendiği gözden kaçmaz. Yazar dürüst insanların yanı sıra dürüst olmayanları da işlerken, ki yazarın gerçeklik anlayışı bunu gerektirir, dürüstten yana olduğunu net bir biçimde ortaya koyar. Kişilerin birer karakter olması ya da birer karakteri simgelemesi olgusunun tiyatro gerçekliğiyle örtüşmesine karşın, sanki maskelerinden henüz sıyrılmış tipler olarak kişiliklerini bulamamış oldukları söylenebilir. Belki de bunun içindir ki yapıtın adında bir kişi yok ama bir yer var. Oysa *La locandiera*'da (Lokantacı Kadın) olay bir lokantada¹ geçmesine karşın oyundaki tüm tipler bir karakter oyuncusudur. Kendilerine özgü bir kişilikleri vardır. Oyun da adını örneğin *Kahvehane*, *Meydan* gibi bir yerden değil, bir kişiden alır. O da başkişi Mirandolina'dır. Oyun bu kadının etrafında döner. Sanki öteki kişiler çevresindeki figüranlardır. Ancak gizli kahraman gibi saklı bir kişi vardır ve Mirandolina'nın karşı tipleridir. Cinsel doyum sağlamak için kadının etrafında dönen tüm soylu tiplerin şaşkınlık gösterileri arasında, mutlu sonla biten oyun anlayışının gereği, Mirandolina kendi sınıfından olan bu kişiyle evlenir. Mirandolina kendi sınıfından olanlara tutkundur ve soylu sınıftan olanlarla dal-

1 La Locanda: "Lokanta" Venedik'te yemek yemek ve konaklamak için günümüzde de kullanılan geleneksel mekânlardır.

ga geçmektedir. Bu tavır onun toplumsal duruşunun bir sonucudur. Ne ki Mirandolina'yı erkekleri baştan çıkaran bir tip olarak görmek yanlışır, çünkü o ayakta durabilmek için savaşım veren bir kadındır. Erkeklerin kendilerini beğenmişliği karşısında Goldoni'nin öne çıkarmak istediği karakter bir kadındır. Kadının öne çıkmasının dönemin toplumsal anlayışının bir ürünü olduğunu görmek gerekir.

Sevgiye dayalı bir içerik taşır oyunları. Kin ve nefret yoktur. Genellikle mutlu sonla biter. Bu eğilim biraz da Goldoni'nin karakterinden kaynaklanır. Goldoni iyi ve iyimser bir insandır, dünyayı toz pembe gören biridir. Kin, nefret taşımayan, sevgiyle dolu. Gerçeğe güler yüzle bakmayı ve oradan güldürü öğelerini çekip çıkarmayı bilen, eğlendiren ama düşündüren bir yazardır Goldoni.

Necdet Adabağ

Yazardan Okura

Bugüne dek yazdığım oyunlar içinde bu oyunumun en ahlaksal, en yararlı, en öğretici olduğunu neredeyse söylemek üzereyim. Sadece Lokantacı Kadın tipi üstünde duran bir kişiye bu sözlerim bir paradoks gibi gözükecek ve bu kişi benim bir başka yerde bu kadından daha cilveli, daha tehlikeli bir tip yaratmadığımı söyleyecektir. Ama Şövalye'nin karakteri ve yaşadığı olaylar üzerinde duran bir kimse de yerlerde sürünmüş bir kendini beğenmişliğin canlı örneğini, ayrıca uçurumlara yuvarlanmamak için tehlikelerden kaçmayı öğreten bir okulu bulacaktır karşısında.

Mirandolina erkeklerin nasıl âşık olduklarını gösterir başkalarına. Kadınları küçümseyen kişiye kendisinin de onun gibi düşündüğünü belirtip, onun hoşuna giden şeyleri övüp, dahası onu kadınları kötülemeye götürecek kadar tahrik edip aklına girerek başlar işe. Şövalye'nin kendisine olan düşmanlığının bu biçimde üstesinden geldikten sonra, özel ilgisiyle birlikte hizmetlerine karşılık kendisine hiçbir borcunun olmadığını söyleyerek ona enine boyuna hesaplanmış incelikler sunar. Adamı odasında ziyarete gider, sofrada bizzat hizmet eder, onunla alçakgönüllü ve saygılı biçimde konuşur ve kadına karşı olan kabalığının törpülendiğini görünce cesareti artar. Yarım ağızla konuşur onunla, çaktırmadan göz hapsinde tutar ve ölümcül darbeyi indirir. Zavallı adam tehlikeyi görmüştür, kaçmak ister, ne var ki uyanık kadın iki

damla gözyaşıyla onu durdurur ve bir bayılma numarasıyla yere serer, perişan eder ve ruhunu karartır. Öte yandan kadınlarla hiçbir zaman alışverişi olmamış kadın düşmanı bir erkeğin birkaç saat içinde bir kadına bu denli âşık olduğunu göstermesi de inanılır gibi değil. Ancak bundan ötürüdür ki zaten kolayca düşmüştür tuzağa, çünkü bu konudaki ustalıklarını bilmeden kadını küçümsemeye kalkmıştır. Adam kadınların bu konuda ne denli usta olduklarını ve utkularına dönük olarak nereye umut bağladıklarını bilmediği için onlara olan düşmanlığını korumanın kendisine yeteceğini sanmış ve çıplak göğsünü düşmanın darbelerine sunmuştur. Ben de başlangıçta oyunun mantığına uygun olarak Şövalye'nin sonunda âşık olabileceği olasılığını neredeyse varsayamazdım. Oysa doğanın yasasına karşı gelinmez, oyunda görüldüğü gibi adım adım giderek ikinci perdenin sonunda onu duygularına yenik göstermek durumunda kaldım.

Üçüncü perdede neredeyse ne yapacağımı bilemiyordum ki bu cilveli kadınların âşıklarını oltalarına taktıklarında onlara acımasızca davranmak gibi bir alışkanlıklarının olduğu aklıma geldi. Ardından talihsiz adamların başlarına açtıkları köleliğin çirkinliğini göstermek ve erkekleri baştan çıkaran bu yosmaların kişiliklerinin ne denli iğrenç olduğunu ortaya koymak için bu insanlık dışı acımasızlıktan ve esir aldıkları zavallılarla dalga geçmek için sergiledikleri onur kırıcı, aşağılayıcı tavırlarından bir örnek vermek istedim. Ütü sahnesini ele alalım: Lokantacı Kadın'ın kendisine sırlıslıkla âşık ettiği Şövalye'yi karşına alıp küçümsemesi yürekleri dağlamaz mı acaba? Güzel bir ayna koyduğumu sanıyorum gençliğin önüne. Keşke ben de zamanında böyle bir ayna bulsaydım önümde, karşıma geçip gözyaşlarıma gülen kimi kaba saba lokantacı kadınları görmemiş olurdum. Neler gördüm, neler geçirdim. Ama zayıflıklarımдан pişmanlık, çılgınlıklarımдан övünç duymanın yeri değil burası. Kendilerine vermiş olduğum bu dersten ötürü, bazı kişilerin bana

teşekkür etmeleri yeter. Dürüst kadınlarımız da cinsiyetlerini lekeleyen bu göz boyayan kadınların gerçek yüzlerinin ortaya çıkmasından ötürü şenlik yapacaklardır şimdi. Bilesiniz ki o şarlatanlar beni gördüklerinde yüzleri kızaracaktır ve yüz yüze geldiğimizde “Tanrı belanı versin” deseler de umurumda olmayacaktır!

Sevgili okurum, bu oyunda yaptığım ufak bir değişiklikten ötürü seni uyarmak zorundayım. Garson Fabrizio oyun ilk kez sahnelendiğinde Venedik ağzıyla konuşuyordu. Brighella ağzıyla konuşmaya alışık olan bu kişiye kolaylık olsun diye yaptım. Sonra konuşmasını Toscana ağzına çevirdim, çünkü gerek olmadan yabancı bir ağzı oyuna sokmak yakışık almaz. Sizi uyarmak istedim, çünkü Bettinelli’nin oyunu nasıl yayımlayacağını bilemiyorum. Belki benim bu özgün metnimi kullanır, içtenlikle umarım böyle yapar, çünkü metin doğru bir metin olacaktır. Ama benim yapıtlarımı olduğu gibi yayımlamak konusunda içinde sakladığı kuruntu bu kolaylıktan da yararlanmasını engelleyecektir.

Kişiler

Ripafratta Şövalyesi
Forlipopoli Markisi
Albafiorita Kontu
Mirandolina (Lokantacı kadın.)
Ortensia (Tiyatro oyuncusu.)
Dejanira (Tiyatro oyuncusu.)
Fabrizio (Lokantanın garsonu.)
Şövalyenin Uşağı
Kontun Uşağı

Olay Mirandolina'nın Floransa'daki lokantasında geçer.

I. Perde

1. Sahne

(Yemek salonu.)

Forlipopoli Markisi ve Albafiorita Kontu

MARKİ

Siz kendinizi benimle bir mi tutuyorsunuz? Yapmayın böyle. Aramızda bazı farklar var.

KONT

Neymiş o farklar? Lokantada senin paran neyse benimki de odur.

MARKİ

Lokantacı kadın bana ayrıcalıklı davranıyorsa, bu ayrıcalığı sizden daha çok hak ediyorum demektir.

KONT

Neden acaba?

MARKİ

Neden olacak! Ben bir markiyim, Forlipopoli Markisi.

KONT

Ama ben de bir kontum. Albafiorita kontu.

MARKİ

Kontmuş! Kontluk size epeyce pahalıya mal olmuş, öyle görünüyor.

KONT

Doğru, ben kontluk unvanını satın alırken, siz marki unvanınızı satmaya uğraşıyordunuz.

MARKİ

Yeter! Kim olursam olayım önemli değil, bana saygı göstermeniz gerek.

KONT

Kim size saygıda kusur ediyor ki, ama deyim yerindeyse...

MARKİ

Ben bu lokantaya geliyorsam, lokantacı kadına âşık olduğum içindir. Bunu herkes bilir. Benim hoşlandığım kadına da herkes saygı duymalıdır.

KONT

Bu da iyi! Siz benim Mirandolina'yı sevmeme engel olmak istiyorsunuz! Ben niçin Floransa'dayım ve niçin burada kaldığımı sanıyorsunuz?

MARKİ

Burada olmanızın hiçbir anlamı yok, elinizden bir şey gelmez.

KONT

Benim elimden gelmez de sizin elinizden mi gelir!

MARKİ

Evet, göreceksiniz! Ben önemli biriyim. Mirandolina'nın bana ihtiyacı var. Onu korumam altına almalıyım.

KONT

Onun korumaya değil, paraya ihtiyacı var.

MARKİ

Para mı dediniz?.. Bizde para çok.

KONT

Ben her gün bir zecchino¹ harcıyorum. Ona sürekli verdiğim armağanlar da cabası.

MARKİ

Ben yaptıklarımı ortalığa yaymam.

KONT

Sözümüne söylemiyorsunuz, ama herkes ne yaptığınızı biliyor.

MARKİ

Her şeyi bildiklerini sanmıyorum.

1 22 Venedik lireti değerinde altın para.

KONT

Bilinmez olur mu? Hizmetçiler her şeyi herkese söylüyor. Günde hepi topu üç paolletto² harcıyormuşsunuz!

MARKİ

Hizmetçiler dediniz de aklıma geldi. Aralarında Fabrizio adında biri var. Benim hiç gözüml tutmadı onu, ama lokantacı kadının gözdesi.

KONT

Onunla evlenmek istiyor galiba. Akıllıca bir iş yapar. Kızın babası öleli altı ay oldu. Tek başına bir genç kadın lokantayı yönetmekte sorunlar yaşayabilir. Evlenirse ben payıma düşeni yapar ve kendisine düğün armağanı olarak üç yüz scudi³ veririm.

MARKİ

Bir gün evlenecek olursa onu korumam altına alırım. Ve ben yapacağımı bilirim...

KONT

Gelin sizinle bir antlaşmaya varalım: Her birimiz ona üç yüz scudi verelim.

MARKİ

Ben yapacağımı kimseye belli etmeden yaparım. Yaptığımla da asla övünmem. Böyle biriyim işte!

(Seslenir.)

Kim var orada?

KONT

(İçinden.)

(Züğürt herif, burnu da Kafdağında.)

2. Sahne

Fabrizio ve Öncekiler

FABRIZIO

(Markiye.)

Emrediniz efendim.

2 Değeri 60 santimden daha az olan Toscana ve Vatikan parası.

3 12,8 Venedik lireti değerinde gümüş Venedik parası.

MARKİ

Efendim mi dediniz? Nereden öğrendiniz bu kibarlıkları?

FABRIZIO

Sözümü bağışlayınız!

KONT

(*Fabrizio'ya.*)

Hanımınız nasıllar?

FABRIZIO

İyiler beyefendi.

MARKİ

Uyandılar mı acaba?

FABRIZIO

Evet beyefendi.

MARKİ

Salak herif.

FABRIZIO

Niye salak olayım ki?

MARKİ

Bu ne iş böyle, ikide bir “beyefendi, beyefendi”.

FABRIZIO

Öteki beyefendiye de aynı şekilde hitap ediyorum.

MARKİ

Onunla beni bir mi tutuyorsun?

KONT

(*Fabrizio'ya.*)

Duydun mu söylediklerini?

FABRIZIO

(*Konta yavaşça.*)

(Doğru söylüyor. Arada fark var, ben de farkındayım, hesaplara baktığımda görülüyor.)

MARKİ

Patronuna söyle de bana gelsin, söyleyeceklerim var.

FABRIZIO

Olur efendim. Doğru söyledim bu kez değil mi efendim?

MARKİ

Tamam, üç aydır daha öğrenemedin mi? Küstah seni!

FABRIZIO

Nasıl dersiniz öyle efendim.

KONT

Aramızdaki farkı görmek ister misin?

MARKİ

Ne demek istiyorsunuz?

KONT

Al, sana bir zecchino veriyorum. Bak bakalım, o da aynı parayı verecek mi?

FABRIZIO

(*Konta.*)

Teşekkür ederim efendim.

(*Markiye.*)

Ekselansları...

MARKİ

Ben yerden mi topluyorum parayı? Deli miyim ben kimi-
leri gibi. Defol.

FABRIZIO

(*Konta.*)

Sayın efendim. Tanrı sizi korusun! (Züğürt herif. Bu adam anlamamış daha, yabancı bir yerde insanın unvanına değil, cebindeki paraya bakarlar.)

(*Çıkar.*)

3. Sahne

Marki ve Kont

MARKİ

Armağanlarla gözümü korkutmak istiyorsunuz, ama hiçbir yere varamayacaksınız. Unvanımın parasal varlığınızın çok üstünde bir değeri olduğunu bilin.

KONT

Benim gözümde önemli olan değer değil, harcanabilecek paradır.

MARKİ

Siz istediğiniz kadar harcayın bakalım... Mirandolina'nın gözünde yine de bir hiçsiniz.

KONT

O yüce soyluluğunuzla mı Mirandolina'nın gözüne girecekseniz? Bu işler için para gerekli para, para.

MARKİ

Ne parası? Onun istediği benim gibi birinin korumasıdır. Yeri geldiğinde onu koruması altına alabilecek bir beyefendinin sıcak kucağıdır.

KONT

Öyle mi sanıyorsun? Ona hizmet etmek paraya bakar. Gerektiğinde yüz doppia⁴ verebilecek misin örneğin?

MARKİ

Böylesi durumlarda saygınlık önem taşır.

KONT

Para olduğu sürece herkes sana saygı duyar.

MARKİ

Ağzınızdan çıkanı kulağınız duymuyor galiba!

KONT

Duymaz olur muyum? Sizden daha iyi duyuyor ve anlıyorum.

4. Sahne

Ripafratta Şövalyesi ve Öncekiler

ŞÖVALYE

(Odasından.)

N'oluyor beyler, bu gürültü nedir? Anlaşamadığınız bir konu mu var?

4 Toscana'da 22,11 lireden oluşan ve yöreden yöreye değeri değişen İtalyan parası.

KONT

Güzel bir konu üzerinde konuşuyorduk.

MARKİ

(Alaycı.)

Kont benimle soyluluğun değeri üstüne tartışıyor.

KONT

Ben soyluluğun önemini yadsımıyorum, ama yaşamın tadına varabilmek için para gereklidir diyorum.

ŞÖVALYE

Gerçekte de sayın marki...

MARKİ

Tamam, tamam konuyu değiştirelim lütfen.

ŞÖVALYE

Bu tartışma da nereden çıktı şimdi?

KONT

Yeryüzünün en gülünç nedeninden.

MARKİ

Bravo, kont için her şey gülünç.

KONT

Marki bizim lokantacı kadına âşıkımış, ben ondan daha çok âşığım. O soyluluğuna güvenerek kadından bir karşılık bekliyor. Oysa ben ona olan ilgimden ötürü karşılık bekliyorum. Gülünç gelmiyor mu size de?

MARKİ

Onu korumak için ne ölçüde duyarlılık gösterdiğimi bir bilseniz!

KONT

(Şövalyeye.)

O koruyor, ben para saçıyorum.

ŞÖVALYE

Gerçekte tartışılmaması gereken bir konuda tartışma açmanızın yersiz olduğunu düşünüyorum. Bir kadın nasıl olur da dünyanızı değiştirir, sizi bu kadar çarpar? İnanılabilecek gibi değil. Kulaklarıma inanamıyorum. Benim için

bir kadın adına birileriyle tartışmaya girmek, o insanlarla kavgaya etmek gibi bir olasılık söz konusu olamaz. Kadınları hiç sevmedim, âşık olmadım kadınlara. Her zaman kadının erkek için çekilmez bir baş belası olduğuna inandım.

MARKİ

Mirandolina başka kadınlara benzemez. Tam âşık oluncak kadındır.

KONT

Buraya kadar sayın marki haklı. Bizim sevgili lokantacılarımız gerçekten çok sevimli, içten, hoş bir kadındır.

MARKİ

Ben seviyorsam, bilin ki o kadında olağanüstü bir şey var.

ŞÖVALYE

Ne kadar gülünçsünüz! O kadını ötekilerden farklı gösterecek nesi olabilir ki?

MARKİ

İnsanı kendisine çeken çok soylu bir duruşu var.

KONT

Güzel bir kadın, güzel konuşuyor, temiz giyiniyor ve çok ince zevkleri var.

ŞÖVALYE

Söyledikleriniz incir çekirdeğini doldurmaz. Üç gündür bu lokantadayım, beni etkileyebilecek bir özelliğini göremedim.

KONT

Alıcı gözüyle bir bakın bakalım, belki çarpıcı yanlarını görebilirsiniz.

ŞÖVALYE

Siz delirmişsiniz. Bakmasına baktım ama, ötekiler neyse bu da o.

MARKİ

Tabii ki diğerleri gibi değil, bir şeyleri fazla. Ben ki hep en önde gelen kadınlarla birlikte oldum, davranışlarını

kibarlıkla böylesine zarif biçimde birleştiren birine rastlamadım henüz.

KONT

Tanrım! Kadınlarla çok alışverişim oldu. Kusurlarını, zayıf yanlarını bilirim. Ama bu kadar zaman para harcadım, etrafında döndüm durdum, elim eline değmedi daha.

ŞÖVALYE

Sizinle oyun oynuyorlar. Zavallı yaratıklar! Onlara hemen kapılıyorsunuz! Bana bu numaralar sökmez. Kadınlar! Hangi kadın olursa olsun canı cehenneme!

KONT

Hiç âşık olmadınız galiba?

ŞÖVALYE

Asla, hiç. Olmayacağım da. Beni evlendirmek için ne tuzaklar kurdular, ama ben yine de düşmedim.

MARKİ

Evin tek erkeği olmalısınız, soyunuzu sürdürmek istemez misiniz?

ŞÖVALYE

İsterim istemesine de, çocuk yapacağım diye bir kadının kahrını çekmek zorunda kalacağım aklıma geldikçe vazgeçiyorum.

KONT

Peki, servetiniz kime kalacak, ne yapacaksınız bütün paranızı, pulunuzu?

ŞÖVALYE

Var olan o azıcık servetimi dostlarımla yiyip içeceğim.

MARKİ

Bravo şövalye, bravo. Biz buna varız.

KONT

Kadınlara bir şey koklatmak istemiyorsunuz anladığım kadarıyla?

ŞÖVALYE

Asla. Benden zırnık alamazlar.

KONT

İşte geldi patroniçemiz. İşte tapılacak bir kadın.

ŞÖVALYE

Yaa, tam da öyle! Benim gözümde işe yarar bir av köpeği bile dört kez daha değerlidir.

MARKİ

Siz ne anlarsınız kadından şövalye!

ŞÖVALYE

Alın, sizin olsun. Venüs'ten güzel de olsa umurumda değil!

5. Sahne

Mirandolina ve Öncekiler

MIRANDOLINA

Sizleri saygıyla selamlıyorum. Beyefendilerin hangisi beni çağırttı acaba?

MARKİ

Sizi ben istedim, ama buraya değil.

MIRANDOLINA

Nereye acaba efendim?

MARKİ

Odama.

MIRANDOLINA

Odanıza mı? Bir şeye ihtiyacınız varsa, oda servisimiz hizmetinizdedir.

MARKİ

(Şövalyeye.)

Gördünüz mü ne kadar ölçülü olduğunu?

ŞÖVALYE

(Markiye.)

Sizin ölçülü dediğiniz şey, bence küstahlık ve yüz­süz­lük.

KONT

Sevgili Mirandolina, ben herkesin önünde konuşacağım,

sizi odama kadar çağırıp yormayacağım. Bu küpeleri görüyor musunuz? Sevdiniz mi?

MIRANDOLINA

Güzel şeyler.

KONT

Pırlanta olduğunu anladınız mı?

MIRANDOLINA

Anladım tabii ki, ben de anlarım pırlantadan.

KONT

Emrinizdeyim.

ŞÖVALYE

(Yavaşça konta.)

Yazık, çöpe atıyorsunuz küpeleri.

MIRANDOLINA

Bu küpeleri bana armağan etmek nereden aklınıza geldi?

MARKİ

Doğruyu söylemek gerekirse, dikkat çekici bir armağan, ama hanımefendinin elbette çok daha güzel pırlantaları vardır.

KONT

Bunlar günümüzün modasına uygun küpeler. Size olan aşkım adına almanızı rica ediyorum.

ŞÖVALYE

Bunlar gerçekten delirmiş!

MIRANDOLINA

Hayır, olamaz, kesinlikle alamam.

KONT

Almazsanız darılırım.

MIRANDOLINA

Ne söyleyeceğimi bilemiyorum... Müşterilerim dostum olarak kalsın isterim. Sayın kontu kırmamak için armağanını kabul edeceğim.

ŞÖVALYE

(Kendi kendine.)

(Ne uyanık ama!.)

KONT

(*Şövalyeye.*)

(Nasıl hazırcevap gördünüz mü?.)

ŞÖVALYE

(*Konta.*)

(Pek hazırcevap... Pırlantalarınızı çiğnemedен yutuverdi ve bir teşekkür bile etmedi.)

MARKİ

Doğrusunu isterseniz kendinizle övünebilirsiniz. Herkesin önünde bir kadına armağan vermek de ne oluyor! Bu kendini beğenmişlik değil de nedir? Mirandolina, sizinle baş başa görüşmek istiyorum. Unutmayın ki ben soylu biriyim.

MIRANDOLINA

(Eli amma da sıkıymış! Bir kuruş bile çıkmıyor elinden!.)

Başka emriniz yoksa izninizi diliyorum.

ŞÖVALYE

Ey patroniçe, bana verdiğiniz çarşaf lar berbat.

(*Aşağılayıcı bir tavırla.*)

İyi bir şeyiniz yoksa başımın çaresine bakarım.

MIRANDOLINA

Daha iyisini göndereceğim size efendim. Ama biraz daha kibar olabilirsiniz!

ŞÖVALYE

Böyle yerlerde param konuşur, kibar olmamı gerektirecek bir şey göremiyorum.

KONT

(*Mirandolina'ya.*)

Hoş görün onu! Kadınların baş düşmanıdır kendisi.

ŞÖVALYE

Beni hoş göreceк, görmeyecek umurumda bile olmaz.

MIRANDOLINA

Zavallı kadınlar! Ne yaptınız bu adama? Niçin böyle acımasısınız bize karşı?

ŞÖVALYE

Yeter, kesin artık. Benimle böyle içli dışlı olmak iznini kim verdi size? Çarşafı değiştirin, o kadar. Birazdan uşağımı gönderir, aldırırım. Dostlarım, emrinizdeyim.

(Çıkar.)

6. Sahne

Marki, Kont ve Mirandolina

MIRANDOLINA

Ne yabancı adam. Böylesini görmedim.

KONT

Sevgili Mirandolina, herkes sizin değerınızı anlayamaz.

MIRANDOLINA

Bu davranışıyla o kadar çok canımı sıktı ki, birazdan onu kapı dışarı edeceğim.

MARKİ

Eğer gitmek istemezse lütfen bana söyleyiniz. Anında kapının önüne koyarım. Her zaman arkanızdayım. Bana güvenebilirsiniz.

KONT

Parayı düşünmeyin. Zararınızı ben karşılarım. Hem de tümünü.

(*Mirandolina'nın kulağına.*)

(Markiyi de gönderin gitsin. Onun vereceğini ben veririm.)

MIRANDOLINA

Teşekkür ederim beyler. İstemediğim kişiyi kapı dışarı etmesini bilirim. Buna gücüm yeter. Para konusuna gelince o da sorun değil, çünkü lokantam hiç boş kalmaz.

7. Sahne

Fabrizio ve Öncekiler

FABRIZIO

(*Konta.*)

Saygıdeğer efendim, kapıda birileri var, sizinle görüşmek istiyor.

KONT

Kimmiş acaba? Tanıyor musunuz?

FABRIZIO

Sanıyorum bir kuyumcu.

(*Yavaşça Mirandolina'ya.*)

(Mirandolina sakın olun, burada ters giden bir şeyler var.)

(*Çıkar.*)

KONT

Evet, doğru. Bana bir takı gösterecek. O küpeleri tamamlayacak bir eş gerekli.

MIRANDOLINA

Bu kadarı da fazla artık!

KONT

Siz her şeyi hak ediyorsunuz. Benim için de paranın önemi yok. Gidip bakayım, ne getirmiş. Şimdilik hoşça kalın. Saygılar sunarım sayın marki!

(*Çıkar.*)

8. Sahne

Marki ve Mirandolina

MARKİ

(*Kendi kendine.*)

(Tanrı cezasını versin bu kontun! Para muhabbetiyle canımı sıkıyor.)

MIRANDOLINA

Doğrusunu isterseniz, sayın kont çok rahatsız oluyor benim için.

MARKİ

Bu adamların ruhunu okurum ben. Ceplerinde birkaç kuruş vardır, onu da gösteriş olsun diye harcarlar. Herkesin ne olduğunu iyi bilirim.

MIRANDOLINA

Ben de bilirim.

MARKİ

Sizin gibi kadınların gönlünü parayla çalacaklarını düşünürler.

MIRANDOLINA

Armağanlar hazmı kolaylaştırır.

MARKİ

Armağanlarla yanaşmak size hakaret etmektir benim gözümde. Sizi istemediğiniz bir ilişkiye zorlamak anlamına gelir.

MIRANDOLINA

Sayın marki bana bugüne dek hakaret sayılabilecek bir şey yapmadılar.

MARKİ

Bundan sonra da olmayacağından emin olabilirsiniz.

MIRANDOLINA

Bundan zaten eminim.

MARKİ

Yapabileceğim her şeyi yaparım sizin için.

MIRANDOLINA

Nedir bu her şey? Bilmem gerek.

MARKİ

Her şey dedim ya!

MIRANDOLINA

Ne örneğin?

MARKİ

Tanrım, öyle çok niteliğiniz var ki insanın aklı duruyor!

MIRANDOLINA

Ne kadar kibarsınız ekselansları!

MARKİ

Size ters gelebilecek bir şey ağzımdan kaçacak diye korkuyorum. Batsın bu ekselanslığım.

MIRANDOLINA

O da nereden çıktı şimdi?

MARKİ

Kimi zaman kontun yerinde olmayı istiyorum.

MIRANDOLINA

Serveti var diye mi?

MARKİ

Serveti umurumda değil. Hayır, ben onun gibi unvanını satın almış bir kont olsaydım keşke!

MIRANDOLINA

N'olacaktı o zaman?

MARKİ

Tanrı tanışımdır ki sizinle evlenirdim.

(Çıkar.)

9. Sahne

Mirandolina salonda tek başına

MIRANDOLINA

Neler söyledi bu adam! Çok sayın Arsura Markisi benimle evlenirmiş? Evlenmek istediğini varsayalım, karşımıza küçük bir sorun çıkar. Ben evlenmek istemem. Ben kebaptan hoşlanırım, dumanı ne yapayım! Beni isteyenlerin tümüyle evlenmeye kalksaydım, şimdi kim bilir kaç kocam olurdu. Buraya gelen herkes bana âşık oluyor ve benim için canlarını vermeye hazır. Birçoğu da gerçekten evlenmeye can atıyor. Bir de şu şövalyeye bakın! Ayının teki, yabani adam. Bana ne kadar da kötü davranıyor. Başıma böylesi de gelmemişti. Benimle olmaktan zevk almayan tek adam. Elbette adamlar beni görür görmez

âşık oluyorlar demiyorum ama, beni böyle küçümseyeni de görmedim. Sinirlerimi bozuyor, kızıyorum. Kadınlara düşmanmış, bak hele! Onları gözü görmek istemezmiş. Zavallı yaratık! Onu yola getirecek biri henüz karşısına çıkmamış galiba. Çıkacak, çıkacak. Belki de çıktı bile. Ona gününü göstereceğim. Arkamdan koşanlardan kaçacak sıkılıyorum. Soyluluk bana göre değil. Para pul ise, var mı yok mu umurumda değil. Tek isteğim erkeklerin bana kur yapmaları, etrafımda dönmeleri, beni beğenmeleri. Benim de zayıf yanımda bu. Aslında tüm kadınların beklentisi. Evlenmeyi hiç düşünmüyorum. Kimseye ihtiyacım yok. Namusluca özgürlüğümü yaşıyorum. Herkesle görüşüyorum ama hiç kimseye âşık olmuyorum. Yerlerde sürünen âşıklarla gönül eğlendirmeyi seviyorum. Bizleri düşman gören o kaba, o katı yürekleri alt etmek, devirmek ve darmadağın etmek için elimden geleni yapmak istiyorum. Biz kadınlar doğanın yarattığı en yetkin yaratıklarız.

10. Sahne

Fabrizio ve Mirandolina

FABRIZIO

Efendim!

MIRANDOLINA

Ne var?

FABRIZIO

Şu orta odada kalan var ya, çarşafları beğenmemiş, bağırıp çağırıyor. Rasgele çarşaflar verdiğimizizi söylüyor, değiştirmemizi istiyor.

MIRANDOLINA

Biliyorum, biliyorum, bana da söyledi. Değiştirelim çarşafları.

FABRIZIO

Peki. Bana verin de götüreyim

MIRANDOLINA

Siz bırakın, ben götürürüm.

FABRIZIO

Siz mi götüreceksiniz?

MIRANDOLINA

Evet, ben.

FABRIZIO

Bakıyorum epeyce ilginizi çekiyor bu yabancı.

MIRANDOLINA

Hepsiyle ilgileniyorum. Siz işinize bakın!

FABRIZIO

(Tahmin ediyordum. Bununla bir şey olmaz. Bu kadın benimle oynuyor. Bir şey olacağımız yok.)

MIRANDOLINA

(Zavallı aptal! Benimle ilgili beklentileri var. Çok sadık biri. Ona umut verip, gitmesini engellemek istiyorum.)

FABRIZIO

Bu nereden çıktı şimdi? Yabancıların işini hep ben gördüm.

MIRANDOLINA

Siz yabancılara biraz kaba davranıyorsunuz.

FABRIZIO

Siz de çok kibarsınız.

MIRANDOLINA

Ne yaptığımı iyi biliyorum. Başkasının telkinlerine ihtiyacım yok.

FABRIZIO

Anladım, anladım. Kendinize bir başka hizmetçi bulun.

MIRANDOLINA

Ne o Bay Fabrizio, benden sıkıldınız mı yoksa?

FABRIZIO

Ölmeden önce babanızın ikimize ne dediğini anımsamanızı istiyorum.

MIRANDOLINA

Evet, evleneceğim zaman babamın dediğini anımsayacağım.

FABRIZIO

Ama benim ruhum kırılıgandır, bazı şeyleri kaldıramaz.

MIRANDOLINA

Beni ne sanıyorsunuz, iştahlı, erkeklere cilve yapan biri mi? Delinin teki miyim yoksa? Size şaşıyorum. Gelen giden yabancılarla ben ilgilenmek istiyorum. Bunda şaşılacak bir şey yok! Onlara iyi davranıyorsam, kendi çıkarım için yapıyorum. Lokantam gözde bir lokanta olsun istiyorum. Armağanlara ihtiyacım yok. Aşka gelince: Bana biri yeter de artar bile. O kişi de var zaten. Kimin bunu hak ettiğini ve kimin işime geleceğini biliyorum. Evlenme zamanı gelince babamı anımsayacağım. Bana gerektiği biçimde hizmet edenin de benden şikâyetçi olması için neden yok. Şükran borçluyum o kişiye. Yaptıklarını takdir etmekten aciz değilim. Beni tanıımıyorsunuz. Şimdi yeter Fabrizio, beni anlamaya çalışın, yapabilirsiniz.

(Çıkar.)

FABRIZIO

Seni anlayana aşk olsun! Kimi zaman beni ister görünüyor, kimi zaman yüzüme bakmak istemiyor. Kapris yapmadığını söylüyor, ama aklına geleni yapıyor. Ne diyeceğimi bilemiyorum. Göreceğiz bakalım. Ondan hoşlanıyorum, onu seviyorum. Ömrüm boyunca onunla yaşamaktan mutlu olurum. Bir gözümü kapatmam gerek. Öyle görünüyor. İşleri akışına bırakmakta yarar var. Yabancılar gidip geliyorlar, onlardan bir şey çıkmaz. Oysa ben sürekli buradayım. Nasıl olsa parsayı ben toplayacağım.

(Çıkar.)

11. Sahne
(*Şövalye'nin odası.*)
Şövalye ve Uşak

UŞAK

Saygıdeğer efendim, bu mektubu size getirdiler.

ŞÖVALYE

Git, sütlü kakao getir bana.

(*Uşak çıkar.*)

(*Şövalye mektubu açar.*)

“Siena, 1 Ocak 1753” (Mektup kimden geliyor acaba?.)

“Orazio Taccagni. Çok sevgili arkadaşım. Aramızdaki dostluğa güvenerek bir an önce memleketine dönmen konusunda seni uyarmam gerekiyor. Kont Manna öldü...”

(Zavallı şövalye! Çok üzıldüm.) “Bekâr kızı babasından kalan mirasla bir başına kaldı. Miras dediğim de yüz elli bin scudi. Tüm dostlarınız bu mirasın üzerine oturmanızı sağlamak adına ellerinden geleni...” Boşuna uğraşmasınlar. Benim o taraklarda bezim yok. Ayrıca ayaklarımın altında dolaşan bir kadın istemiyorum. Ve bu sevgili dostum herkesten çok iyi bilir ki böyle bir olay ruhumu sıkar.

(*Mektubu yırtar atar.*)

Umurumdaydı sanki yüz elli bin scudi? Yalnız yaşadığım sürece daha azıyla da geçinebilirim. Evlenecek olursam çok daha fazlası bile yetmeyebilir. Evleneceğime karahummaya tutulsam daha iyi.

12. Sahne
Marki ve Şövalye

MARKİ

Sevgili dostum, içeri girip sizinle biraz konuşabilir miyim?

ŞÖVALYE

Onur duyarım.

MARKİ

Biz oturup karşılıklı konuşabiliriz. İkimizin de ağzı sıkıdır. Ama kont denen o kendini bilmez adamla işimiz olamaz.

ŞÖVALYE

Beni bağışlayın sevgili marki, başkalarına saygı duymazsanız, onlar da size saygılı olmaz.

MARKİ

Nasıl biri olduğumu bilirsiniz, herkese çok saygılıyım, ama söz konusu o adam olunca katlanamıyorum.

ŞÖVALYE

Ona katlanamıyorsunuz, çünkü o aşkta rakibiniz. Ne ayıp, ne ayıp! Sizin gibi soylu bir beyefendinin bir lokantacı kadına âşık olması görülmüş bir şey değil!

MARKİ

O kadın bana büyü yaptı. Aklımı çaldı.

ŞÖVALYE

Çılgınlık bu! Zayıflık! Büyü mü dediniz? Demek ki kadınlar bana büyü yapamıyor... Onların gösterişine, cilvesine aldırmamak gerek. Tüm maharetleri bu gösteri ve cilvelerinde saklı. Benim gibi onlardan uzak duranlar tuzağa düşmez, büyüsüne kapılmaz kadınların.

MARKİ

Yeter! Ne söylesem boş! Benin canımı sıkan memleketteki kâhyam.

ŞÖVALYE

Canınızı sıkacak ne yaptı?

MARKİ

Sözünde durmadı.

13. Sahne

Elinde sütlü kakao ile Uşak ve Öncekiler

ŞÖVALYE

Üzüldüm...

(Uşāğa.)

Hemen bir tane daha yap.

UŞAK

Başka yok efendim.

ŞÖVALYE

Çaresine bak!

(Markiye.)

Lütfen siz buyurun!

MARKİ

(Israr beklemeden sütli kakaoyu hemen alır
ve konuşmayı sürdürürken içmeye koyulur.)

Dediğim gibi kâhyam...

(Kakaodan bir yudum daha alır.)

ŞÖVALYE

(N'olduysa bizim kahveye oldu.)

MARKİ

Söz vermişti, postayla yirmi...

(Bir yudum daha alır sütli kakaosundan.)

... zecchino gönderecekti.

(Yine içer.)

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Şimdi ikinci hamle geliyor.)

MARKİ

Ama göndermedi...

(İçer.)

ŞÖVALYE

Nasıl olsa gönderir.

MARKİ

Sorun şu... Sorun şu ki...

(Kakaosunu bitirir.)

Alsana şunu.

(Fincamı uşāğa verir, uşak çıkar.)

Çok önemli işlerim için paraya ihtiyacım var. Ne yapacağımı bilemiyorum.

ŞÖVALYE

Üç gün önce, beş gün sonra fark etmez.

MARKİ

Olur mu canım, verilmiş bir sözüm var. Siz şövalyesiniz, söz vermenin ne demek olduğunu bilirsiniz, Tanrı aşkına, elimde olsa neler yapardım.

ŞÖVALYE

Sizi bu durumda görmek beni üzüyor. (Bu sorundan yüzüme gözüme bulaştırmadan kurtulabilsem!.)

MARKİ

Bana birkaç günlüğüne biraz lütufta bulunabilir misiniz?

ŞÖVALYE

Keşke olanağım olsa, gözümü kırpmam. Üzerimde olsa derhâl size takdim ederim. Ben de bekliyorum. Benim de param yok.

MARKİ

Parasız pulsuz olduğunuzu söylemek istemiyorsunuz umarım.

ŞÖVALYE

Bakın, bütün param bu. İki zecchino bile değil.

(Bir zecchino ve birkaç kuruş gösterir.)

MARKİ

Şu altın zecchino.

ŞÖVALYE

Evet, son param, başka param yok.

MARKİ

Verin, ben gerekeni...

ŞÖVALYE

Sonra ben ne yapacağım?

MARKİ

Neden çekiniyorsunuz? Borcumu öderim.

ŞÖVALYE

Ne diyeceğimi bilmiyorum, peki alın!

(Zecchinoyu ona uzatır.)

MARKİ

Üzerinde önemle durduğum bir iş var... dostum; gitmem gerek, öğle yemeğinde görüşürüz.

(Zecchinoyu alır ve çıkar.)

14. Sahne

Şövalye tek başına

ŞÖVALYE

Bravo! Sayın marki yirmi zecchinomu alıp iç etmek istiyordu. Ama bir zecchinoya razı oldu. Olacak gibi değil. Neyse, bir zecchinoyu geri vermese de olur. Böylece tekrar karşıma çıkacak yüzü kalmaz. Sütlü kakaomu içti diye daha çok üzuldüm. Yüzsüz herif! Ama ben bir şövalyeyim. Bunu herkes bilir. Soylu bir şövalyeyim hem de!

15. Sahne

Elinde çarşaflar Mirandolina ve Şövalye

MIRANDOLINA

(Çekine çekine girerken.)

Girebilir miyim efendim?

ŞÖVALYE

(Kaba bir biçimde.)

Ne istiyorsunuz?

MIRANDOLINA

(Biraz ilerler.)

Size en iyi çarşaflarımızdan getirdim.

ŞÖVALYE

(Masayı gösterir.)

Oraya koyun!

MIRANDOLINA

Bir göz atmanızı rica ediyorum, bakalım beğenecek misiniz?

ŞÖVALYE

Neymiş bakalım!

MIRANDOLINA

(*Biraz daha ilerler.*)

Reims'ten geldi bunlar.

ŞÖVALYE

Reims mi dediniz?

MIRANDOLINA

Evet efendim. Altmış santimetresine on paoli⁵ saydım.

ŞÖVALYE

Bu kadarını da istememiştim. İlk getirdiğinizin biraz daha iyisi yeterli olabilirdi.

MIRANDOLINA

Bu çarşafı vermeye değer olan ve değer bilen saygın konuklarım için hazırladım. Her değer bilene de vermem, bunu bilin! Ama sizden esirgeyemezdim; siz olduğunuz için.

ŞÖVALYE

“Siz olduğunuz için!” Belli sözler.

MIRANDOLINA

Şimdi de masa örtüsü ve peçeteye bakın lütfen!

ŞÖVALYE

Flandra dokuması yıkandığında çeker. Benim için kirletmeyin lütfen!

MIRANDOLINA

Sizin için yapmayacağım da kimin için yapacağım. Bu peçetelerden bende çok var. Kimseye koklatmayacak, hepsini sizin için saklayacağım.

ŞÖVALYE

(*İçinden.*)

(Doğrusu kibar kadın, kimse aksini söyleyemez.)

5 3 Venedik lireti değerinde gümüş para.

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(Kadın düşmanı olduğu o uğursuz suratından belli.)

ŞÖVALYE

Çarşafı uşağıma verin ya da oraya koyun, orada bir yere. Rahatsız olmayın bunun için.

MIRANDOLINA

Olur mu efendim, ne rahatsızlığı! Sizin gibi bir şövalyeye hizmet rahatsızlık olabilir mi?

ŞÖVALYE

Anladım, anladım. Başka bir şey istemiyorum.

(İçinden.)

(Kadınların hepsi böyle, adamı baştan çıkarmak için ellerinden geleni yaparlar.)

MIRANDOLINA

Yatağın üstüne koyuyorum.

ŞÖVALYE

(Ciddiyetle.)

Evet, evet; nereye isterseniz oraya koyun!

MIRANDOLINA

(Çarşafı yerine koyarken içinden.)

(İşimiz zor! Korkarım bir şey yapamayacağım.)

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Aptal erkekler bu sözleri duyunca kendilerini bir şey sanıyorlar ve yüzüstü kapaklanıyorlar.)

MIRANDOLINA

(Çarşafı yerine koyup geri döner.)

Öğle yemeğinde ne istersiniz?

ŞÖVALYE

Ne olursa!

MIRANDOLINA

Canınız ne çekiyorsa, ola ki istediğiniz bir şey vardır, lütfen garsona söyleyiniz!

ŞÖVALYE

Canım özel bir şey çekerse, garsona söylerim.

MIRANDOLINA

Bu konuları siz erkekler düşünemezsiniz, biz kadınlar daha ilgili ve daha özenliyiz. Canınız rosto ya da sucuk gibi bir şey çekerse lütfen bana söyleyiniz!

ŞÖVALYE

Teşekkür ederim. Bu inceliğinizle marki ve kontu baştan çıkardınız, ama bana kâr etmez.

MIRANDOLINA

Ne demezsiniz... Gösterdiğim yakınlıktan kendilerine pay çıkarmaya çalışıyorlar. Lokantamda kalmaya geliyorlar ama, sonra benimle yatmaya kalkıyorlar. Olacak şey değil! Kafamızda yüz bin şey dolaşıyor. Onlarla zaman öldürecek halimiz mi var! Biz kendi işimize bakarız. Onlara kibar davranıyorsak işimiz gereğidir. Tezgâhımızın açık kalması, çalışması gerekir. O adamların umut beslediğini gördükçe deliler gibi gülüyorum.

ŞÖVALYE

Bravo, içtenliğiniz hoşuma gidiyor.

MIRANDOLINA

Başka bir özelliğim yok zaten. Ama içten olduğum doğrudur.

ŞÖVALYE

Yine de etrafınızda dolananlarla dalga geçmeyi iyi biliyorsunuz!

MIRANDOLINA

Ben mi? Tanrı korusun! Aşkımдан öldüklerini söyleyen şu iki beye sorun, acaba bir günden bir güne kendilerine yüz verdim mi, kendilerini gerçekten umutlandıracak herhangi bir şey yaptım mı? Onları terslemediğim doğru, çünkü işim gereği tersleyemem, ama neredeyse tersliyorum. Bu çapkınları göreceğim gözüm yok. Evet, erkeklerin peşinden koşan kadınlardan da iğrenirim. Bakın, ben artık genç bir kız değilim. Kendime göre yaşıma başımı

aldım. Güzel bir kadın değilim, ama karşıma çok fırsat çıktı. Yine de evlenmek istemedim, çünkü özgürlüğüme çok düşkünüm.

ŞÖVALYE

Elbette, özgürlük eşi bulunmaz bir hazinedir.

MIRANDOLINA

Çoğu insan kıymetini bilmez.

ŞÖVALYE

Ben ne yaptığını bilen biriyim. Tanrı korusun!

MIRANDOLINA

Evli misiniz yoksa?

ŞÖVALYE

O nereden çıktı şimdi! Şeytan görsün kadınların yüzünü!

MIRANDOLINA

Bravo. Böyle kalın, evlenmeyin. Kadınlar efendim... Yeter, bana düşmez kadınları yargılamak.

ŞÖVALYE

Kadınlarla ilgili böyle konuşan tanıdığım ilk kadınsınız.

MIRANDOLINA

Şunu söylemek istiyorum: Biz lokantacı kadınlar, bir bilseniz neler görüyor, neler duyuyoruz. Kadınlardan korkan erkekleri hoş karşılıyorum.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(İlginç bir kadın.)

MIRANDOLINA

İzninizle efendim.

(Çıkar gibi yaparak.)

ŞÖVALYE

Bakıyorum, aceleniz var.

MIRANDOLINA

Sizi daha fazla rahatsız etmek istemem.

ŞÖVALYE

Tam tersine, hoşuma gidiyor sizinle olmak, beni eğlendiriyorsunuz.

MIRANDOLINA

Bakın efendim, aynı şeyleri başkalarıyla da yapıyorum. Onları eğlendirmek için fıkra anlatıyorum, zaten neşeli biriyim. Erkekler bundan kendilerine pay çıkarıyorlar... ve olmadık şeyler düşünmeye başlıyorlar.

ŞÖVALYE

Zarafetinizden kuşku yok.

MIRANDOLINA

(Önünde eğilerek.)

Ne kadar kibarsınız efendim!

ŞÖVALYE

Siz böyle yapınca onlar da âşık oluyorlar, öyle mi?

MIRANDOLINA

Görüyorsunuz değil mi zayıflıklarını? Bir kadına bu kadar çabuk âşık olunur mu?

ŞÖVALYE

Bunu hiçbir zaman anlayamadım.

MIRANDOLINA

Her erkek sizin gibi olsa! Sizin erkekliğiniz... başka!

ŞÖVALYE

Erkeklerinki zayıflık! İnsanlık ayıbı!

MIRANDOLINA

Erkeklerin düşünmesi gereken budur bence. Verin bana elinizi!

ŞÖVALYE

O nereden çıktı şimdi?

MIRANDOLINA

Lütfen dediğimi yapın! Verin elinizi. Ben temiz bir kadınum.

ŞÖVALYE

Alın bakalım.

MIRANDOLINA

İlk kez erkekçe düşünen bir erkeğin eli elime geçiyor.

ŞÖVALYE

(Elini çeker.)

Yeter artık.

MIRANDOLINA

Gördünüz mü? O kendini bilmez iki adamdan birinin elini elime alsaydım, hemen ona âşık olduğumu sanırdı. Çıldırırdı. Bana dünyayı verseler onlara bu özgürlüğü tattırmam. Yaşamayı bilmeyen insanlar bunlar. Özgürce yaşamak ne kadar güzel bir şey. Art fikirli olmadan, ayılıp bayılmadan, aptalca şeyler düşünmeden, içinizden nasıl geliyorsa öyle konuşmak... Yüzsüzlüğümü bağışlayın efendim. Size hizmet edebileceğimi düşündüğünüz her yerde ve her zaman emrinizdeyim. Dünyada hiç kimse için yapamadığımı sizin için yaparım.

ŞÖVALYE

Bu ayrıcalığım nereden geliyor acaba, sorabilir miyim?

MIRANDOLINA

Sahip olduğunuz değerden ve toplumsal konumunuzdan. Ayrıca size içimden geldiği biçimde davranabileceğimi ve bu özgürce davranışımı yanlış yorumlamayacağınızı biliyorum. Beni bir hizmetçi olarak göreceğinizden, gülünç beklentiler, zorlama abartılarla bana eziyet etmeyeceğinizden kuşku duymuyorum.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Bu kadında anlamadığım bir olağanüstülük var.)

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(Yavaş yavaş yola geliyor bu yabani herif.)

ŞÖVALYE

İşiniz varsa, sizi tutmayayım.

MIRANDOLINA

Lokantada her zaman yapacak bir işim vardır. Benim en büyük aşkım ve en tatlı uğraşım işimdir. Bir emriniz olursa, hemen garsonu yollarım.

ŞÖVALYE

Arada bir sizin de yolunuz buraya düşerse sevinirim.

MIRANDOLINA

Hiçbir konunun odasına gitmem ama, zaman zaman size gelebilirim.

ŞÖVALYE

Bana gelebilirsiniz demek... Niçin ama?

MIRANDOLINA

Çünkü sizden hoşlanıyorum efendim.

ŞÖVALYE

Benden hoşlanıyor musunuz?

MIRANDOLINA

Sizden hoşlanıyorum, kadın peşinden koşan erkeklerden değilsiniz. Karşınıza ilk çıkana da âşık olmuyorsunuz.

(İçinden.)

(Yarına kalmadan bana sıırıslıkam âşık olmazsa kellemi keserim.)

(Çıkar.)

16. Sahne

Şövalye tek başına

ŞÖVALYE

Ne yaptığını bilen biriyim ben. Kadınlardan uzak durmalıyım. Bu kadın ötekilerden hızlı. Beni daha çabuk tuzağına düşürebilir. İçtenliği, dil kıvraklığı herkeste yok. Olağanüstü bir şeyi var; oyuna gelmem, ama biraz eğlenmek de isterim. Özgürlüğüm pahasına onunla olamam! Olacak şey değil! Akli kısa olan âşık olur.

(Çıkar.)

17. Sahne

(Lokantanın bir başka odası.)

Ortensia, Dejanira, Fabrizio

FABRIZIO

Lütfen böyle buyurun hanımefendiler! Şu odaya da bakın!

Burası yatak odası, burası yemek odası. Burada konuk-larınızı dilediğiniz gibi kabul edebilirsiniz.

ORTENSIA

Tamam, tamam. Siz lokantanın sahibi mi, yoksa hizmetli misiniz?

FABRIZIO

Ben garsonum soylu hanımlar.

DEJANIRA

(*Ortensia'ya gülerek, yavaşça.*)

(Bize “soylu” dedi.)

ORTENSIA

(Bozuntuya verme!..) Garson.

FABRIZIO

Buyurun soylu hanımım.

ORTENSIA

Lokantanın sahibi kimse söyleyin buraya gelsin, pazarlığı onunla yapmak istiyorum.

FABRIZIO

Emredersiniz, hemen çağırıyorum hanımımı.

(*İçinden.*)

(Kim bunlar böyle bir başlarına! Kılık kıyafetlerine bakacak olursak saygın kadınlar.)

(*Çıkar.*)

18. Sahne

Dejanira ve Ortensia

DEJANIRA

Bize “soylu hanımefendiler” diyor. Bizi sahiden soylu sanıyor.

ORTENSIA

Daha iyi ya! Ona göre davranırlar.

DEJANIRA

Bize daha pahalıya mal olabilir.

ORTENSIA

Hesap kitap konusunda benimle baş edemezler. Kaçın kurasıyım ben.

DEJANIRA

Bu yüzden kazık yemeyelim de!

ORTENSIA

Sevgili arkadaşım ortama uymaya çalış. Senin, benim gibi sahnede kontes, düşes, markiz rollerini üstlenmiş iki oyuncunun herhangi bir lokantada bu rolü üstlenmesi çok mu zor sence?

DEJANIRA

Arkadaşlarımız geldiğinde foyamız ortaya çıkar.

ORTENSIA

Şimdilik rahat ol! Bugün Floransa'ya ulaşamazlar. Pisa'dan buraya yelkenliyle üç gün sürer.

DEJANIRA

Yelkenliye binmek de nereden akıllarına geldi ki?..

ORTENSIA

Para olmayınca ne yapacaksın! Biz yine şanslıymışız ki arabayla gelebildik!

DEJANIRA

Fazladan bir piyes işimize yaradı.

ORTENSIA

Doğru ama ben kapıda durmasaydım, biraz zor gelirdik buralara.

19. Sahne

Fabrizio ve Öncekiler

FABRIZIO

Patron birazdan gelip emirlerinizi alacak.

ORTENSIA

Güzel.

FABRIZIO

Emirlerinizi beklerim! Bugüne dek birçok soylu hanıma

hizmet ettim. Size de tüm dikkat ve özenimle hizmet etmek isterim. Bundan onur duyarım.

ORTENSIA

Gerekirse sizi ararız.

DEJANIRA

(*İçinden.*)

(Ortensia bu rolleri iyi yapıyor.)

FABRIZIO

Şimdi sizden ricam saygıdeğer adlarınızı söylemeniz! Kayıt defterine yazmak zorundayım.

(*Bankonun altından bir hokka
ve küçük bir defter çıkarır.*)

DEJANIRA

(*İçinden.*)

(Şimdi yandık.)

ORTENZIA

Neden adımı size söyleyecekmişim!

FABRIZIO

Lokantacılar gelen müşterilerin adlarını, soyadlarını, adreslerini, uyruklarını ve medeni durumlarını bu deftere kaydetmek zorundadır. Yoksa vay geldi halimize.

DEJANIRA

(*Ortensia'nın kulağına.*)

(Şekerim bizim soyluluk çuvala girecek şimdi.)

ORTENSIA

Çoğu kişi sahte ad da verebilir, veriyordur herhalde!

FABRIZIO

O bizi ilgilendirmez. Ne söylenirse onu yazarız, gerisine karışmayız.

ORTENSIA

Yazın, Barones Ortensia del Poggio, Palermo'dan.

FABRIZIO

(*Yazarken.*)

(Sicilyalı, sıcakkanlı olurlar.)

(*Dejanira'ya.*)

Ya sizin hanımefendi?

DEJANIRA

Bilmem... (Ne desem ki!.)

ORTENSIA

Haydi kontes hanım, adınızı söyleyin.

FABRIZIO

Lütfen, rica edeceğim.

DEJANIRA

(*Fabrizio'ya.*)

Duymadınız mı?

FABRIZIO

(*Yazarken.*)

(Çok sayın Kontes Dejanira...) Ya soyadınız?

DEJANIRA

(*Fabrizio'ya.*)

Ne kadar çok şey istiyorsunuz!

ORTENSIA

(*Fabrizio'ya.*)

Evet, dal Sole, Romalıdır.

FABRIZIO

Tamam, başka bir şey istemiyorum. Özür dilerim, rahatsız ettim. Patron neredeyse gelir. (İki soylu hanım olduğunuzu söyledim. Umarım işler iyi gider. Payımıza düşeni isteriz.)

(*Çıkar.*)

DEJANIRA

Hizmetçiniz emrinizde sayın barones.

ORTENSIA

(*Karşılıklı dalga geçerler.*)

Kontes, önünüzde eğiliyorum.

DEJANIRA

Saygılarımı sunma olanağı verdiğiniz için ne kadar mutlu olduğumu anlatamam.

ORTENSIA

Yüreğinizden insanlara ancak iyilik rüzgârları eser sevgili barones.

20. Sahne

Mirandolina ve Öncekiler

DEJANIRA

(*Ortensia ile dalga geçer.*)

Madam beni şımartıyorsunuz.

ORTENSIA

(*O da aynı şekilde.*)

Size nasıl hitap edeceğimi bilemiyorum.

MIRANDOLINA

(*İçinden, bir kenarda.*)

(Bu ne böyle! Amma da törenci bu soylu kadınlar!.)

DEJANIRA

(*İçinden.*)

(Kendimi tutamıyorum. Makaraları koyvereceğim.)

ORTENSIA

(*Yavaşça Dejanira'ya.*)

(Sus! Patron geldi.)

MIRANDOLINA

Saygılarımı sunarım siz hanımefendilere.

ORTENSIA

Günaydın genç hanımefendi.

DEJANIRA

(*Mirandolina'ya.*)

Sayın hanımefendi, saygılar sunarım.

ORTENSIA

(*Dejanira'ya sözünü ve davranışını bilsin diye işaret eder.*)

Şişşt!

MIRANDOLINA

(Ortensia'ya.)

İzin verin elinizi öpeyim.

ORTENSIA

(Elini uzatır.)

Ne kadar kibarsınız, hayır diyemeyeceğim.

DEJANIRA

(Kendi kendine güler.)

MIRANDOLINA

(Bu kez Dejanira'nın elini öpmek ister.)

Sizin de elinizi öpmek isterim.

DEJANIRA

Yapmayın lütfen!

ORTENSIA

Haydi, kırmayın bu saygın hanımefendiyi, elinizi verin!

MIRANDOLINA

Yalvarıyorum.

DEJENIRA

(Elini verir, yüzünü çevirir ve güler.)

Buyurun.

MIRANDOLINA

Gülüyorsunuz hanımefendi! Niçin gülüyorsunuz ki?

ORTENSIA

Sevgili kontes bana gülüyor. Yaptığım bir gafa gülüyor.

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(Yemin ederim bunlar soylu moylu değil. Soylu olsalar yalnız olmazlar.)

ORTENSIA

(Mirandolina'ya.)

Ücreti konuşmadık, konuşmamız gerek.

MIRANDOLINA

Eşleriniz nerede? Eşleriniz yok mu? Ya hizmetçileriniz?
Kimse yok yanınızda!

ORTENSIA

Benim kocam baron...

DEJANIRA

(Katılarak güler.)

MIRANDOLINA

Niçin gülüyorsunuz hanımefendi?

ORTENSIA

N'oldu yine?

DEJANIRA

Kocanız olacak o komik baron geldi aklıma.

ORTENSIA

Evet, komik şeyler söyler, fıkralar anlatır, eğlendirir insanları. En kısa zamanda kontesin kocası Kont Orazio ile birlikte gelecekler.

DEJANIRA

(Gülmemek için kendisini zor tutar.)

MIRANDOLINA

(Dejanira'ya.)

Sizin kocanız da komik şeyler anlatır mı?

ORTENSIA

Lütfen sevgili kontes, kendinizi toparlayınız biraz.

MIRANDOLINA

Beni bağışlayınız. Şimdi burada kimse yok. Biz bizyiz. Bu konteslik, bu baroneslik hepsi palavra, değil mi?

ORTENSIA

Ne demek istiyorsunuz? Bizim soyluluğumuzdan kuşku mu duyuyorsunuz yoksa?

MIRANDOLINA

Beni bağışlayın. Lütfen! Kızmayın, yoksa yine kontes hanımı güldüreceksiniz.

DEJANIRA

Tüm bunlar neye yarıyor ki?

ORTENSIA

(Tehdit edercesine.)

Kontes, kontes, lütfen!

MIRANDOLINA

(Dejanira'ya.)

Ne demek istediğini anladım.

DEJANIRA

Anladıysanız, aklınıza hayranım.

MIRANDOLINA

Şunu demek istiyordu: İki soylu kadın gibi ortaya çıkmanızın bir anlamı yok bence. Soyluluk kim, biz kim?

DEJANIRA

(Mirandolina'ya.)

Demek bizi tanıyordunuz.

ORTENSIA

Bu ne biçim tiyatrocu. Bir rol yapmayı bile beceremiyor.

DEJANIRA

Sahneden indikten sonra rol yapamıyorum.

MIRANDOLINA

Bravo barones hanım, karakterinize bayıldım. İçtenliğiniz hoşuma gitti.

ORTENSIA

Kimi zaman şaka yapmaktan hoşlanırım.

MIRANDOLINA

Ben de şaka yapanlardan çok hoşlanırım. Lokantamda kalabilirsiniz, lokanta sizin. Ne var ki önemli konuklarım gelecek olursa, bu daireyi boşaltmanızı rica edeceğim. O zaman size küçük odalardan birini vereceğim, orada da rahat edeceksiniz.

DEJANIRA

Tamam, peki.

ORTENSIA

Buraya para veriyorum. Para verdiğim yerde soylu hanım muamelesi görmek isterim. Ben bu odada kalıyorum, burada kalacağım.

MIRANDOLINA

Lütfen hanımefendi, anlayışlı olun! Bakın bir marki geli-

yor, o da burada kalıyor! Kadınlar söz konusu oldu mu yapamayacağı şey yoktur.

ORTENSIA

Zengin mi?

MIRANDOLINA

Nereden bileyim!

21. Sahne

Marki ve Öncekiler

MARKİ

Girebilir miyim? İzin var mı?

ORTENSIA

Bu adam paralı birine benziyor.

MARKİ

Hanımefendilerin emrindeyim.

DEJANIRA

Emrinizde olan benim.

ORTENSIA

Saygılar sunarım.

MARKİ

(*Mirandolina'ya.*)

Yabancı mı bunlar?

MIRANDOLINA

Evet ekselansları. Bizim lokantada kalacaklar.

ORTENSIA

(Ona ekselansları dedi. Vay be!.)

DEJANIRA

(Ortensia onu ayaküstü kafaya alır.)

MARKİ

Kimdir bu hanımlar?

MIRANDOLINA

Bu hanımefendi Barones Ortensia del Poggio, bu da Kontes Dejanira dal Sole.

MARKİ

Bunlar çok soylu kişiler.

ORTENSIA

Peki siz kimsiniz?

MARKİ

Ben Forlipopoli Markisi.

DEJANIRA

(*İçinden.*)

(Lokantacı kadın bizimle kafa buluyor galiba.)

ORTENSIA

Böyle soylu bir kişiyi tanımaktan onur duyarım.

MARKİ

Size hizmet edebilirsem... Emredin! Burada kalmakla çok iyi ediyorsunuz. Çok kibar bir ev sahibeniz var.

MIRANDOLINA

Sayın marki çok iyilikseverdir. Koruması altına almakla bana onur vermiştir.

MARKİ

Evet. Kesinlikle. Evet benim korumam altındadır. Bu lokantaya gelen herkes benim korumam altında olacaktır. Bir şeye ihtiyacınız varsa lütfen söyleyiniz.

ORTENSIA

Gerekirse inceliğinizden yararlanmak isterim.

MARKİ

Siz de sayın kontes, unutmayın, sizin de seve seve hizmetinizde olacağım.

DEJANIRA

Size hizmet edenler arasına beni de eklerseniz kendimi mutlu sayarım.

MIRANDOLINA

(*Ortensia'ya.*)

(Çok gülünç bir şey söyledi.)

ORTENSIA

(*Mirandolina'ya.*)

(Kontes unvanı aklını karıştırdı.)

(Marki cebinden güzel bir ipek mendil çıkarır,
açar ve alnını siler gibi yapar.)

MIRANDOLINA

Ne kadar güzel bir mendil sayın marki.

MARKİ

(*Mirandolina'ya.*)

Ya, biliyorum güzel bir mendil. İnce zevkliyimdir.

MIRANDOLINA

Hem de nasıl!

MARKİ

(*Ortensia'ya.*)

Bundan güzelini gördünüz mü?

ORTENSIA

Harika bir mendil! Benzerini görmedim hiç.

(*İçinden.*)

(Bana verecek olursa memnuniyetle kabul ederim.)

MARKİ

(*Dejanira'ya.*)

Londra'dan geliyor.

DEJANIRA

Çok güzel. Çok hoşuma gitti.

MARKİ

Zevkimden kuşku yok!

DEJANIRA

(*İçinden.*)

(Alın sizin olsun demedi!.)

MARKİ

Bahse girerim kont para harcamasını bilmiyor. Sağa sola
harcıyor ama zevkli bir şey aldığını görmedim.

MIRANDOLINA

Sayın marki iyi maldan anlar. Seçmesini çok iyi bilir.

MARKİ

(*Mendili dikkatlice katlar.*)

Dikkatlice katlamak gerek. Yoksa buruşur. Böyle kumaşları iyi korumakta yarar var. Buyurun.

(Mirandolina'ya uzatır.)

MIRANDOLINA

Odanıza bıraktırayım mı?

MARKİ

Hayır, kendi odanıza lütfen!

MIRANDOLINA

Niçin... Benim odama?

MARKİ

Çünkü mendili size armağan ediyorum.

MIRANDOLINA

Ah ekselansları, beni bağışlayın!

MARKİ

Oldu bitti bilin! Bu sizin artık!

MIRANDOLINA

Ama istemiyorum.

MARKİ

Canımı sıkmayın!

MIRANDOLINA

Sayın marki bilir, bu konularda kimseyi kırıp canını sık-
mak istemem. Armağanını kabul edeceğim.

DEJANIRA

(Ortensia'ya.)

(Amma numaracı kadın!.)

ORTENSIA

(Dejanira'ya.)

(Bu kadın tiyatrocılara taş çıkartır.)

MARKİ

(Ortensia'ya.)

Gördünüz mü? Böyle bir mendili ev sahibeme armağan
ettim.

ORTENSIA

Çok cömertsiniz.

MARKİ

Her zaman öyleyim.

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(İlk kez bana bir armağan verdi, bu mendili nereden buldu kim bilir?.)

DEJANIRA

Sayın marki bu mendilden Floransa'da bulabilir miyim acaba? Bir eşini de ben almak isterim.

MARKİ

Bulamazsınız ama yine de bir bakalım!

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(Aferin sana kontescik, pek becerikliymişsin!.)

ORTENSIA

Sayın marki, Floransa'yı iyi bilen birisiniz. İyi bir kunduracı bulabilir misiniz? Bir çift ayakkabı getirsin. İhtiyacım var.

MARKİ

Hemen şimdi kunduracıma söylerim.

MIRANDOLINA

(Herkes markiye yükleniyor, ama o da çulsuzun teki.)

ORTENSIA

Sevgili marki, bir süre bizimle kalmak ister misiniz, lütfen?

DEJANIRA

Birlikte yemek yemeye ne dersiniz?

MARKİ

Memnuniyetle. (Ey Mirandolina, aman kıskanmayasınız.

Ben yalnız ve yalnız sizinim. Bunu biliyorsunuz.)

MIRANDOLINA

(Markiye.)

(Lütfen keyfinize bakın. Siz güzel vakit geçirdikçe mutlu oluyorum.)

ORTENSIA

Bize yoldaş olun!

DEJANIRA

Kimseyi tanımıyoruz. Sizden başka kimsemiz yok burada.

MARKİ

Ah sevgili hanımlar, size hizmet etmek boynumun borcu.

22. Sahne

Kont ve Öncekiler

KONT

Mirandolina, sizi arıyordum.

MIRANDOLINA

Buradayım, bu hanımlarla birlikteyim.

KONT

Hanımlar mı? Önünüzde saygıyla eğiliyorum efendim.

ORTENSIA

Hizmetçinizim efendim.

(Dejanira'nın kulağına.)

(Bu ötekinden daha zengin görünüyor.)

DEJANIRA

(Yavaşça Ortensia'ya.)

(Ama ben yüzüzlük edip kimseden bir şey dilenemem.)

MARKİ

(Yavaşça Mirandolina'ya.)

(Hey, mendili konta gösterebilir.)

MIRANDOLINA

Sayın kont, sayın markinin bana armağan ettiği mendile bir bakar mısınız?

(Konta mendili gösterir.)

KONT

Ah, çok beğendim, bravo sayın marki.

MARKİ

Ne önemi var. Sözünü etmeye değmez. Kaldırın lütfen, kimse görmesin! Yaptıklarımı kimse bilsin istemem!

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(Bir yandan kimsenin bilmesini istemem diyor, öte yandan mendili göstermemi istiyor! Gururuyla yoksulluğu çelişiyor.)

KONT

(*Mirandolina'ya.*)

Hanımlar izin verirlerse, size bir sözüm var.

ORTENSIA

Lütfen, buyurun.

MARKİ

(*Mirandolina'ya.*)

Mendili öyle cebinize koydunuz ama buruşturacaksınız.

MIRANDOLINA

Haklısınız, zedelenmesin diye onu pamuklara saracağım.

KONT

(*Mirandolina'ya.*)

Elimdeki şu parçaya bakar mısınız? Pırlantadır.

MIRANDOLINA

Aaa çok güzelmiş!

KONT

Size armağan ettiğim küpelerle setinizi tamamlamış olacaksınız.

(*Ortensia ve Dejanira pırlantaya bakar ve aralarında yavaşça konuşurlar.*)

MIRANDOLINA

Setin bir parçası olabilir ama, onlardan da güzel.

MARKİ

(İçinden.)

(Canın cehenneme, sen de, pırlantaların da, paran da, şeytan görsün yüzünü!.)

KONT

(*Mirandolina'ya.*)

Setiniz tamamlansın diye bu takıyı size armağan ediyorum.

MIRANDOLINA

Olmaz, alamam!

KONT

Bana bu saygısızlığı yapamazsınız!

MIRANDOLINA

Kimseye saygısızlık yapmam. Canınızı sıkmamak için kabul ediyorum armağanınızı.

(Ortensia ve Dejanira kendi aralarında konuşurlar, kontun cömertliğinden söz ederler.)

MIRANDOLINA

Ne diyorsunuz sayın marki, bu takı çok zarif değil mi?

MARKİ

Mendil kendi türünde daha zevkli bir armağan.

KONT

Evet, doğru ama türden türe fark var.

MARKİ

Harika. Pahalı bir armağanla herkesin önünde övünmek güzel bir şey olmasa gerek.

KONT

Tamam tamam, siz övünmeyin! Kimsenin de haberi olmasın verdiğiniz armağanlardan!

MIRANDOLINA

(İçinden.)

(Siz birbirinize düşerken aradan başkası sıyrılıyor. Haberiniz olsun!.)

MARKİ

Hanımfendiler anlaşıldı, yemekte sizinle olacağım.

ORTENSIA

Siz kimsiniz efendim?

KONT

Ben Albafiorita kontuyum, emirlerinizi beklerim!

DEJANIRA

Bilmez miyim! Çok tanınmış bir ailedir.

(O da konta yaklaşır.)

KONT

(*Dejanira*'ya.)

Emrinizdeyim.

ORTENSIA

(*Konta*.)

Burada mı kalıyorsunuz?

KONT

Evet efendim.

DEJANIRA

(*Konta*.)

Çok kalacak mısınız?

KONT

Sanırım evet.

MARKİ

Ayakta durmaktan yorulmuşsunuzdur. Arzu ederseniz buyurun, odanıza kadar size eşlik edebilir miyim?

ORTENSIA

(*Küçümseyerek*.)

Minnettarım. Siz nerelisiniz?

KONT

Napoliliyim.

ORTENSIA

Yarı hemşeri sayılırız. Ben de Palermoluyum.

DEJANIRA

Ben Romalıyım, ama Napoli'de bulundum. İşlerimden ötürü Napolili bir beyefendiyle tanışmayı çok istiyordum.

KONT

Hizmetinizdeyim hanımlar. Yalnız mısınız, eşleriniz yok mu?

MARKİ

Ben varım ya! Size ihtiyaçları yok.

ORTENSIA

Yalnızız sayın kont. Nedenini daha sonra size söyleriz.

KONT

Mirandolina!

MIRANDOLINA

Beyefendi.

KONT

Odamda üç kişilik bir masa hazırlatın.

(*Ortensia ve Dejanira'ya.*)

Lütfedip benimle yemek yersiniz değil mi?

ORTENSIA

İnceliğinizden payımıza düşeni alacağız demektir.

MARKİ

Ama onlar beni yemeğe davet etmişlerdi.

KONT

Keyifleri ne isterse onu yapmakta özgürler. Benim küçük masama ancak üç kişi sığarız.

MARKİ

Görelim bakalım ne olacak!

ORTENSIA

Haydi gidelim sayın kont, haydi... Bir başka sefere sayın marki ile birlikte oluruz.

DEJANIRA

Sayın marki, o mendilden bir tane daha bulursanız, beni unutmayın!

(*Çıkar.*)

MARKİ

Kont hazretleri, görürsünüz. Bu size pahalıya mal olacak.

KONT

Derdiniz ne sizin?

MARKİ

Kim olduğumu siz de biliyorsunuz. Bu davranışınızı ayıplıyorum. Yeter... O hanım mendil mi istiyor benden? Mirandolina'ya verdiğim mendilin aynısını. Yok. Onun böyle bir mendili olmayacak. Mirandolina, onu özenle sakla! Öyle bir mendil yok artık, bulunmuyor. Şu pırlantadan bulursun ama mendili bulmak olanaklı değil.

(*Çıkar.*)

MIRANDOLINA

Bunun gibisi de görülmemiştir, tam zincirlik.

KONT

Sevgili Mirandolina, bu hanımlarla birlikte olmam sizi üzmez değil mi? Bana kırılmazsınız!

MIRANDOLINA

Şaka mı ediyorsunuz!

KONT

Sizin için yapıyorum bütün bunları. Kazancınızı artırmak için yapıyorum. Lokantanıza müşteri çekmek için yapıyorum. Benim kalbim sizinle. Ben sizinim. Servetimin sizin. İstedığınız gibi harcayabilirsiniz. Bana ait olan her şeyin sahibi sizsiniz.

(Çıkar.)

23. Sahne

Mirandolina tek başına

MIRANDOLINA

Tüm zenginliğine, tüm armağanlarına karşın beni kendisine âşık edemez; hele hele sayın marki o komik koruma güdüsüyle asla. Bunlardan birine gönül verecek olsam cömert olanı seçerim. Ama ikisi de umurumda değil. Ben Ripafratta Şövalyesi'ne âşık olmak sevdasındayım. Bu pırlantanın iki katını da verse beni baştan çıkaramaz. Deneyeceğim. Bu iki tiyatrocü kadın gibi başarabilir miyim bilmiyorum ama deneyeceğim. Kont ve marki o kadınlarla uğraşırken beni rahat bırakacaklardır; ben de şövalyemle uğraşacak vakit bulacağım. Tuzağıma düşmemesi olanaklı mı? Kim sanatını yerine getirmek için zaman harcayan bir kadına dayanabilir ki? Kaçan kişi yitirmiş olmaktan korkmayabilir, ama durup dinleyen ve karşısındakiyle olmaktan hoşlanan biri önünde sonunda, istemese de oltaya takılacaktır.

(Çıkar.)

II. Perde

1. Sahne

(*Şövalye'nin odası, öğle yemeği için
hazırlanmış yemek masası ve sandalyeler.*)

Şövalye ve Uşağı, sonra Fabrizio

(*Şövalye elinde bir kitapla odanın içinde dolaşır.
Fabrizio çorba kâsesini masaya koyar.*)

FABRIZIO

(*Uşağa.*)

Efendine söyle, yemek isterse çorba hazır.

UŞAK

(*Fabrizio'ya.*)

Sen de söyleyebilirsin pekâlâ.

FABRIZIO

Acayip biri, onunla konuşmak içimden gelmiyor.

UŞAK

Kötü biri değildir. Kadınlara tahammül edemiyor o kadar, erkeklerle bir sorunu yok.

FABRIZIO

(*Kendi kendine.*)

(Kadınlara tahammülü yokmuş, aptal adam! Kedi de ulaşmadığı ciğere murdar dermiş!.)

UŞAK

Efendim, arzu ederseniz yemek hazır.

(*Şövalye elindeki kitabı bırakır
ve masaya oturmaya gider.*)

ŞÖVALYE

(*Yemek yerken uşağa.*)

Bu sabah sofraya her zamankinden erken oturduk galiba, değil mi?

(*Uşak şövalyenin arkasında, elinde tabak.*)

UŞAK

Efendim ilk önce sizin kahvaltınızı getirdik. Kont Albafiorita kıyameti kopardı, herkesten önce kendisine servis yapılmasını istedi, istedi istemesine ama lokantanın sahibesi ısrarlı davranınca önce size getirmemiz gerekti efendim.

ŞÖVALYE

Göstermiş oldukları incelik için kendilerine şükranlarımı sunarım.

UŞAK

Bana sorarsanız, dört dörtlük bir kadın efendim. O kadar yer dolaştım, onun gibi kibar bir lokantacı kadına rastlamadım.

ŞÖVALYE

(*Arkaya dönerek.*)

Ondan hoşlanıyorsun değil mi? Haydi saklama!

UŞAK

Efendime haksızlık sayılmayacak olsa buraya gelir, Mirandolina'nın emrinde çalışırdım doğrusu.

ŞÖVALYE

O seni ne yapsın aptal yaratık!

(*Tabağı geri verir, uşak tabağı değiştirir.*)

UŞAK

Böyle bir kadının köpeği bile olurum.

(*Tabak getirmek için gider.*)

ŞÖVALYE

Şuna bak! Onu görünce herkesin ağzı açık kalıyor. Gücünü bir de benim üzerimde denesin de göreyim! Ama ne

yapacaksa bugün yapsın! Yarın burada olmayacağım. Livorno'ya gidiyorum. Şunu iyi bilsin ki ben onun bildiği erkeklerden değilim! Kadınlara düşmanlığım öyle kolay kolay silinecek bir şey değil.

2. Sahne

Uşak patates püresi ve boş bir tabakla ve Şövalye

UŞAK

Lokanta sahibesi, tavuk hoşunuza gitmezse güvercin gönderebileceğini söyledi.

ŞÖVALYE

Ben yemek seçmem, peki bu nedir?

UŞAK

Ayrıca bu sostan hoşlanıp hoşlanmadığınızı bilmek istiyor. Kendi elleriyle yapmış.

ŞÖVALYE

Hanımfendi beni her gün biraz daha mahcup ediyor.

(Tadma bakar.)

Aaa, çok hoş, tadı çok güzel. Hoşuma gittiğini söyleyin, kendisine teşekkür ederim.

UŞAK

Söyleyeceğim efendim!

ŞÖVALYE

Hemen koş, söyle!

UŞAK

Hemen gidiyorum.

(İçinden.)

(Görülmemiş şey, ilk kez bir hanıma iltifat etti.)

ŞÖVALYE

Harika bir şey! Daha lezzetlisini tatmadım, Mirandolina böyle yaparsa burası müşteri dolup taşar. Yemekler iyi, çarşafklar temiz. Dahası kadın da kibar mı kibar. Ancak

en hoşuma giden yanı içten olması. En önemli şey insanın açıksözlülüğü. Kadınlardan niçin kaçıyorum dersiniz? Çünkü yapmacık davranıyorlar, yalan söylüyorlar ve göz boyamaya çalışıyorlar. İçten olmak önemli...

3. Sahne Uşak ve Şövalye

UŞAK

Size teşekkür ediyor ve iltifatlarınızla kendisini yüreklendirdiğinizi söylüyor.

ŞÖVALYE

Aferin sana, görevini iyi yapıyorsun.

UŞAK

Şimdi size kendi elleriyle bir başka yemek hazırlıyor. Ama ne yaptığını bilmiyorum.

ŞÖVALYE

Şimdi mi yapıyor?

UŞAK

Evet efendim.

ŞÖVALYE

Bana içecek bir şeyler ver.

UŞAK

Derhâl.

(Gider, içecek getirir.)

ŞÖVALYE

Anladım, bu kadınla iyi geçinmek gerek. Müthiş bir kadındır. Ona karşı cömert olmalıyım, bir yerine iki ödemeliyim, iyi davranmalıyım. Ama hemen de toz olmalıyım buralardan.

(Uşak içecek getirir.)

ŞÖVALYE

Kont yemeğe indi mi?

UŞAK

Evet efendim. Daha şimdi indi. Bugün konukları var. İki hanım var masasında.

ŞÖVALYE

İki hanım mı dedin? Kimmiş bunlar?

UŞAK

Lokantaya birkaç saat önce geldiler. Kim olduklarını bilmiyorum.

ŞÖVALYE

Kont onları tanıyor muydu?

UŞAK

Sanmıyorum, ama onları görür görmez yemeğe davet etti.

ŞÖVALYE

Hiç mi kadın görmedin be adam! Görür görmez üstlerine atladın! Onlar da hemen kabul etmişler daveti baksana! Olacak şey değil, kim bilir neyin nesidirler; kim olursa olsun, sonuçta kadın değiller mi? Bu yeter de artar bile! Vay geldi başına kontun! Peki, marki yemeğe indi mi?

UŞAK

O çıkmıştı, henüz dönmedi.

ŞÖVALYE

Masadan kaldır.

(Tabağı değiştirir.)

UŞAK

Derhâl efendim.

ŞÖVALYE

İki kadınla yemek yiyor demek! Ne keyif ha! Suratsız kadınlarla sofraya oturmak iştahımı kaçırmaya yeter...

4. Sahne

Mirandolina elinde bir tabakla, Uşak ve Şövalye

MIRANDOLINA

Girebilir miyim?

ŞÖVALYE

Kimsiniz?

UŞAK

Buyurun efendim.

ŞÖVALYE

Elindeki tabağı alsana!

MIRANDOLINA

İzin verin kendi ellerimle masanıza koyarak onurlanayım.

(*Tabağı masaya koyar.*)

ŞÖVALYE

Bunu yapmak size düşmez!

MIRANDOLINA

Aman efendim! Ben kimim ki? Herhangi bir kadın! Lüt-fedip lokantama gelenlerin hizmetçisiyim, o kadar.

ŞÖVALYE

(*İçinden.*)

(Ne kadar da alçakgönüllü!.)

MIRANDOLINA

Aslında bütün masalara bizzat hizmet etmek isterim. Et-miyorum, çünkü birtakım endişelerim var. Bilmem beni anlayabiliyor musunuz? Size çekinmeden geliyorum, tüm içtenliğimle.

ŞÖVALYE

Teşekkür ederim. Nedir bu yemek?

MIRANDOLINA

Ellerimle yaptım. Soslu kavurma.

ŞÖVALYE

Mutlaka çok güzel olmuştur. Siz yaptıktan sonra...

MIRANDOLINA

Ah ne kadar iyisiniz efendim! Çok becerikli değilim, ama sizin gibi bir şövalyenin gözüne girmek için elimden gele-ni yapmak isterim.

ŞÖVALYE

(Yarın Livorno'da olacağım.) Yapacak işleriniz vardır, lütfen benim için rahatsız olmayın!

MIRANDOLINA

Lütfen efendim. Burada çalışan çok kişi var. Hizmetçiler, aşçılar. Getirdiğim yemek hoşunuza gitti mi acaba, onu bilmek isterim!

ŞÖVALYE

Memnuniyetle, hemen.

(*Yemeği tadar.*)

Güzel, harika. Çok lezzetli bir yemek. Nasıl böyle yapıldığını anlayamadım.

MIRANDOLINA

Meslek sırrı efendim. Şu ellerim iyi şeyler yapmayı bilir!

ŞÖVALYE

(*Biraz içi gıcıkılarak uşağa.*)

Bana içecek bir şeyler ver!

MIRANDOLINA

Bu yemekle içeceğiniz içkinin iyi olması gerekir.

ŞÖVALYE

(*Uşağa.*)

Bana Burgonya şarabı getir!

MIRANDOLINA

Bravo, Burgonya şarabı en iyisi. Bence yemekle içilebilecek en iyi şarap.

(*Uşak şarabı bir bardakla birlikte getirir.*)

ŞÖVALYE

Bakıyorum da her şeyden anlıyorsunuz...

MIRANDOLINA

Aslına bakarsanız, çok az yanılmışım.

ŞÖVALYE

Ama bu kez yanıldınız...

MIRANDOLINA

Neden yanıldım sayın şövalye?

ŞÖVALYE

Beni özel bir hizmete değer gördüğünüz için yanıldınız.

MIRANDOLINA

(İç çekerek.)

Ah, sayın şövalye!

ŞÖVALYE

(Rengi atmış.)

N'oldu? Nedir bu iç çekiş?

MIRANDOLINA

Şimdi söyleyeceğim. Tüm müşterilerime çok özen gösteriyorum, ama karşılığını görmüyorum, çok üzülüyorum.

ŞÖVALYE

(Kararlı.)

Size nankörlük etmeyeceğim.

MIRANDOLINA

Üstüme düşeni yapıyorum, sizden övgü beklemiyorum.

ŞÖVALYE

Hayır, hayır. Her şeyi biliyorum. Söz ettiğiniz kaba insanlardan değilim. Benden size zarar gelmez.

(Kadehine şarap doldurur.)

MIRANDOLINA

Ama... Efendim... Ben onu demek istememiştim.

ŞÖVALYE

Sağlığınıza.

(İçer.)

MIRANDOLINA

Hizmetçinizim efendim. Beni çok şımartıyorsunuz.

ŞÖVALYE

Bu şarap nefis bir şarap.

MIRANDOLINA

Burgonya şarabını ben de çok severim.

ŞÖVALYE

İsterseniz, ev sahibesi sizsiniz!

(Şarap teklif eder.)

MIRANDOLINA

Aman Tanrım, teşekkür ederim efendim.

ŞÖVALYE

Yemek yediniz mi?

MIRANDOLINA

Evet efendim.

ŞÖVALYE

Bir kadeh içer misiniz?

MIRANDOLINA

Bu iltifatları hak etmiyorum.

ŞÖVALYE

Laf olsun diye söylemiyorum. İçimden geliyor.

MIRANDOLINA

Bilmem ki ne desem? İnceliğinizi karşılıksız bırakmak istemem.

ŞÖVALYE

(Uşaga.)

Bir bardak getir!

MIRANDOLINA

Hayır hayır, izin verirsiniz bununla içmek istiyorum.

(Şövalyenin kadehini alır.)

ŞÖVALYE

Ama onu ben kullandım!

MIRANDOLINA

(Gülerek.)

Sizin güzelliklerinize içeceğim.

(Uşak öteki kadehi tepsiye koyar.)

ŞÖVALYE

Vay vay!

(Şarap koyar.)

MIRANDOLINA

Yemek yiyeli epeyce oldu, korkarım beni çarpar.

ŞÖVALYE

Tehlikesi yok, korkmayın!

MIRANDOLINA

Ekmeğinizin ucundan alabilir miyim?

ŞÖVALYE

Memnuniyetle, buyurun.

(*Ona bir parça ekmek verir.*)

(*Mirandolina bir elinde ekmek, ötekinde kadeh, ekmeği şaraba batırmaya çalışır, ama nasıl yapacağını bir türlü bilemez.*)

ŞÖVALYE

Öyle rahat edemediniz galiba? Oturmak ister misiniz?

MIRANDOLINA

Aman efendim, bu da nereden çıktı şimdi? Bunu hak ediyor muyum?

ŞÖVALYE

(*Uşağa.*)

Sen işine bak, bizi yalnız bırak. Hanımefendiye bir sandalye getir.

UŞAK

(*İçinden.*)

(*Bu adama bir şeyler oldu galiba! Hiç böyle görmedim.*)

(*Sandalye almaya gider.*)

MIRANDOLINA

Sayın kontla sayın marki sizinle aynı masaya oturduğumu bir duysalar, mahvolurum!

ŞÖVALYE

Niçin?

MIRANDOLINA

Kendileriyle oturup bir şeyler içmemi yüz kere istediler, ama hiç kabul etmedim.

ŞÖVALYE

Oturun şöyle, rahatınıza bakın!

MIRANDOLINA

Sizi kırmak istemem.

(*Oturur ve ekmeği şaraba batırır.*)

ŞÖVALYE

(*Uşağa yavaşça.*)

(Mirandolina'nın gelip masama oturduğunu kimse bil-
meyecek, tamam mı?.)

UŞAK

(*Yavaşça.*)

(Kuşkunuz olmasın!.)

(*İçinden.*)

(Şu anda hayretler içindeyim.)

MIRANDOLINA

Sayın şövalye, size keyif veren ne varsa ona içiyorum.

ŞÖVALYE

Ben de kibar ev sahibeme teşekkür ediyorum.

MIRANDOLINA

Size keyif verenler arasında kadınlar yok doğal olarak.

ŞÖVALYE

Bu da nereden çıktı şimdi?

MIRANDOLINA

Çünkü gözünüz kadın görmek istemiyor ya.

ŞÖVALYE

Doğru, her zaman onlardan uzak durdum.

MIRANDOLINA

Hep böyle kalın!

ŞÖVALYE

Ne diyeceğim, biliyor musunuz?

(*Uşağının duymasını istemez.*)

MIRANDOLINA

Ne diyeceksiniz efendim?

ŞÖVALYE

Diyorum ki...

(*Kulağıma fısıldar.*)

(Umarım siz benim huyumu değiştirmezsiniz!.)

MIRANDOLINA

Ben mi? Nasıl yapabilirim bunu?

ŞÖVALYE

(*Uşağına.*)

Git de...

UŞAK

Bir emriniz mi vardı?

ŞÖVALYE

İki yumurta kaynat, piştiğinde al getir.

UŞAK

Nasıl olsun yumurtalar?

ŞÖVALYE

Nasıl olursa, yalnız acele et!

UŞAK

Anladım.

(İçinden.)

(Efendimi ateş bastı.)

(Çıkar.)

ŞÖVALYE

Mirandolina siz çok kibar bir hanımefendisiniz.

MIRANDOLINA

Aman efendim, benimle dalga geçmeyiniz!

ŞÖVALYE

Size gerçek, çok gerçek bir şey söylemek istiyorum. Bununla övünebilirsiniz.

MIRANDOLINA

Söyleyin, dinliyorum.

ŞÖVALYE

Siz bu dünyada oturup kendisiyle konuşmak keyfini yaşamak için sabır gösterdiğim ilk kadınsınız.

MIRANDOLINA

Size şunu söylemek istiyorum sayın şövalye: Aslında ben hiçbir şey hak etmiyorum, ama bazen gönül birliği oluyor insanlar arasında. Kimi zaman bu duygudaşlık, bu duygu alışverişi birbirini tanımayan kişiler arasında da olabiliyor. Ben de kimseye duymadığım duyguları sizin için besliyorum.

ŞÖVALYE

Korkarım aklımı başımdan alacaksınız!

MIRANDOLINA

Haydi sayın şövalye, bilge insan aklıyla hareket eder. Başkaları gibi zayıf olmaz. Bunun farkına varırsam bir daha yanınıza uğramam. Ben de içimde bir şeylerin kırmıldadığını hissediyorum; bu zamana kadar böyle bir şey olmadı hiç. Ne var ki bir erkek uğruna aklımı da yitirmek istemiyorum; özellikle kadınlardan nefret eden biri için. Belki şimdi beni yokluyorsunuzdur ve sonra da alay edip dalga geçeceksiniz ve baştan çıkarmak için duymadığım sözleri söyleyeceksiniz. Biraz daha Burgonya verir misiniz?

ŞÖVALYE

Yeter artık...

(*Bir kadehe şarap koyar.*)

MIRANDOLINA

(*İçinden.*)

(Tuzığa düşmek üzere.)

ŞÖVALYE

Buyurun.

(*Şarap doldurduğu kadehi uzatır.*)

MIRANDOLINA

Saygıdeğer efendim siz içmiyor musunuz?

ŞÖVALYE

Yoo, içiyorum

(*İçinden.*)

(Sarhoş olsam iyi olacak... Çivi çiviye söker.)

(*Kendi kadehine şarap koyar.*)

MIRANDOLINA

(*Cilveli.*)

Sayın şövalyem...

ŞÖVALYE

Efendim?

MIRANDOLINA

Tokuşturalım.

(*Kadehini şövalyenin kadehiyle tokuşturur.*)

Samimi dostlukların şerefine içelim!

ŞÖVALYE

(*Biraz süzgün.*)

İçelim!

MIRANDOLINA

Yaşasın birbirini seven kalpler! Kötülük bulaşmasın onlara!

ŞÖVALYE

Yaşasın!

5. Sahne

Marki ve Öncekiler

MARKİ

Ben geldim! Kimmiş bu yaşasın dediğiniz?

ŞÖVALYE

(*Heyecanlanır.*)

Nasıl? Sayın marki mi geldi?

MARKİ

Hoşgörünüze sığınyorum. Birilerini arıyordum, bulamayınca...

MIRANDOLINA

(*Çıkmak ister.*)

İzninizle...

ŞÖVALYE

(*Mirandolina'ya.*)

Durun.

(*Markiye.*)

Benim size ayıracak zamanım yok.

MARKİ

Özür dilerim. Biz dostuz. Yalnız olduğunuzu düşünüyordum. Sizi güzeller güzeli ev sahibemizle görünce mutlu

oldum doğrusu. Ah! Söyleyin Tanrı aşkına, var mı böyle bir güzellik daha?

MIRANDOLINA

Efendim sayın şövalyeye hizmet etmek için buradaydım. Bir ara başım döndü, o da bir kadeh Burgonya şarabıyla bana destek olmaya çalıştı.

MARKİ

(*Şövalyeye.*)

Burgonya mı bu?

ŞÖVALYE

Evet, Burgonya.

MARKİ

Sahici mi?

ŞÖVALYE

Sahici diye aldım.

MARKİ

Ben anlarım şaraptan. Bir tadabilir miyim? Hemen söyle-
rim sahici olup olmadığını!

ŞÖVALYE

(*Seslenir.*)

Hey!

6. Sahne

Uşak elinde yumurtalarla ve Öncekiler

ŞÖVALYE

(*Uşağa.*)

Markiye bir kadeh getir.

MARKİ

Bardak çok küçük olmasın. Burgonya likör değil. Değeri-
rini ölçmek için yeterince içmek gerek.

UŞAK

İşte geldi yumurtalar.

(*Masanın üstüne koymak ister.*)

ŞÖVALYE

Başka bir şey istemiyorum.

MARKİ

Nedir o tabaktaki?

ŞÖVALYE

Yumurta.

MARKİ

Ben yumurta sevmem.

(*Uşak geri götürür.*)

MIRANDOLINA

Sayın marki, sayın şövalye izin verirlerse şu soslu kavurmanın tadına bakar mısınız? Kendi ellerimle yaptım.

MARKİ

Memnuniyetle. Bana bir iskemle getir.

(*Uşak bir iskemle getirir ve bardağı tepsiye koyar.*)

Çatal.

ŞÖVALYE

Koş, çatal bıçak getir.

(*Uşak söyleneni yapmak için gider.*)

MIRANDOLINA

Sayın şövalye, şimdi iyiyim. Ben gidiyorum.

(*Kalkar.*)

MARKİ

Lütfen biraz daha kalın, beni kırmayın!

MIRANDOLINA

Yapacak işlerim var, dahası sayın şövalye...

MARKİ

(*Şövalyeye.*)

Lütfen biraz daha kalmasını söyleyin!

ŞÖVALYE

Ne istiyorsunuz ondan?

MARKİ

Size bir Kıbrıs şarabı tattıracağım. Hayatınızda böyle bir şarap içmemişsinizdir. Mirandolina'nın da görüşlerini almak isterim.

ŞÖVALYE

(*Mirandolina'ya.*)

Haydi, kırmayalım sayın markiyi, kalın lütfen bizimle!

MIRANDOLINA

Sayın marki beni bağışlayacaktır.

MARKİ

Şarabı tatmak istemiyor musunuz?

MIRANDOLINA

Başka zaman ekselansları.

ŞÖVALYE

Haydi kalın.

MIRANDOLINA

(*Şövalyeye.*)

Bana emir mi veriyorsunuz?

ŞÖVALYE

Kalın diyorum.

MIRANDOLINA

Tamam, kalıyorum.

(*Oturur.*)

ŞÖVALYE

(*İçinden.*)

(Bu kadın beni giderek kendisine daha çok bağlıyor.)

MARKİ

Tanrım, bu ne güzel yemek, ne güzel bir sos, bu ne koku, bu ne lezzet...

ŞÖVALYE

(*Yavaşça Mirandolina'ya.*)

Benimle sizi baş başa görünce marki kıskanmıştır.

MIRANDOLINA

(*Alçak sesle şövalyeye.*)

(Umurumda değil, ne düşünürse düşünsün!.)

ŞÖVALYE

(*Alçak sesle Mirandolina'ya.*)

(Siz de erkeklere mi düşmansınız?.)

MIRANDOLINA

(*Yukarıdaki gibi.*)

(Siz nasıl kadınlara düşmansınız.)

ŞÖVALYE

(*Yukarıdaki gibi.*)

(Bu benim düşmanlarım intikam peşinde.)

MIRANDOLINA

(*Yukarıdaki gibi.*)

(Nasıl yani!.)

ŞÖVALYE

(*Yukarıdaki gibi.*)

(Aa, zeki kadınsınız, çok iyi bilirsiniz.)

MARKİ

Dostum, sağlığınıza içiyorum.

(*Burgonya şarabını kafasına diker.*)

ŞÖVALYE

Söyleyin bakalım, şarabı nasıl buldunuz?

MARKİ

Hoşgörünüze sığınarak diyorum ki beş para etmez bu şarap. Bir de benim Kıbrıs şarabını deneyin de bakın!

ŞÖVALYE

Neredeymiş bu Kıbrıs şarabı, bir tadabilsek!

MARKİ

Burada, burada, yanımda. Birlikte keyfini çıkaralım...

Öyle bir şarap ki tadına doyum olmaz!

(*Küçük bir şişe çıkarır cebinden.*)

MIRANDOLINA

Görebildiğim kadarıyla sayın marki, bizi çarpar diye şeyi küçük tutmuşsunuz!

MARKİ

Bu şarap damla damla eter gibi koklanarak içilir. Küçük kadehler getir oğlum.

UŞAK

(*Kıbrıs şarabı için küçük kadehler getirir.*)

MARKİ

Amma büyükmüş bu kadehler, daha küçükleri yok muydu?

(Şişeyi avucunun içine alır.)

ŞÖVALYE

(Uşağa.)

O şeyler var ya, hani likör bardakları, onları getir!

MIRANDOLINA

Koklamak yeter bu şarabı.

MARKİ

(Koklar.)

İnsanın içini ferahlatıyor.

UŞAK

(Tepsinin içinde üç tane küçük kadeh getirir.)

MARKİ

*(Kadehleri yavaş yavaş doldurur,
ama tam doldurmaz, her birini birine verir
ve şişeyi kapatır.)*

(İçerken.)

Bu şarap Tanrı içkisidir, bal özüdür. Gökten damıtılarak inmiştir.

ŞÖVALYE

(Alçak sesle Mirandolina'ya.)

(Bana sorarsanız berbat, sizce nasıl?.)

MIRANDOLINA

(Şövalyeye alçak sesle.)

(Bulaşık suyuna benziyor.)

MARKİ

(Şövalyeye.)

Nasıl buldunuz?

ŞÖVALYE

Güzel, nefis bir şarap.

MARKİ

Mirandolina, ya siz... Hoşunuza gitti mi?

MIRANDOLINA

Saklayacak değilim. Ben doğrucuyum. İyi olduğunu söyleyemem. Bu berbat bir şarap. Gerçeği saptıranlara takdirlerimi sunmak isterim. Bir konuyu saptıran ötekilerini de saptırır.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

Çaktırmadan beni azarlıyor, ama niçin olduğunu anlayamadım.

MARKİ

Mirandolina, siz bu şarap türünü bilmediğiniz için değerini anlayamadınız. Sizi kınamıyorum. Verdiğim mendili mendilden anladığınız için beğendiniz. Kıbrıs şarabını ise bilmiyorsunuz.

(Kadehi kafasına diker.)

MIRANDOLINA

(Sessizce şövalyeye.)

(Görüyor musunuz nasıl böbürleniyor!.)

ŞÖVALYE

(Sessizce Mirandolina'ya.)

(Ben böyle bir şey yapmam.)

MIRANDOLINA

(Yukarıdaki gibi.)

(Böbürleneceğiniz tek şey kadınları küçümsemek.)

ŞÖVALYE

(Yukarıdaki gibi.)

(Sizinki de erkeklerin hakkından gelmek.)

MIRANDOLINA

(Cilveyle, sessizce.)

(Hepsinin değil.)

ŞÖVALYE

(Birazcık tutkuyla, sessizce Miradolina'ya.)

(Hepsinin.)

MARKİ

(*Uşağa seslenir.*)

Üç tane temiz kadeh getir!

(*Uşak bir tepside üç kadeh getirir.*)

MIRANDOLINA

Ben istemiyorum.

MARKİ

Size değil. Korkmayın!

(*Üç kadehe şarap koyar.*)

Evladım, efendin izin verirse Kont Albafiorita'ya gidip herkesin duyabileceği şekilde benim tarafımdan gönderildiğinizi ve kendisinden Kıbrıs şarabının tadına bakmasını rica ettiğimi söyleyin.

UŞAK

Emredersiniz!

(*İçinden.*)

(Herhalde kont bu şarapla sarhoş olmaz.)

ŞÖVALYE

Sayın marki ne kadar da cömertsiniz...

MARKİ

Ben mi? Onu Mirandolina'ya sorunuz!

MIRANDOLINA

Kesinlikle!

MARKİ

(*Mirandolina'ya.*)

Size verdiğim mendili şövalye gördü mü?

MIRANDOLINA

Hayır, henüz değil.

MARKİ

(*Şövalyeye.*)

Göreceksiniz nasıl bir mendil! Kalan şarabı da bu akşam saklayayım!

(*Bir parmak şarap kalmış şişeyi cebine koyar.*)

MIRANDOLINA

Dikkat edin, çarpmasın!

MARKİ

(*Mirandolina'ya.*)

Siz bilirsiniz beni çarpan şeyi!

MIRANDOLINA

Neymiş o?

MARKİ

O güzel gözleriniz.

MIRANDOLINA

Sahi mi?

MARKİ

Sevgili şövalyem, ben bu kadına çılgınca âşığım.

ŞÖVALYE

Hoşuma gitmedi.

MARKİ

Siz bir kadına hiç âşık olmadınız, yoksa bana hak verirsiniz.

ŞÖVALYE

Evet, haklısınız.

MARKİ

Onu deliler gibi kıskanıyorum, ama sizi tanıdığım için yanınızda kalmasına izin veriyorum. Yoksa dünyaları verseler buna dayanamam.

ŞÖVALYE

(*İçinden.*)

(Bu adam canımı sıkıma başlıyor.)

7. Sahne

Uşak tepside bir şişeyle ve Öncekiler

UŞAK

(*Markiye.*)

Sayın kont saygılarını sunarken size bir şişe Kanarya şarabı yolluyor.

MARKİ

Şuna bakın, kendi şarabıyla benimkini karşılaştırmaya kalkıyor. Aklını kaçırmış olmalı. Ben kokusundan anlarım. İğrençtir bu şarap.

(*Elinde şişe, ayağa kalkar.*)

ŞÖVALYE

(*Markiye.*)

Önce bir tadına bakın!

MARKİ

Ne bakacakmışım! Her zamanki küstahlıklarından biri. Hep üste çıkmaya çalışır. Beni kızdırmaya, kıskırtmaya ve kötü işler yapmaya zorluyor. Yemin ediyorum, öyle bir şey yapacağım ki yaşamı boyunca unutmayacak. Mirandolina onu kapı dışarı etmezseniz, öyle şeyler olacak ki yer yerinden oynayacak! Bu adam ukalanın teki. Benim kim olduğumu herkes bilir. O kendisini benimle bir tutmaya çalışıyor. Katlanamam böyle şeylere.

(*Elinde şarapla çıkar.*)

8. Sahne

Şövalye, Mirandolina

ŞÖVALYE

Zavallı adam aklını kaçırmış.

MIRANDOLINA

Öfkesinden çıldıracak gibi, neyse ki şarabını yanında götürdü. Şarap onu kendine getirir.

ŞÖVALYE

Delirmiş diyorum size. Onu siz bu hale getirdiniz!

MIRANDOLINA

Ben erkeklerin aklını başından alabilir miyim sizce?

ŞÖVALYE

(*İç çekerek.*)

Evet, alıyorsunuz...

MIRANDOLINA

(*Kalkar.*)

Sayın şövalye, izninizle.

ŞÖVALYE

Durun.

MIRANDOLINA

Beni bağışlayın, kimsenin aklını başından almadım daha.

ŞÖVALYE

Beni dinleyin,

(*Kalkar, ama masadan ayrılmaz.*)

MIRANDOLINA

Özür dilerim.

(*Giderken.*)

ŞÖVALYE

(*Emredercesine.*)

Durun diyorum size.

MIRANDOLINA

(*Gururla dönerek.*)

Benden ne istiyorsunuz?

ŞÖVALYE

Hiç, hiçbir şey.

(*Kafası karışmıştır.*)

Bir kadeh daha Burgonya içelim.

MIRANDOLINA

İçeceksek acele edelim ki bir an önce gideyim.

ŞÖVALYE

Oturun.

MIRANDOLINA

Hayır, ayakta.

ŞÖVALYE

Alın.

(*Tatlılıkla bardağı verir.*)

MIRANDOLINA

Kadehimi kaldırıp şerefimize içeceğim, ama önce büyü-kannemin öğrettiği bir şiiri okuyacağım size:

Yaşasın Baküs, yaşasın aşk.
Bizi avutur her ikisi de;
Biri boğazdan geçer,
Öteki gözlerden kalbe.
Şarap içerim gözlerimle.
Yaparım ne yaparsanız.
(Çıkar.)

9. Sahne
Şövalye ve Uşak

ŞÖVALYE

Şeytanı gördün mü şeytanı? Gelin, gelin. Ne şeytanmış ama! Kaçıp gitti. Evet, kaçıp gitti. Beni burada bıraktı. Kafam allak bullak oldu.

UŞAK

Sayın şövalye meyve isterler mi?

ŞÖVALYE

Canın cehenneme senin de!

(Uşak çıkar.)

Şarap içerim gözlerimle, yaparım ne yaparsanız. Ne biçim bir kadeh kaldırmaydı, anlayamadım. Lanet olsun. Seni biliyorum. Beni mahvetmek, öldürmek istiyorsun... Öyle bir incelikle yapıyor ki... Çok usta bu işlerde. Şeytandan farkı yok. Bir daha görmek istemiyorum yüzünü. İyisi mi çekip gideyim. Yarın Livorno'nun yolunu tutayım. Onu bir daha görmek istemiyorum. Ayağıma dolaşmasın! Şu kadınlar var ya, Tanrı hepsini bildiği gibi yapsın! Bir daha gitmeyeceğim kadınların olduğu yere. Tövbeler olsun!

(Çıkar.)

10. Sahne

(*Kontun odası.*)

Albafiorita Kontu, Ortensia ve Dejanira

KONT

Forlipopoli Markisi ilginç bir tip. Soylu doğduğu doğru. Kimse bunu yadsımıyor. Babası olsun, kendisi olsun, har vurup harman savurdular. Şimdi bir lokma ekmeğe muhtaç. Buna karşın yine de burnu havalarda.

ORTENSIA

Soylu ve cömert davranmak istiyor ama elinde avucunda bir şey yok.

DEJANIRA

Elinde avucunda olanı da verirken bütün dünya duysun istiyor.

KONT

Bu adam oyunlarınız için iyi bir karakter olabilir.

ORTENSIA

Bizim kumpanya bir gelsin, göreceksiniz neler olacak! Markiyi aramıza bir aldık mı, bilin ki yandı...

DEJANIRA

Öyle oyuncularımız var ki bu tipleri oynamak için yaratılmıştır.

KONT

Ona bir oyun oynamak istiyorsak, soylu kadın rolünü sürdürmenizde yarar var.

ORTENSIA

Ben sürdürürüm, ama Dejanira renk veriyor.

DEJANIRA

Tiyatrodan anlamayanlar beni soylu kadın sanınca içimden gülmek geliyor. Ne yapayım!

KONT

Bana gerçeği söylemekle iyi ettiniz. İşinize yarayacak bir şeyler yapabilirim.

ORTENSIA

Sayın kont bizim koruyucumuz olacak.

DEJANIRA

Biz dostuz. Ona yararınız olursa bana da olmuş olur.

KONT

Bütün içtenliğimle söylüyorum. Size yardımcı olacağım. Yapabileceğimi yapacağım. Ancak bir yükümlülüğüm var. Size sık sık gidip gelemem.

ORTENSIA

Sevgiliniz falan mı var?

KONT

Sır olarak söylüyorum, evet. Bu lokantanın sahibesi.

ORTENSIA

Vay canına! Sizin âşık olacağınız kadın ancak bir soylu olabilir. Bir lokantacıya âşık olabileceğiniz aklımın ucundan geçmezdi.

DEJANIRA

Bence bir tiyatrocuya gönül verseniz daha iyi olurdu.

KONT

Doğrusu sizinle olmak ve birlikte düşüp kalkmak işime gelmez. Bir varsınız, bir yoksunuz.

ORTENSIA

Böylesi daha iyi değil mi? Böylece beraberlikler sonsuza dek sürmez, erkekler de harap olmazlar.

KONT

Zaten bir kere bağlanmışım; onu seviyorum ve kırmak istemiyorum.

DEJANIRA

Ne özelliği var o hanımın?

KONT

Nesi yok ki!

ORTENSIA

(Boyanır gibi yapar.)

Ah Dejanira. Güzel kadın, makyaj yapmayı da iyi biliyor.

KONT

Güngörmüş bir kadın.

DEJANIRA

Siz ne diyorsunuz sayın kont, bu konuda bizimle aşık atamaz.

KONT

Yeter artık. Nasılsa nasıl! Mirandolina'dan hoşlanıyorum; benimle arkadaşlık etmek istiyorsanız, onun hakkında güzel şeyler söyleyin, yoksa bir daha yüzümü göremezsiniz.

ORTENSIA

Benim gözümde Mirandolina tanrıça Venüs'tür.

DEJANIRA

Evet, evet doğru. Farklı bir kadın ve ayrıca iyi bir söz ustası.

KONT

Hah, şimdi oldu.

ORTENSIA

Başka bir şey kaldı mı, söyleyin yapalım.

KONT

(Etrafına bakınırken.)

Şuradan geçen şu beyefendiyi gördünüz mü?

ORTENSIA

Gördüm.

KONT

O da sizin oyunlarınız için iyi bir karakter olabilir.

ORTENSIA

Gözü kadınları görmek istemeyen bir karakter.

DEJANIRA

Delirmiş olacak!

ORTENSIA

Kötü bir şey gelmiştir başına.

KONT

Hiç âşık olmamış. Kadınlarla hiç alışverişi olmamış. Hepsi küçümser, hor görür. En başta da Mirandolina'yı.

ORTENSIA

Çevresinde bir dönmem yeter, hemen fikrini değiştiririm.
Gelin bahse girelim isterseniz.

DEJANIRA

Çok iddialı bir iş. Bunu ben üstlenmek isterim.

KONT

Bakın dostlar, sadece eğlenmek için yapalım! Eğer onu âşık etmek becerisini gösterirseniz, ben de size soyluluğunun gereği bir lütufta bulunacağım.

ORTENSIA

Ben bunu yaparsam hiçbir karşılık beklemeden yaparım.
Keyif olsun diye.

DEJANIRA

Sayın kont bizim için bir incelik düşünüyorsa, gerek yok.
Arkadaşlarımız geldiğinde bize bir eğlence çıkmış olur.

KONT

Hiçbir şey yapamazsınız gibi geliyor bana.

ORTENSIA

Bizi bir şeye benzetemiyorsunuz galiba!

DEJANIRA

Mirandolina gibi cilveli olamasak da dünya işlerinden
biz de az buçuk anlarız.

KONT

Onu çağırmamı ister misiniz?

ORTENSIA

Nasıl isterseniz.

KONT

Hey, biri bana baksın!

11. Sahne

Kontun Uşağı ve Öncekiler

KONT

(*Uşağa.*)

Ripafratta Şövalyesi'ne kendisiyle konuşmam gerektiğini
ve lütfedip buraya gelmesini söyle!

UŞAK

Odasında olmadığını biliyorum.

KONT

Mutfığa doğru gidiyordu. Oralarda bulursun.

UŞAK

Hemen.

(Çıkar.)

KONT

(İçinden.)

(Ne işi var ki mutfakta? Mirandolina'yı azarlamak için gitmiştir. Yemeği beğenmemiştir mutlaka.)

ORTENSIA

Sayın kont, sayın markiden bana kunduracısını göndermesini rica etmiştim. Korkarım kunduracıyı hiç göremeyeceğim.

KONT

Kaygılanmayın, ben hallederim.

DEJANIRA

Sayın kont, sayın marki bir mendil sözü vermişti bana. Getirir mi dersiniz?

KONT

İstedığınız mendil olsun efendim. Sorun değil.

DEJANIRA

Acilen ihtiyacım var da...

KONT

(İpek mendilini uzatır.)

Bu hoşunuza giderse seve seve veririm. Temizdir.

DEJANIRA

İnceliğinize hayranım.

KONT

Hah, işte şövalye de geliyor. Tiyatro oyuncusu olduğunuzu söylemeyin. Sizi iki soylu kadın olarak bilsin. O zaman dinlemeden edemez. Biraz geriye çekilin. Sizi görürse kaçır.

ORTENSIA

Adı nedir bu şövalyenin?

KONT

Toscanalı Ripafratta Şövalyesi.

DEJANIRA

Evli mi?

KONT

Gözü kadınları görmek istemeyen bir tip.

ORTENSIA

(Geriye çekilirken.)

Zengin mi?

KONT

Evet, hem de çok.

DEJANIRA

(Geriye çekilirken.)

Cömert mi?

KONT

Epeyce.

DEJANIRA

Gelsin, gelsin.

(Geriye çekilir.)

ORTENSIA

Tam zamanı, kuşkun olmasın!

(Geriye çekilir.)

12. Sahne

Şövalye ve Öncekiler

ŞÖVALYE

Beni siz mi çağırdınız kont?

KONT

Evet, sizi rahatsız eden bendim.

ŞÖVALYE

Size ne gibi bir hizmetim olabilir?

KONT

Buradaki iki hanımın size ihtiyacı var.

(İki kadını işaret eder, onlar da hemen öne çıkarlar.)

ŞÖVALYE

Ben gideyim. Zamanım yok.

ORTENSIA

Sayın şövalye, sizi rahatsız etmek gibi bir niyetimiz olmaz.

DEJANIRA

Bir şey söylememe izin verin lütfen!

ŞÖVALYE

Saygıdeğer hanımlar, beni bağışlayın, size yalvarıyorum.

Çok önemli bir işim var.

ORTENSIA

İki sözcükle derdimizi anlatırız.

DEJANIRA

Evet, evet iki sözcük yeterli... efendim.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Canın cehenneme kont!.)

KONT

Sevgili dostum, bu iki hanım konuşmak istiyor; uygar insanlara yakışan onları dinlemektir.

ŞÖVALYE

(Kadımlara, ciddiyle.)

Beni bağışlayın! Size nasıl yardımcı olabilirim?

ORTENSIA

Toscanalı değil misiniz efendim?

ŞÖVALYE

Evet efendim.

DEJANIRA

Floransa'da arkadaşlarınız var mı?

ŞÖVALYE

Hem arkadaşlarım, hem de akrabalarım var.

DEJANIRA

Şunu bilmenizi isterim efendim...

(*Ortensia'ya döner.*)

Sen başlasana!

ORTENSIA

Şunu söyleyecektim efendim... Biliniz ki başımızdan...

ŞÖVALYE

Haydi hanımlar, çabuk olun, acelem var.

KONT

(*Çıkarken.*)

Tamam, anladım, burada bulunmam rahat konuşmanızı engelliyor. Şövalyeye rahatlıkla açılabilirsiniz, ben sizi rahatsız etmek istemem.

ŞÖVALYE

Hayır, kalınız... Bakın...

KONT

Ben görevimi yerine getirdim. Her zaman hizmetinizde olacağım.

(*Çıkar.*)

13. Sahne

Ortensia, Dejanira ve Şövalye

ORTENSIA

Lütfen buyurun, oturalım.

ŞÖVALYE

Özür dilerim, oturmak istemiyorum.

DEJANIRA

Kadınlara böyle kaba mı davranırsınız?

ŞÖVALYE

Lütfen söyler misiniz, benden ne istiyorsunuz?

ORTENSIA

Sizin yardımınıza, korumanıza, iyiliğinize ihtiyacımız var.

ŞÖVALYE

Ne oldu, başınıza bir şey mi geldi?

DEJANIRA

Kocalarımız bizi terk etti.

ŞÖVALYE

(*Kabaca.*)

Terk mi ettiler? Nasıl? Hiç terk edilmişe benzemiyorsunuz! Kimmiş bu kocalarınız?

DEJANIRA

(*Ortensia'ya.*)

Ben vazgeçtim dostum.

ORTENSIA

(*İçinden.*)

(Adam şeytan çarpmış gibi oldu. Benim de aklım karıştı. Ben de vazgeçsem iyi olacak.)

ŞÖVALYE

(*Giderayak.*)

Hanımfendilere saygılarımı sunarım.

ORTENSIA

Bu da ne? Bize böyle mi davranıyorsunuz?

DEJANIRA

Şövalyeler böyle mi davranır hanımlara?

ŞÖVALYE

Beni bağışlayın, ben kendi halinde bir adamım. Şimdi eşlerinin terk ettiği iki hanımfendiyi dinliyorum. Bu işin pek çok zorluğu var. Bunların sorumluluğunu alamam. Sayın hanımlar, size ne bir yardımım dokunabilir, ne de bir yol gösterebilirim.

ORTENSIA

Tamam, anladık. Sizi rahatsız etmeye hakkımız yok sevgili şövalyem.

DEJANIRA

Gerçeği söylemek gerekirse...

ŞÖVALYE

Bu söylediklerinizden bir şey anlamadım...

ORTENSIA

Demin söyledığımız gibi iki soylu kadın değiliz.

ŞÖVALYE

Ya, öyle mi?

DEJANIRA

Kont size bir şaka yapmak istedi.

ŞÖVALYE

Tamam, şakanızı yaptınız. Saygılarımı sunarım.

(Çıkmak ister.)

ORTENSIA

Durun bir dakika.

ŞÖVALYE

Ne istiyorsunuz yine?

DEJANIRA

Bir dakika izin verin, sohbetinizden bizi mahrum etmeyin.

ŞÖVALYE

Yapacak işlerim var. Kalamam.

ORTENSIA

Sizi yemeyiz.

DEJANIRA

Adınızı lekelemeyiz.

ORTENSIA

Kadınlara tahammül edemediğinizi biliyoruz.

ŞÖVALYE

Biliyorsanız çok iyi.

(Çıkmak ister.)

Saygılarımı sunarım.

ORTENSIA

Bakın sayın şövalye, size gölge düşürecek kadınlardan değiliz.

ŞÖVALYE

Kimsiniz öyleyse?

ORTENSIA

Bunu siz söyleyin Dejanira.

DEJANIRA

Siz de söyleyebilirsiniz.

ŞÖVALYE

Haydi canım, kimsiniz, söyleyin.

ORTENSIA

Tiyatro oyuncusuyuz.

ŞÖVALYE

Dökülün, dökülün; artık sizden çekinmiyorum. Sanatınız hakkında epeyce bilgim var.

ORTENSIA

Anlamadım, ne demek istiyorsunuz?

ŞÖVALYE

Kurmaca sanatında üstünüze yoktur, sahnede yaptığınız yetmezmiş gibi, gerçek yaşamda da rol kesersiniz; bütün bunları bildiğim için sizden çekinmiyorum artık.

DEJANIRA

Sahne dışında rol yapmasını bilmem ben.

ŞÖVALYE

(*Dejanira*'ya.)

Adınız ne? Bayan Sincera⁶ mı?

DEJANIRA

Benim adım...

ŞÖVALYE

(*Ortensia*'ya.)

Ya sizinki? Bayan Buonalana⁷ mı?

ORTENSIA

Sevgili şövalye...

ŞÖVALYE

İnsanlarla dalga geçerken nasıl da eğleniyorsunuz, değil mi?

ORTENSIA

Ben sizin sandığınız gibi...

6 Sincera: Samimi (İt.)

7 Buonalana: Saf kumaş (İt.)

ŞÖVALYE

(*Dejanira'ya.*)

Sizin gibi safdil kuklalara nasıl davranılır?

DEJANIRA

Sizin bildiğiniz kadınlardan...

ŞÖVALYE

Sizin ağzınızla konuşmayı ben de bilirim.

ORTENSIA

Ah! Sevgili şövalye!

(*Kolundan tutmak ister.*)

ŞÖVALYE

(*Ellerinden tutarak.*)

Çekin elinizi!

ORTENSIA

Tanrım, ne ters adamsınız! Şövalyeliğe yakışır mı?

ŞÖVALYE

Terslik köylü işidir. Anladım, iki saygısız küstahsınız.

DEJANIRA

Bana mı söylüyorsunuz?

ORTENSIA

Benim gibi bir kadına?

ŞÖVALYE

(*Ortensia'ya.*)

Şu yüzünüze bir baksanıza!

ORTENSIA

(*Eşek!.*)

(*Çıkar.*)

ŞÖVALYE

(*Dejanira'ya.*)

O yapma saçlarınla sen bir harikasin!

DEJANIRA

(*Canın cehennemel.*)

(*Çıkar.*)

14. Sahne

Şövalye, sonra Uşağı

ŞÖVALYE

Onlardan kurtulmanın yolunu buldum. Kendilerini ne sanıyorlar? Güya beni tuzağa düşürecekler. Zavallılar! Şimdi konta gidip başlarına geleni anlatsınlar bakalım! Soylu olsalardı daha önce kaçmam gerekirdi. Kadınları hor görmek dünyanın en büyük zevki. Ne var ki Mirandolina deyince akan sular duruyor. Öyle güngörmüş bir kadın ki onu sevmek zorunda kaldım. Sonuçta o da bir kadın, güvenmek istemiyorum. Gitmek istiyorum buradan. Ama yarını beklersem ve bu akşam burada kalırsam, Mirandolina canıma okur benim.

(*Düşünür.*)

Evet, erkeklığe yakışır bir karar vermeliyim.

UŞAK

Efendim.

ŞÖVALYE

Ne istiyorsun yine?

UŞAK

Sayın marki odanızda bekliyor, sizinle konuşmak istiyormuş.

ŞÖVALYE

O deli herif ne istiyor benden? Para sızdırmak istiyorsa ensesini görür, parayı görmez artık. Ne duruyorsun? Beklemekten yorulunca çekip gider. Garsona git ve hemen hesabı getirmesini söyle!

UŞAK

(*Çıkar gibi yaparak.*)

Emredersiniz!

ŞÖVALYE

Öyle yap ki iki saat içinde hareket edelim!

UŞAK

Odanıza gitmeyecek misiniz?

ŞÖVALYE

Hayır, şapkamı ve kılıcımı buraya getir. Dikkat et, marki farkına varmasın!

UŞAK

Ya beni bavulları hazırlarken görürse?

ŞÖVALYE

Ne istersen söyle! Anladın mı?

UŞAK

(İçinden.)

(Ah, Mirandolina'dan ayrılacağız diye ne kadar üzülüyorum bilemezsiniz.)

ŞÖVALYE

Gidiyorum ama, buradan ayrılmanın verdiği üzüntüyü hiçbir zaman duymadım. Ama kalırsam benim için daha kötü olur. En kısa zamanda ayrılmakta yarar var. Ah kadınlar, bilin ki hakkınızda daha da olumsuz düşüneceğim; bize iyilik yapayım derken kötülük yapıyorsunuz.

15. Sahne

Fabrizio ve Şövalye

FABRIZIO

Doğru mu efendim, hesabı mı istediniz?

ŞÖVALYE

Evet, getirdiniz mi?

FABRIZIO

Patron hazırlıyor.

ŞÖVALYE

Hesapları o mu yapar?

FABRIZIO

Evet, her zaman. Babası yaşarken de o yapardı. Yazmayı da, hesabı da bir tüccardan daha iyi bilir.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Ne kadar nitelikli kadın!.)

FABRIZIO

Niçin bu kadar çabuk gidiyorsunuz?

ŞÖVALYE

İş güç beni bekliyor.

FABRIZIO

Garsonu unutmazsınız umarım!

ŞÖVALYE

Hesabı getirin, ne yapacağımı bilirim.

FABRIZIO

Buraya mı getireyim hesabı?

ŞÖVALYE

Buraya getirin, odama gitmeyeceğim.

FABRIZIO

Tamam, odanızda şu can sıkıcı marki var. Şuna bakın!

Benim patrona âşıkmiş gibi davranıyor. Avucunu yalar.

Mirandolina benim karım olacak.

ŞÖVALYE

(Heyecanlanır.)

Hesap!

FABRIZIO

Hemen efendim.

(Çıkar.)

16. Sahne

Şövalye tek başına

ŞÖVALYE

Herkes Mirandolina'nın peşinde. Şaşılacak bir şey yok, eğer bende bile ateş bacadı sardıysa... Çekip gideceğim ve bu gizemli gücün üstesinden geleceğim... Aaa, kim ge-

liyor! Mirandolina! Ne istiyor benden? Elinde bir kâğıt var. Galiba hesabı getiriyor. Ne yapacağım şimdi? Ne mi yapacağım, hiç. Nasıl olsa iki saat sonra burada olmayacağım.

17. Sahne

Elinde bir kâğıtla Mirandolina ve Şövalye

MIRANDOLINA

(*Üzgün.*)

Efendim.

ŞÖVALYE

Ne var Mirandolina?

MIRANDOLINA

(*Geri çekilerek.*)

Affedersiniz.

ŞÖVALYE

Gelin, buraya gelin.

MIRANDOLINA

(*Üzgün.*)

Hesabı istemişsiniz, getirdim.

ŞÖVALYE

Verin.

MIRANDOLINA

(*Hesabı verirken önlüğüyle gözlerini siler.*)

Buyurun.

ŞÖVALYE

Neyiniz var? Ağlıyor musunuz yoksa?

MIRANDOLINA

Hayır efendim, gözüme duman kaçtı

ŞÖVALYE

Gözünüze duman mı kaçtı! Yeter! Bu kadarı da fazla!
Hesap ne tuttu?

(Okur.)

Yirmi paoli. Dört gün krallar gibi ağırlandık, topu topu yirmi paoli mi?

MIRANDOLINA

Hesabınız bu kadar tuttu, ne yapabilirim?

ŞÖVALYE

Ya bu sabah benim için hazırladığınız iki özel yemek nerede? Hesapta yok.

MIRANDOLINA

Özür dilerim. Benim ikramımdı. Hesaba eklemedim.

ŞÖVALYE

Bana ikramda mı bulundunuz?

MIRANDOLINA

Cüretimi bağışlayın. Cehaletime verin...

(Yüzünü kapar, ağlıyor gibi yapar.)

ŞÖVALYE

Ama sen?..

MIRANDOLINA

Bilmem dumandan mı, yoksa gözüm yaşıyor da ondan mı?

ŞÖVALYE

Benim için o iki güzel yemeği hazırlarken yorulmuş olmayasınız!

MIRANDOLINA

(Gözyaşlarını tutuyormuş gibi yaparak.)

Onun için olsa yorgunluğa mutlulukla katlanırım.

ŞÖVALYE

(Hadi bakalım git şimdi.) Alın şu iki doppiayı. N'olur mutlu olun ve beni bağışlayın!

MIRANDOLINA

(Konuşmaz ve bir sandalyenin üstüne yığılıp kalır, bayılmış numarası yapar.)

ŞÖVALYE

Mirandolina, ah Mirandolina! Bayıldı. Bana âşık mı

oldu yoksa? Böyle çabuk olur mu? Niçin olmasın? Ben ona âşık olmadım mı? Sevgili Mirandolina... Sevgilim. Bakın şu işe, benden hoşlanacak kadın da varmış meğer! Ya benim yüzümden bayıldıysa? Ne kadar da güzelsin! Onu ayıltmak için hiçbir şey yok elimde. Kadınlara yanaşmadığım ne melisa ruhu, ne kolonya. Kimse yok mu? Çabuk... Ben gideyim bari... Tanrı iyilikler versin!

(Çıkar, sonra döner.)

MIRANDOLINA

Şimdi düştü tuzağıma. Erkekleri alt etmek için birçok silahımız var. Direndikleri zaman elimizdeki en sağlam koz bayılmak. Dönecektir, geri gelecektir.

(Kendisini yine sandalyenin üstüne atar.)

ŞÖVALYE

(Elinde bir sürahi suyla döner.)

Geldim, geldim işte. Ayılmamış! Kesinlikle beni seviyor.

(Yüzüne su serper, kadın kendine gelir gibi olur.)

Yüzüne su serpince ayılması gerekir. Hayatım, canım, buradayım sevgilim. Gitmiyorum, artık gitmiyorum.

18. Sahne

Uşak, elinde şapka ile kılıç ve Öncekiler

UŞAK

(Şövalyeye.)

Efendim, şapkanız ve kılıcınız.

ŞÖVALYE

(Öfkeyle uşağa.)

Defol!

UŞAK

Bavullar...

ŞÖVALYE

Defol, Tanrı kahretsin seni.

UŞAK

Mirandolina...

ŞÖVALYE

Git, yoksa kırarım kafanı.

(*Onu elindeki sürahiyle tehdit eder, uşak çıkar.*)

Daha ayılmadı mı? Alnı ter içinde kalmış. Haydi, sevgili Mirandolina, açın gözlerinizi, kendinizi toparlayın ve bana ne istediğinizi söyleyin!

19. Sahne

Marki ve Kont ve Öncekiler

MARKİ

Şövalye?

KONT

Dostum?

ŞÖVALYE

(*Tir tir titremektedir.*)

(Tanrı belanızı versin!..)

MARKİ

Mirandolina!

MIRANDOLINA

(*Kalkar.*)

Ahhh!

MARKİ

Onu ben ayılttım.

KONT

Sizi kutlarım sayın şövalye.

MARKİ

Bravo size... Hani kadınları görmek istemiyordunuz?

ŞÖVALYE

Ne küstah adamlarsınız!

KONT

Siz de tuzağa düştünüz ya!

ŞÖVALYE

Şeytan görsün yüzünüzü.

(Sürahiyi yüzlerine çalar gibi yere atıp kırar ve kızgınlıkla çıkar.)

KONT

Şövalye çıldırdı.

(Çıkar.)

MARKİ

Hakaret etti, benden özür dilesin.

(Çıkar.)

MIRANDOLINA

Bunu da başardık. Kalbi yanıp kavruluyor, küle dönüşüyor. Zaferimi tamamlamak için yapmam gereken, kendini beğenmiş erkeklerin yenilgisini ve kadınların onurunu kurtarmak için galibiyetimi herkese göstermek.

(Çıkar.)

III. Perde

1. Sahne

(*Mirandolina'nın odası, ütü masası
ve ütülenecek çamaşırlar.*)

Mirandolina, sonra Fabrizio

MIRANDOLINA

Eğlence bitti, şimdi çalışma zamanı. Bu çamaşırlar tüm-
den kurumadan ütüllemeliyim... Hey Fabrizio!

FABRIZIO

Hanımım...

MIRANDOLINA

Bana bir iyilik yapıp sıcak ütüyü getirir misiniz?

FABRIZIO

(*Giderken tüm ciddiyetini takınır.*)

Emredersiniz efendim.

MIRANDOLINA

Rahatsız ettiysem beni bağışlayın...

FABRIZIO

Ne demek efendim. Sizden ekmek yedikçe hizmet etmek
boynumuzun borcu.

(*Çıkmak ister.*)

MIRANDOLINA

Durun, beni dinleyin. Bunları yapmak zorunda değilsiniz. Ama biliyorum ki ben istediğim zaman memnuni-

yetle yapıyorsunuz... Ben de... yeter, başka bir şey söylemiyorum.

FABRIZIO

Öl deyin, sizin için öleyim, ama görüyorum ki beni bir kalemde silebiliyorsunuz.

MIRANDOLINA

Niye öyle söylüyorsunuz, yoksa yaptıklarınızı yadsıyormuyum?

FABRIZIO

Sizin denginiz biz zavallılar değiliz, size soylular yakışıyor...

MIRANDOLINA

Ah zavallı çılgın! Her şeyi anlatabilsem? Haydi, haydi gidip şu ütüyü getirin bana!

FABRIZIO

Kendi gözlerimle gördüm...

MIRANDOLINA

Çene çalmanın zamanı değil. Bana ütüyü getirin.

FABRIZIO

(Giderken.)

Tamam, tamam, gidiyorum. Biraz daha sabredin, sonra beni göremeyeceksiniz.

MIRANDOLINA

(Kendi kendine konuşuyormuş gibi yapar, ama aslında söylediklerini duyurmak ister.)

Bu erkeklerle ne yapacağız bilmem ki... Sevdikçe başınıza çıkıyorlar.

FABRIZIO

(Duygulanmış, geri döner.)

Ne dediniz? Ne dediniz?

MIRANDOLINA

Her neyse, ütüyü bana getirecek misiniz?

FABRIZIO

Evet, getiriyorum.

(İçinden.)

(Hiç anlamıyorum bu kadını. Kimi zaman göklere çıkıyor, kimi zaman yerlerde süründürüyor.)

2. Sahne

Mirandolina, sonra Şövalyenin Uşağı

MIRANDOLINA

Zavallı aptal! İstemese de bana hizmet etmekten kaçamıyor. İsteklerim karşısında erkekleri böyle yumuşak başlı gördükçe gülesim geliyor. Şu şövalyeye baksanıza. Kadınlardan nefret ederken şimdi kuzu kuzu her dediğimi yapıyor.

UŞAK

Bayan Mirandolina.

MIRANDOLINA

Ne var dostum?

UŞAK

Efendim size saygılarını sunuyor ve nasıl olduğunuzu bilmek istiyor.

MIRANDOLINA

Kendisine iyi olduğumu söyleyin.

UŞAK

Şu melisa ruhundan bir yudum içmenizi salık veriyor, iyi geleceğini söylüyor.

(*Küçük bir altın hokka uzatır.*)

MIRANDOLINA

Bu altın mıdır, nedir?

UŞAK

Evet hanımefendi, altın, bundan eminim.

MIRANDOLINA

Bayıldığım o korkunç anda melisa ruhu vermedi de şimdi neden gönderiyor?

UŞAK

O zaman yanında yoktu.

MIRANDOLINA

Peki, nasıl oldu da şimdi var?

UŞAK

Bakın, aramızda kalması kaydıyla söylüyorum: Bir kuyumcu çağırttı ve bu altın hokkayı satın aldı, on iki zecchino ödedi. Sonra beni aktara gönderdi, melisa ruhu aldırttı.

MIRANDOLINA

(Güler.)

Hah hah ha!

UŞAK

Niçin gülüyorsunuz?

MIRANDOLINA

Gülüyorum, çünkü artık bir işime yaramaz; niçin gönderiyor ki?

UŞAK

Başka zaman gerekebilir.

MIRANDOLINA

Haydi canım sen de! İlaç diye bir yudum içeyim bari!

(İçer ve hokkayı geri vermek ister.)

Alın, götürün ve teşekkür ettiğimi söyleyin!

UŞAK

Yok, bu hokka artık sizin.

MIRANDOLINA

Nasıl?

UŞAK

Evet, efendim özellikle aldı.

MIRANDOLINA

Özellikle benim için öyle mi?

UŞAK

Sizin için, ama kimse duymasın.

MIRANDOLINA

Alın götürün ve teşekkür ettiğimi söyleyin!

UŞAK

Olmaz!

MIRANDOLINA

İstemiyorum, geri götürün diyorum.

UŞAK

Onu küçük düşürmek mi istiyorsunuz?

MIRANDOLINA

Bu kadar sohbet yeter. Alın, işinizi yapın.

UŞAK

Başka söze gerek yok. Tamam, götüreyim.

(İçinden.)

(Nasıl bir kadın bu! On iki zecchinoyu sokağa atıyor.

Böylesini görmedim. Aramakla bulunmaz.)

(Çıkar.)

3. Sahne

Mirandolina, sonra Fabrizio

MIRANDOLINA

Adam tutuşmuş, yanmış kavrulmuş! Ona ettiğim oyunda bir çıkarım yok. Her şeyi kadının gücünü kabul etmesini ve itiraf etmesini sağlamak için yaptım. Kadınların paragöz ve çıkarıcı olmadığını görsün istedim!

FABRIZIO

(Yüreklenmiş, elinde ütüyle içeri girer.)

Ütüü getirdim.

MIRANDOLINA

İyice ısınmış mı?

FABRIZIO

Evet hanımım, hem de çok; ben de öyle.

MIRANDOLINA

Neyiniz var yine?

FABRIZIO

Sayın şövalye elçi gönderiyor, armağan gönderiyor. Uşak her şeyi söyledi bana.

MIRANDOLINA

Evet efendim, bir altın hokka gönderdi, ben de geri çevirdim.

FABRIZIO

Geri mi çevirdiniz?

MIRANDOLINA

Evet, geri çevirdim. Uşağa sorabilirsiniz!

FABRIZIO

Niye geri çevirdiniz ki?

MIRANDOLINA

Çünkü... Fabrizio... Demesin ki... Tamam mı, başka bir şey söylemek istemiyorum.

FABRIZIO

Sevgili Mirandolina beni hoş görün!

MIRANDOLINA

Haydi şimdi gidin, bırakın da ütümü yapayım!

FABRIZIO

Size engel olmuyorum ki...

MIRANDOLINA

Öteki ütüyü ateşe koyun, ısındığında alıp bana getirin.

FABRIZIO

Tamam, gidiyorum. İnanın bana konuşacak olsam...

MIRANDOLINA

Başka bir şey söylemeyin. Canımı sıkıyorsunuz.

FABRIZIO

Tamam, sustum.

(İçinden.)

(Çılgın bir kadın, ama onu seviyorum.)

MIRANDOLINA

Bunu da iyi becerdim. Altın hokkayı reddetmem Fabrizio'nun hoşuna gitmiştir. Hayatı bilmek budur işte, işini bilmek, her durumdan kazançlı çıkmayı becermek budur; yapacağını lütuf olarak, tertemiz, biraz da umursamaz görünerek yapmak. Uyanıklık konusunda başka kadınlardan hiç geri kalmam.

(Ütülemeyi sürdürür.)

4. Sahne
Şövalye ve Mirandolina

ŞÖVALYE

(İçinden, arka planda.)

(İşte orada. Gelmek istemiyordum, şeytan yoldan çıkardı beni.)

MIRANDOLINA

(Gözünün ucuyla görür, ütülemeyi sürdürür.)

(İşte geldi yine.)

ŞÖVALYE

Mirandolina.

MIRANDOLINA

(Ütülemeyi sürdürür.)

Ah, sayın şövalye! Emrediniz efendim.

ŞÖVALYE

Nasılsınız?

MIRANDOLINA

(Ütülemeyi sürdürür, ama yüzüne bakmaz.)

Çok iyi, size nasıl hizmet edebilirim?

ŞÖVALYE

Size bir nedenle kızgıyım.

MIRANDOLINA

(Azıcık bakarak.)

Niçin, n'oldu ki?

ŞÖVALYE

Gönderdiğim küçücük bir armağanı geri çevirdiniz.

MIRANDOLINA

(Ütülemeyi sürdürür.)

Ne yapacaktım?

ŞÖVALYE

Gerektiğinde kullanacaktınız.

MIRANDOLINA

Tanrı'ya şükür, bugün olanlar şimdiye kadar hiç başıma gelmedi. Bayılmak nedir bilmezdim.

ŞÖVALYE

Sevgili Mirandolina... Umarım o acı olaya ben neden olmamışımdır.

MIRANDOLINA

(*Ütülemeyi sürdürürken.*)

Korkarım, evet. Tek nedeni sizdiniz.

ŞÖVALYE

(*Heyecanla.*)

Ben mi? Sahi mi?

MIRANDOLINA

(*Öfkeyle ütülemeyi sürdürür.*)

Burgonya şarabını içmeye zorladınız, o da dokundu.

ŞÖVALYE

(*Gururu kırılmış.*)

Öyle mi? Nasıl olur?

MIRANDOLINA

(*Ütüler.*)

Kesinlikle öyle. Bir daha odanıza adım atmayacağım.

ŞÖVALYE

Sizi anlıyorum, bir daha odama gelmeyeceksiniz.

(*Üzüntülü.*)

Altındaki nedeni de biliyorum, evet. Ama gelecek olursanız, mutlu olursunuz.

MIRANDOLINA

Bu ütü soğudu.

(*Bağırır.*)

Fabrizio, öteki ısındıysa getirin.

ŞÖVALYE

Rica ediyorum, alın bu hokkayı.

MIRANDOLINA

(*Ütüye devam ederken, karşındakini küçümseyerek.*)

Gerçekten sayın şövalye, ben hiç armağan kabul etmem.

ŞÖVALYE

Albafiorita kontundan aldınız ama...

MIRANDOLINA

(Ütü yapmayı sürdürür.)

Çok zorladı. Kırmak istemedim.

ŞÖVALYE

Peki beni kırmanıza ne demeli? Bu haksızlığı niçin yapıyorsunuz?

MIRANDOLINA

Bir kadın sizi kırmış, ne olacak ki? Zaten kadınlardan nefret edersiniz. Bir anlamı var mı sizin için?

ŞÖVALYE

Ama şimdi öyle düşünmüyorum artık!

MIRANDOLINA

Hayırdır, hangi dağda kurt öldü? Durup dururken niçin böyle değiştiniz?

ŞÖVALYE

Tek nedeni sizsiniz. Zarafetinizin, güzelliğinizin mucizesi.

MIRANDOLINA

(Kahkalarla güler ve ütülemeyi sürdürür.)

Hah hah ha!

ŞÖVALYE

Gülersiniz!

MIRANDOLINA

Gülmemi istemiyor musunuz? Şaka yapıyorsunuz, sonra da gülmemi istemiyorsunuz.

ŞÖVALYE

Şaka ha! Haydi alın bu hokkayı.

MIRANDOLINA

(Ütülemeyi sürdürür.)

Teşekkürler, teşekkürler.

ŞÖVALYE

Alın, yoksa kızacağım.

MIRANDOLINA

(Alayla, yüksek sesle.)

Fabrizio... ütü!

ŞÖVALYE

(Bozulmuş.)

Alıyor musunuz, almıyor musunuz?

MIRANDOLINA

*(Hokkayı alır ve küçümseyerek
çamaşır sepetine fırlatır.)*

Çılgınlık bu!

ŞÖVALYE

Böyle kaldırıp attınız ha?

MIRANDOLINA

(Yukarıdaki gibi bağırır.)

Fabrizio!

5. Sahne

Elinde ütüyle Fabrizio ve Öncekiler

FABRIZIO

(Şövalyeyi görünce kıskanır.)

Buradayım.

MIRANDOLINA

İyice ısındı mı?

FABRIZIO

Evet efendim.

MIRANDOLINA

(Fabrizio'ya, yumuşak bir ifadeyle.)

Neyiniz var? Sıkıntılı gibisiniz.

FABRIZIO

Hayır, iyiyim, bir şeyim yok...

MIRANDOLINA

(Yine yumuşak bir ifadeyle.)

İyi misiniz, emin misiniz?

FABRIZIO

Ateşe koymamı istiyorsanız öteki ütüyü verin!

MIRANDOLINA

(*Yine yumuşak bir ifadeyle.*)

Bence iyi değilsiniz.

ŞÖVALYE

Verin ütüyü de çekip gitsin!

MIRANDOLINA

(*Şövalyeye.*)

Onu severim, kendisi de bilir. En güvenilir garsonumdur.

ŞÖVALYE

(*İçinden, kıvranarak.*)

(Dayanamıyorum artık.)

MIRANDOLINA

(*Ütüyü Fabrizio'ya verir.*)

Alın canım, götürüp ısıtın.

FABRIZIO

(*Yumuşak bir ifadeyle.*)

Efendim...

MIRANDOLINA

(*Kovalar.*)

Haydi, haydi koşun...

FABRIZIO

(*İçinden.*)

(Bu da yaşamak mı? Dayanamıyorum artık... Bana öyle geliyor ki...)

(*Çıkar.*)

6. Sahne

Şövalye ve Mirandolina

ŞÖVALYE

Ne kadar da nazik davranıyorsunuz garsonunuza!

MIRANDOLINA

Ne demek istiyorsunuz?

ŞÖVALYE

Ona tutkun olduğunuz belli.

MIRANDOLINA

(Ütü yapmayı sürdürür.)

Ben mi? Bir garsona, öyle mi? İltifatınıza teşekkür ederim efendim. O kadar zevksiz değilim. Sevmek istersem zamanımı öyle boşa harcamam.

ŞÖVALYE

Siz aslara layıksınız.

MIRANDOLINA

(Ütü yapmayı sürdürür.)

Hangi aslardan söz ediyorsunuz; sinek asından mı, yoksa kupa asından mı?

ŞÖVALYE

Bırakın dalga geçmeyi Mirandolina, sizinle ciddi konuşuyorum.

MIRANDOLINA

(Ütüye devam eder.)

Konuşun, konuşun, sizi dinliyorum.

ŞÖVALYE

Şu ütüyü bir dakika bırakır mısınız?

MIRANDOLINA

Beni bağışlayın, çarşafları yarına yetiştirmek zorundayım.

ŞÖVALYE

Çarşaflar benden kıymetli mi?

MIRANDOLINA

(Ütülemeyi sürdürür.)

Kesinlikle.

ŞÖVALYE

Bir de üstüne basa basa söylüyorsunuz.

MIRANDOLINA

(Ütülemeyi sürdürür.)

Evet. Çünkü bu çarşaflar işime yarıyor, siz işime yaramazsınız...

ŞÖVALYE

Beni istediğiniz gibi kullanabilirsiniz.

MIRANDOLINA

Öyle bir kadın göremiyorum.

ŞÖVALYE

Bana işkence ediyorsunuz! Yeterince intikam aldınız. Size saygı duyuyorum, sizin gibi başka kadınlar varsa onlara da... Saygı duyuyor ve sizi seviyorum. Merhamet edin.

MIRANDOLINA

*(Acele acele ütüye devam ederken
bir manşet düşürür yere.)*

Emredersiniz, iletirim ilgililere.

ŞÖVALYE

(Manşeti yerden alıp ona verir.)

İnanınız...

MIRANDOLINA

Rahatsız olmayın.

ŞÖVALYE

Size hizmet edilmesini hak ediyorsunuz.

MIRANDOLINA

(Kahkahayla güler.)

Hah hah ha!

ŞÖVALYE

Gülüyorsunuz?

MIRANDOLINA

Gülüyorum, çünkü şaka yapıyorsunuz.

ŞÖVALYE

Mirandolina dayanamıyorum artık.

MIRANDOLINA

N'oluyor? Fenalaştınız mı yoksa?

ŞÖVALYE

Soluğum kesiliyor sanki.

MIRANDOLINA

Alın melisa ruhunu.

(Küçümseyerek ona hokkayı atar.)

ŞÖVALYE

Bu kadar sert davranmayın bana. Yemin ederim sizi seviyorum, inanın.

(Elini tutmak ister, ama Mirandolina ütüyü eline yapıştırır ve yakar.)

Yandım!

MIRANDOLINA

Bağışlayın, kasıtlı yapmadım.

ŞÖVALYE

Bu ne ki? Beni başka türlü yaktınız!

MIRANDOLINA

Nerenizi yaktım efendim, söyleyin?

ŞÖVALYE

Kalbimi.

MIRANDOLINA

(Gülerken çağırır.)

Hey Fabrizio...

ŞÖVALYE

Tanrı aşkına, o adamı çağırmayın!

MIRANDOLINA

Öteki ütüyü getirmesini istiyorum.

ŞÖVALYE

Bekleyin... (Olacak iş değil...) Benim uşağı çağıralım.

MIRANDOLINA

(Fabrizio'yu çağırmak ister.)

Hey Fabrizio!

ŞÖVALYE

Yemin ederim, o herifin kafasını parçalayacağım.

MIRANDOLINA

Oh ne âlâ... Kendi adamlarımdan iş isteyemeyecek miyim?

ŞÖVALYE

Başkasını çağırın, onu görmek istemiyorum.

MIRANDOLINA

Sınırı biraz aştığınızı düşünüyorum sayın şövalye.

(Elinde ütü, masadan uzaklaşır.)

ŞÖVALYE

Acıyın bana, kendimde değilim.

MIRANDOLINA

Mutfağa geçeyim. Sizi de memnun etmiş olurum.

ŞÖVALYE

Hayır hanımefendi, durun.

MIRANDOLINA

(*Gezinirken.*)

Bu ilginç bir durum.

ŞÖVALYE

(*Arkasından gider.*)

Beni hoş görün.

MIRANDOLINA

(*Gezinir.*)

İstedğim kişiyi çağıramaz mıyım?

ŞÖVALYE

(*Arkasından gider.*)

İtiraf edeyim ki onu kıskanıyorum.

MIRANDOLINA

(*İçinden, gezinirken.*)

(Köpek gibi peşimden geliyor.)

ŞÖVALYE

İlk kez aşkın ne olduğunu anlıyorum.

MIRANDOLINA

(*Yürürken.*)

Hiç kimse bana emir veremedi.

ŞÖVALYE

(*Onu izler.*)

Size emretmek mi, ne haddime!

MIRANDOLINA

(*Gururla geriye döner.*)

Benden ne istiyorsunuz?

ŞÖVALYE

Aşk, şefkat ve merhamet bekliyorum.

MIRANDOLINA

Sabah kadınlardan nefret eden adam şimdi benden aşk ve merhamet bekliyor. Olacak iş mi? Umurumda değil, söylediklerine de, kendisine de inanmıyorum.

(İçinden.)

(Çatla, kadınları hor görmek neymiş anla.)

(Çıkar.)

7. Sahne

Şövalye tek başına

ŞÖVALYE

Onu gördüğüm güne lanet olsun! Bir kere tuzağa düştüm, artık kurtuluş yok.

8. Sahne

Marki ve Şövalye

MARKİ

Şövalye, onurumla oynadınız.

ŞÖVALYE

Özür dilerim, bir hataydı.

MARKİ

Beni şaşırttınız.

ŞÖVALYE

Neyse ki sürahi kafanıza gelmedi.

MARKİ

Bir su damlası giysimi lekeledi.

ŞÖVALYE

Tekrar özür dilerim.

MARKİ

Yaptığınız küstahlık.

ŞÖVALYE

Bilerek yapmadım. Üçüncü kez özür diliyorum.

MARKİ

Bunu ödeyeceksiniz.

ŞÖVALYE

Madem özrümü kabul etmiyorsunuz; sizi tatmin edecek-
se işte buradayım, sizden korkmuyorum.

MARKİ

(Suratı değişmiştir.)

Korkarım bu leke çıkmayacak, çok canım sıkılıyor.

ŞÖVALYE

(Küçümseyerek.)

Bir şövalye özür diliyorsa, daha ne istiyorsunuz?

MARKİ

Ortada bir kasıt yoksa unutalım gitsin!

ŞÖVALYE

Söyledim size, tatmin olacaksınız ben varım.

MARKİ

Daha fazla uzatmayalım!

ŞÖVALYE

Soysuz herif.

MARKİ

Oh ne âlâ! Benim öfkem geçti, siz öfkeleniyorsunuz.

ŞÖVALYE

Benim kötü zamanıma rastladınız.

MARKİ

Anlıyorum, başınızdan geçen tatsız olayları biliyorum.

ŞÖVALYE

Ben sizin işlerinize burnumu sokmuyorum.

MARKİ

Sayın kadın düşmanı tuzağa düştü ha!

ŞÖVALYE

Ben mi? Nasıl?

MARKİ

Evet, sıırıslıklam âşıksınız.

ŞÖVALYE

Şeytan görsün yüzünüzü.

MARKİ

Niye saklıyorsunuz?

ŞÖVALYE

Düşün yakamdan, yemin ederim pişman olursunuz.

(Çıkar.)

9. Sahne

Marki tek başına

MARKİ

Âşık ama utanıyor ve kimsenin bilmesini istemiyor. Benim bilmemi hiç istemiyor çünkü benden çekiniyor; rakibim olarak ortaya çıkmaktan korkuyor. Bu leke beni rahatsız ediyor. Nasıl çıkartacağımı bir bilsem! Kadınlar lekeyi çıkartmak için toprakla silerler.

(*Masayı ve çamaşır sepetini inceler.*)

Ne güzelmiş bu hokka. Altın mı, yoksa taklit mi? Taklittir. Altın olsa burada bırakırlar mıydı? Keşke içinde leke çıkartıcı olsa!

(*Açar, koklar ve tadına bakar.*)

Melisa ruhuymuş. Çok iyi. Bir deneyeyim bari.

10. Sahne

Dejanira ve Marki

DEJANIRA

Sayın marki ne yapıyorsunuz burada yalnız başına? Hiç görüşemiyoruz.

MARKİ

Sayın kontes, saygılarımı sunmak için gelmek üzereydim.

DEJANIRA

Ne yapıyordunuz?

MARKİ

Anlatayım. Ben temizlik hastasıyım. Bu lekeyi çıkartmaya çalışıyordum.

DEJANIRA

Ne ile çıkartmayı düşünüyordunuz?

MARKİ

Bu melisa ruhuyla.

DEJANIRA

Onunla yapamazsınız, lekeyi daha çok yayar.

MARKİ

Peki sizce ne yapmalıyım?

DEJANIRA

Bildiğim bir meslek sırrı var.

MARKİ

Bana da öğretirseniz memnun olurum.

DEJANIRA

Seve seve. Gelin bir scudosuna bahse girelim. Göreceksiniz yeri belli bile olmayacak.

MARKİ

Bir scudo mu istiyorsunuz?

DEJANIRA

Çok mu istedim sizce?

MARKİ

Melisa ruhuyla denesek daha iyi olacak!

DEJANIRA

Verir misiniz? Güzel mi?

MARKİ

Harika baksanıza!

(Hokkayı uzatır.)

DEJANIRA

(Tadına bakar.)

Ben daha iyisini yaparım.

MARKİ

Melisa ruhundan anlar mısınız?

DEJANIRA

Evet efendim, bütün zevkim bu.

MARKİ

Harika, böyle olmalı.

DEJANIRA

Altın mı bu hokka?

MARKİ

İstemez misiniz? Kesinlikle altın.

(*İçinden.*)

(Altın mı, taklit mi bilmem.)

DEJANIRA

Sizin mi sayın marki?

MARKİ

Benim ama dilerseniz sizin olabilir.

DEJANIRA

Lütfunuza teşekkür ederim.

(*Cebine koyar.*)

MARKİ

Biliyorum, şaka yapıyorsunuz.

DEJANIRA

Nasıl? Bana vermiyor musunuz?

MARKİ

Size layık değil. Bayağı bir şey bu. Arzu ederseniz daha iyilerini sunmak isterim.

DEJANIRA

Çok şaşırdım. Hem de çok. Teşekkür ederim sayın marki.

MARKİ

Aramızda kalsın. Bu sahici değil taklit.

DEJANIRA

Daha iyi. Altın olup olmaması değil, sizden gelmiş olması değerli benim için.

MARKİ

Tamam. Ne demeli bilemiyorum. Hoşunuza gittiye alın.

(*İçinden.*)

(Mirandolina'ya değerini öderim. Ne eder ki? Bir filippo⁸ mu?.)

DEJANIRA

Sayın marki çok cömertsiniz.

MARKİ

Böyle değersiz bir şeyi size armağan etmekten utanıyorum. Keşke altından olsaydı.

DEJANIRA

(*Cebinden çıkarır ve dikkatlice bakar.*)

Altın gibi görünüyor. İnsan yanılabılır de.

MARKİ

Doğru, altını bilmeyen yanılabılır, ama ben bu konuda uzmanım.

DEJANIRA

Ağırlığı da altın olduğunu gösteriyor.

MARKİ

Yine de altındır diyemiyorum.

DEJANIRA

Arkadaşıma bir göstermek isterim.

MARKİ

Sayın kontes, aman ha, Mirandolina'ya göstermeyin de. Gevezedir, hemen ortalığa yayar. Anlıyorsunuz değil mi?

DEJANIRA

Anlıyorum, anlıyorum. Yalnızca Ortensia'ya göstereceğim.

MARKİ

Barones hanımefendiye, öyle mi?

DEJANIRA

(*Gülerek.*)

Evet, evet barones hanımefendiye.

(*Çıkar.*)

8 Milano şehir devletinin gümüş parası.

11. Sahne

Marki, sonra Şövalyenin Uşağı

MARKİ

Şimdi eğleniyordur, çaktırmadan hokkayı elimden kaptı. Ya bir de altından olsaydı. Birkaç kuruşla sorunu çözerim. Mirandolina hokkayı isteyecek olursa, param olduğunda öderim, biter gider.

UŞAK

(*Masanın üstünde arar.*)

Nereye gitti bu hokka?

MARKİ

Ne arıyorsunuz?

UŞAK

Melisa ruhu hokkasını arıyorum. Bayan Mirandolina istedi. Burada bıraktığını söylüyor.

MARKİ

Hokka taklit miydi?

UŞAK

Hayır efendim, altındı.

MARKİ

Altın mı?

UŞAK

(*Arar.*)

Evet, saf altındı. On iki zecchinoya aldığını gözlerimle gördüm.

MARKİ

(*İçinden.*)

(Başıma gelenler!.) Nasıl da verdim altın hokkayı.

UŞAK

Burada unutmuş, ama bulamıyorum.

MARKİ

Altın olması bana hâlâ imkânsız görünüyor.

UŞAK

Altın diyorsam altındı. Yoksa gördünüz mü?

MARKİ

Ben mi? Hiçbir şey görmedim.

UŞAK

Tamam. Gidip bulamadığımı söyleyeyim. Kaybeden kendisi. Saklamasını bilseydi.

12. Sahne

Marki, sonra Kont

MARKİ

Ah zavallı Forlipopoli Markisi. Taklit diye verdim, on iki zecchino değerinde altınmış. Nasıl çıkacağım bu işin içinden. Kontesten hokkayı geri istesem onun gözünde küçük düşerim. Mirandolina benim aldığımı öğrenirse onurum kırılır. Ben bir soyluyum. Bedeli neyse ödemek zorundayım. Ama param yok.

KONT

Sayın marki güzel haberlere ne diyorsunuz?

MARKİ

Ne haberi?

KONT

Kadın düşmanı yabani şövalye Mirandolina'ya âşık olmuş.

MARKİ

Oh canıma değsin! İstemeseniz de bu kadının değerini bilin, ben hak etmeyenin peşinden koşmam. Küstahlığının cezasını çeksin.

KONT

Ya Mirandolina da onun aşkına karşılık verirse?

MARKİ

Böyle bir şey olamaz. Mirandolina bana bu haksızlığı yapmaz. Kim olduğumu ve onun için nelere katlandığımı bilir.

KONT

Benim onun için yaptıklarım sizinkinden çok daha fazla.

Ama hepsi boşa gitti. Mirandolina Ripafratta Şövalyesi'ni gözüne kestirmişti bir kere, ne sizin ne de benim yaptıklarımı görüyordu. Gördünüz mü, kadınlar böyledir işte: Baş tacı edenlerle dalga geçerler, onları küçümseyenlerin arkasından giderler.

MARKİ

Ya doğruysa?.. Haydi canım, olamaz.

KONT

Niçin olamazmış!

MARKİ

Şövalyeyi benimle bir mi tutuyorsunuz?

KONT

Onun masasına oturduğunu görmediniz mi yoksa? Bizimle hiç böyle bir şey yaptı mı? Ya o ayrıcalıklı çarşaf-lar! Masada önce ona servis yapılması. Kendi elleriyle hazırladığı yemekler. Hizmetçiler her şeyi görüyor ve anlatıyorlar. Fabrizio kıskançlıktan çıldırarak. Sonra o bayılması gerçek de olabilir, sahte de, ama âşık olduğunun açık göstergesi değil mi?

MARKİ

Hem de nasıl. Şövalyeye yeni masa örtüleri, bana delik bir bez parçası! Ona lezzetli yemekler, bana öküz eti ile pirinç çorbası. Evet, bu beni küçük düşürmektir.

KONT

Bir de benim onun için yaptıklarını bilseniz!

MARKİ

Ya benim sürekli verdiklerim? O kadar değerli Kıbrıs şarabından bile fedakârlık ettim. Şövalye binde birini yapmamıştır.

KONT

Kuşkunuz olmasın! O da kendine göre armağanlar vermiştir.

MARKİ

Öyle mi? Ne acaba?

KONT

Melisa ruhu dolu altın bir hokka.

MARKİ

(Bak şuna!.) Peki siz nereden biliyorsunuz?

KONT

Onun uşağı benimkine söylemiş.

MARKİ

(İçinden.)

(Giderek batıyorum. Bu kez şövalye ile başım belaya girecek.)

KONT

Ne kadar da nankörmüş bu kadın, onu kesinlikle bırakacağım. Bu seviyesiz lokantadan da hemen çekip gideceğim.

MARKİ

Gidin, gidin, iyi edersiniz!

KONT

Siz de saygıdeğer bir soylusunuz. Benimle gelin!

MARKİ

Ama... nereye gidebilirim?

KONT

Bir yer bulabilirsiniz. Bir düşünelim!

MARKİ

Burası... örneğin...

KONT

Bir köy evine gidebiliriz. Fazla pahalı da değildir.

MARKİ

Tamam, öyle dostluk gösteriyorsunuz ki hayır diyemem.

KONT

Hadi, bu nankör kadından da intikamımızı almış oluruz.

MARKİ

Evet, gidelim.

(İçinden.)

(Peki hokka işi ne olacak? Bir soyluyum, hata yapamam.)

KONT

Vazgeçmeyin sayın marki. Gidelim buradan! Bana bu iyiliği yapın. Her yerde elimden geldiği kadar hizmetinizde olacağım.

MARKİ

Size içimi açmak zorundayım. Ama kimse bilmesin! Beni gitmekten alıkoyan nedenler var.

KONT

Lokantaya borcunuz mu var yoksa!

MARKİ

Evet, on iki zecchino...

KONT

On iki zecchino mu? Geçmiş ayların borcu olmalı.

MARKİ

Evet, tam tamına öyle. Bunu ödemedен şuradan şuraya gidemem. Bana bir lütufta bulunup...

KONT

Memnuniyetle.

(*Cebinden çantasını çıkartır.*)

Alın size on iki zecchino. Lafı mı olur efendim!

MARKİ

Bir dakika, bir dakika... On iki değil, on üçtü.

(*İçinden.*)

(*Şövalyeye de bir zecchino borcum vardı!.*)

KONT

On iki ya da on üç fark etmez benim için. Alın!

MARKİ

İlk fırsatta öderim.

KONT

İstediğiniz zaman ödeyin. Bende para çok. O kadından intikam almak için bin doppia bile harcarım.

MARKİ

Ne nankörmüş meğer! Onun için ne paralar harcadım, bana yaptığına bak!

KONT

Lokantasını başına geçireceğim. Müşterilerin hepsiyle konuşacağım ve çekip gitmelerini öğütleyeceğim. O iki tiyatrocu da gönderdim gittiler.

MARKİ

Tiyatrocu mu dediniz?

KONT

Evet, Ortensia ve Dejanira.

MARKİ

Nasıl, anlamadım? Tiyatroculuk da nereden çıktı? Onlar iki soylu hanımefendi değil miydi?

KONT

Hayır, ikisi de tiyatrocuymuştu. Kumpanyanın öteki elemanları geldi ve hikâye bitti.

MARKİ

(İçinden.)

(Ya benim hokkam!.) Nerede kalıyorlar acaba?

KONT

Tiyatroya yakın bir evde.

MARKİ

(İçinden.)

(Gideyim de hokkamı geri alayım.)

(Çıkar.)

KONT

Çekip giderek bu kadından intikamımı alacağım. Sonra sıra şövalyeye gelecek. İyi bir dolap çevirerek bana ihanet etti. Onunla başka bir zaman hesaplaşacağım.

(Çıkar.)

13. Sahne

(Üç kapılı bir oda.)

Mirandolina tek başına

MIRANDOLINA

Vah başıma gelenler! Ne işler açtım başıma! Şövalye ge-

lirse yandım. Kan başına sıçramıştır. Umarım şeytana uyup buraya gelmez! Şu kapıyı bir kapatayım.

(*Girdiği kapıyı kapatır.*)

Yaptığımdan pişman olmaya başladım. Gerçeği söylemek gerekirse o küstah herifi, kadınları küçümseyen o adamı peşimde koşturmaktan büyük keyif aldım, ama şimdi o yabani kendini kaybetmiş ortalıkta dolaşüyor; adım sanım, dahası yaşamım tehlikede. Büyük oynamam gerekiyor. Tek başımayım, beni yürekten destekleyecek kimse yok. Böyle durumlarda sadece şu eski iyi Fabrizio'nun bana yararı olabilir. Onunla evleneceğime söz vereceğim... Ama kaç defa söz verdim de n'oldu? Bu kez gerçekten evleneceğim. En iyisi bu. Böyle bir evlilikle özgürlüğümü tehlikeye sokmadan adımlarımı ve çıkarlarımı koruyabilirim.

14. Sahne

Şövalye içeriden ve Mirandolina, sonra Fabrizio

(*Şövalye içeriden kapıya vurur.*)

MIRANDOLINA

(*Yaklaşır.*)

Kapı çalınıyor, gelen kim ki?

ŞÖVALYE

(*İçeriden.*)

Mirandolina.

MIRANDOLINA

(*İçinden.*)

(Benimki...)

ŞÖVALYE

(*İçeriden.*)

Mirandolina, kapıyı açın lütfen.

MIRANDOLINA

(Kapıyı açmak mı? O kadar aptal mıyım?..) Bir şey mi istediniz sayın şövalye?

ŞÖVALYE

(İçeriden.)

Kapıyı açın!

MIRANDOLINA

Lütfen odanıza gidin ve beni orada bekleyin, hemen geleceğim.

ŞÖVALYE

(İçeriden.)

Niçin bana kapıyı açmıyorsunuz?

MIRANDOLINA

Yabancı konuklar geliyor. Lütfen odanıza gidin, hemen geliyorum.

ŞÖVALYE

Gidiyorum, ama gelmezseniz kıyameti koparacağım, karışmam!

(Çıkar.)

MIRANDOLINA

Gelmezseniz kıyametli koparacağım, lafa bak! Aslında gidersem kıyamet kopacak. İşler karışıyor. Bir çare bulmam gerek. Gitti mi acaba?

(Anahtar deliğinden bakar.)

Gitmiş, gitmiş. Beni odasında bekliyor, beklesin bakalım, gitmeyeceğim elbette...

(Öteki kapıya gider.)

Ey Fabrizio! İster misin, şimdi de Fabrizio intikam almaya kalksın ve benimle... istemesin. Öyle bir tehlike olamaz. Tavrıma, bakışlarıma, cıveme dayanacak erkek göremiyorum. Taşyürekli olsa dayanamaz.

(Öteki kapıdan seslenir.)

Fabrizio!

FABRIZIO

Beni mi çağırdınız?

MIRANDOLINA

Gelin, sizinle bir sır paylaşacağım.

FABRIZIO

Geldim.

MIRANDOLINA

Ripafratta Şövalyesi'nin bana âşık olduğu kesin.

FABRIZIO

Farkında değil miyim sanıyorsunuz?

MIRANDOLINA

Öyle mi? Doğrusu ben hiç farkında değildim.

FABRIZIO

Zavallı patronum! Nasıl farkına varmadınız? Görmediniz mi ne soytarlıklar yapıyordu siz ütüyle uğraşırken? Dahası orada olmama da dayanamıyordu. Kıskanıyordu.

MIRANDOLINA

Aklımdan geçmez böyle şeyler, insanların dediklerine de, yaptıklarına da pek aldırmam. Ama öyle şeyler söyledi ki utancımdan yerin dibine geçtim.

FABRIZIO

Gördünüz mü, bütün bunlar yalnız yaşadığınız için başınıza geliyor. Anneniz, babanız ya da bir kocanız olsaydı böyle olmazdı.

MIRANDOLINA

Haklısınız, katlıyorum. Ben de evlenmeyi düşünüyordum.

FABRIZIO

Babanızın söylediklerini unutmayın!

MIRANDOLINA

Evet, tabii ki unutmadım.

15. Sahne

Şövalye içeriden ve Öncekiler

(Şövalye biraz önce çaldığı kapıyı çalar.)

MIRANDOLINA

(Fabrizio'ya.)

Kapı mı çalınıyor?

FABRIZIO

(Kapıya doğru bağırır.)

Kim o?

ŞÖVALYE

(İçeriden.)

Kapıyı açın.

MIRANDOLINA

(Fabrizio'ya.)

Şövalye gelmiş.

FABRIZIO

(Kapıya yanaşır açmak için.)

Ne istiyorsunuz?

MIRANDOLINA

Dur, ben gideyim de öyle aç!

FABRIZIO

Neden korkuyorsunuz?

MIRANDOLINA

Sevgili Fabrizio, adımın lekelenmesinden korkuyorum.

FABRIZIO

Kaygılanmayın, ben arkanızda olacağım.

ŞÖVALYE

(İçeriden.)

Açın kapıyı, yoksa yemin ediyorum...

FABRIZIO

Emredersiniz efendim. Ama nedir bu gürültü? Seçkin bir lokantada olacak şeyler değil.

ŞÖVALYE

Aç şu kapıyı.

(Kapıyı zorlar.)

FABRIZIO

(Şeytan görsün yüzünü! Başıma dert açacak bu adam.)

Hey kim var orada? Kimse yok mu?

16 Sahne

Marki ile Kont orta kapıda ve Öncekiler

KONT

(*Kapıdadır.*)

Ne var, ne oluyor?

MARKİ

(*Kapıdadır.*)

Ne bu gürültü?

FABRIZIO

(*Yavaş, şövalye duymadan.*)

Buyurun efendim. Sayın şövalye kapıyı zorluyor.

ŞÖVALYE

(*İçeriden.*)

Aç kapıyı, yoksa kırarım.

MARKİ

(*Konta.*)

Ne oldu, çıldırdı mı? Haydi gidelim.

KONT

(*Fabrizio'ya.*)

Açın kapıyı girsin, onunla konuşacağım.

FABRIZIO

Açacağım, ama rica ediyorum...

KONT

Kuşkunuz olmasın. Biz buradayız.

MARKİ

(*İçinden.*)

(En ufak bir şeyde tabanları yağlarım.)

(*Fabrizio kapıyı açar ve şövalye girer.*)

ŞÖVALYE

Tanrı aşkına, yemin ederim ki... Nerede o?

FABRIZIO

Kimi arıyorsunuz efendim?

ŞÖVALYE

Mirandolina'yı. Nerede o?

FABRIZIO

Bilmiyorum.

MARKİ

(İçinden.)

(Anlaşılan Mirandolina ile bir alıp veremediğiniz var.)

ŞÖVALYE

Utanmaz kadın, seni bulacağım!

(Gezilir ve kontla markiyi görür.)

KONT

(Şövalyeye.)

Alıp veremediğiniz kim?

MARKİ

Sayın şövalye biz dostuz, değil mi?

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Bu hallere düştüğümü kimse bilmesin diye dünyayı verirdim.)

FABRIZIO

Ne istiyorsunuz patronumdan?

ŞÖVALYE

Sana hesap vermek zorunda değilim. Müşteri olarak bana hizmet edilmesini isterim. Bunun için para ödüyorum. Yemin ederim elimden çekeceği var.

FABRIZIO

Parayı aldığınız belli hizmetler için ödüyorsunuz. Bunun dışında şerefli bir hanımdan, beni bağışlayın, bir bekleniniz olamaz.

ŞÖVALYE

Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu? Nereden çıkarıyorsun bunları? Benim işlerime burnunu sokma. Ondan ne istediğimi ben bilirim.

FABRIZIO

Odanıza gelmesini istediniz, değil mi?

ŞÖVALYE

Çek git be adam, yoksa kafanı kırarım.

FABRIZIO

Şaşırttınız beni.

MARKİ

(*Fabrizio'ya.*)

Susun.

KONT

(*Fabrizo'ya.*)

Bırakın gitsin!

ŞÖVALYE

(*Fabrizio'ya.*)

Çek git buradan.

FABRIZIO

(*Kızmuştır.*)

Efendim, diyorum ki...

MARKİ

Haydi!

KONT

Haydi!

(*İkisi birden onu dışarı atarlar.*)

FABRIZIO

(*İçinden.*)

(Bu herifin yüzünü gözünü dağıtmak vardı ya!.)

17. Sahne

Şövalye, Marki ve Kont

ŞÖVALYE

(*İçinden.*)

(Utanmaz kadın, beni ekti!)

MARKİ

(*Yavaşça konta.*)

(Nesi var bu adamın?.)

KONT

(Görmüyor musunuz? Mirandolina'ya âşık olmuş.)

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Fabrizio'yla al takke ver külah. Oturmuş, evlilikten söz ediyorlar.)

KONT

(İntikam almanın tam zamanı.) Sayın şövalye, başkalarının zayıflığına güleceğinize, o kırılğan kalbinizle kendinize baksaydınız daha iyi ederdiniz.

ŞÖVALYE

Ne demek istiyorsunuz?

KONT

Bu taşkınlığınızın nereden kaynaklandığını biliyorum.

ŞÖVALYE

(Heyecanla markiye döner.)

Neden söz ettiğini anladınız mı?

MARKİ

Dostum ben bir şey bilmiyorum.

KONT

Sizden söz ediyorum. Sözümona kadınlardan nefret ettiğinizi söyleyip, kalbini çaldığım Mirandolina'yı elimden almaya kalktınız.

ŞÖVALYE

(Kızgın, markiye doğru yönelir.)

Ben mi?

MARKİ

Ben bir şey demedim.

KONT

Bana bakın, bana; bana yanıt verin. Bana yaptıklarınızdan utanıyorsunuz değil mi?

ŞÖVALYE

Artık sizi dinlemek istemiyorum, söylediklerinizin tümü yalan; yalanlarınızı yüzünüze vurmaktan utanıyorum.

KONT

Ben mi yalan söylüyorum?

MARKİ

(İçinden.)

(İşler kötüye gidiyor.)

ŞÖVALYE

Nereden çıkardınız bunu?

(Markiye döner, kızgındır.)

KONT

Benim bir şeyden haberim yok.

ŞÖVALYE

Siz bir yalancısınız.

MARKİ

Ben gidiyorum.

(Çıkmak ister.)

ŞÖVALYE

Durun, gitmeyin!

(Onu zorla tutar.)

KONT

Bana bunun hesabını vereceksiniz...

ŞÖVALYE

Veririm, veririm...

(Markiye.)

Bana kılıcınızı verin.

MARKİ

İkiniz de sakın olun. Sevgili kont, size ne şövalyenin Mirandolina'yı sevmesinden?

ŞÖVALYE

Onu seviyormuşum! Kim söylüyorsa yalan söylüyor.

MARKİ

Bana göre hava hoş... Ağzımı bile açmadım...

ŞÖVALYE

Kim uydurdu o zaman bunu?

KONT

Ben söyledim ve uydurmadım; sizden korkmuyorum.

ŞÖVALYE

(Markiye.)

Verin şu kılıcı.

MARKİ

Haydi canım, ne kılıcı!

ŞÖVALYE

Yoksa sizde mi bana düşmansınız?

MARKİ

Ben herkesin dostuyum.

KONT

Rezalet.

ŞÖVALYE

Tanrı adına yemin ederim ki...

(Markinin kılıcını alır, ama kılıç kınıyla gelir.)

MARKİ

(Şövalyeye.)

Size saygımı yitirmek istemiyorum.

ŞÖVALYE

(Markiye.)

Eğer gücendiyseniz, sizin de gönlünüzü alırım.

MARKİ

Bırakın şimdi bunları, çok sinirlisiniz.

(İçinden, söylediğine pişman.)

(Üzgünüm...)

KONT

(Gardını alır.)

Haydi benim gönlümü alın!

ŞÖVALYE

Görürsün şimdi.

(Kılıcı kınından çıkarmak ister, ama başaramaz.)

MARKİ

Kılıç elinize yakışmıyor.

ŞÖVALYE

Lanet olsun!

(Kılıcı çıkarmaya çalışır.)

MARKİ

Şövalye, siz bittiniz...

KONT

Ah artık dayanamıyorum!

ŞÖVALYE

Al sana.

(*Kılıç diye çeker, ama kılıçtan kalmış
bir parça çıkar kından.*)

Bu kılıcın ucu nerede şimdi?

MARKİ

Kılıcımı kırdınız.

ŞÖVALYE

Gerisi nerede, kında bir şey yok!

MARKİ

Evet, evet. Son düelloda kırmıştım. Birden anımsamadım.

ŞÖVALYE

(*Konta.*)

Bekleyin kendime bir kılıç bulayım!

KONT

Yemin ediyorum benden kaçamayacaksınız

ŞÖVALYE

Kaçmak mı? Bu kırık parçayla da olsa sizi haklayacağım.

MARKİ

Vurdu mu götürür, İspanyol malıdır.

KONT

N'oldu palavracı, birden soluğun mu kesildi?

ŞÖVALYE

(*Kontun üzerine yürür.*)

Görürsün sen şimdi.

KONT

(*Kendini savunur.*)

Kolla kendini!

18. Sahne

Mirandolina, Fabrizio ve Öncekiler

FABRIZIO

Beyler, beyler bir dakika!

MIRANDOLINA

Durun beyler, durun!

ŞÖVALYE

(Mirandolina'yı görünce.)

(Lanet olsun!.)

MIRANDOLINA

(Kılıçları görür.)

Vah başıma gelenler! Bir bu eksikti!

MARKİ

Gördünüz mü, bütün bunlar sizin yüzünüzden oldu!

MIRANDOLINA

Ne demek bu şimdi?

KONT

Bu şövalye var ya, size sırılsıklam âşık.

ŞÖVALYE

Ben mi âşığım? Doğru değil, yalan söylüyorsunuz.

MIRANDOLINA

Sayın şövalye bana âşık mı olmuş? Olacak şey değil. Sayın kont yanıyorsunuz. Kesinlikle yanıyorsunuz.

KONT

Siz de karşılık veriyorsunuzdur...

MIRANDOLINA

Belli değil mi!

ŞÖVALYE

(Kızgın, markiye doğru.)

Ne biliyorsunuz? Ne gördünüz?

MARKİ

Diyorum ki ateş olmayan yerden duman çıkmaz. Ateş olmadıği zaman duman da yoktur.

MIRANDOLINA

Sayın şövalye bana âşık öyle mi? Oysa kendileri bunu yadsıyor. Gözümün içine baka baka yadsırken beni incitiyor, moralimi bozuyor. Zayıflığımı gösterirken kendi iradesini ortaya koyuyor. Onu kendime âşık edebilmiş olsaydım, dünyanın en büyük işini yapmış olduğumu itiraf ederdim. O, kadınları görmek istemeyen bir adam; kadınları küçümser ve onları yanlış tanır. Öyle bir adamın âşık olmasını beklemek bir hayaldir. Beyler, ben içten ve dürüst bir kadınıyım. Söylemem gerektiğinde söylerim ve gerçeği saklayamam. Sayın şövalyeyi kendime âşık etmeye giriştim ama başaramadım. Hiçbir şey olmadı.

(Şövalyeye.)

Öyle değil mi efendim? Hiçbir şey, hiçbir şey olmadı.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Ah! Konuşacak hal mi bıraktınız bende?.)

KONT

(*Mirandolina'ya.*)

Baksanıza, dili dolanıyor.

MARKİ

(*Mirandolina'ya.*)

Görüyorsunuz, yadsıyamıyor.

ŞÖVALYE

(*Markiye, kızgın.*)

Ağzınızdan çıkanı kulağınız duymuyor.

MARKİ

(*Şövalyeye, tatlılıkla.*)

Hep de bana kızılıyorsunuz.

MIRANDOLINA

Anlaşıldı. Sayın şövalye aşk nedir bilmez, kimseye de âşık olmaz. Kadınların ne kadar kurnaz olduklarını bilir, sözlerine inanmaz, gözyaşlarının aldatıcı olduğunu bilir. Bayılmalarına kahkahalarla güler.

ŞÖVALYE

Yani kadınların gözyaşları da, bayılmaları da sahte miymiş?

MIRANDOLINA

Bunları bilmiyor muydunuz, yoksa bilmezden mi geliyordunuz?

ŞÖVALYE

Bu sahtekârlığınız yüzünden yüreğinize bir hançer saplasam azdır.

MIRANDOLINA

Heyecanlanmayın, yoksa bu beyler bana âşık olduğunuzu söyleyip duracaklar.

KONT

Size âşık, ne dese boş.

MARKİ

Gözlerinden belli.

ŞÖVALYE

(Kızgım, markiye.)

Hayır değilim. Âşık falan değilim.

MARKİ

Yine beni azarlıyor.

MIRANDOLINA

Hayır beyler, âşık olmadığını biliyorum, iddia ediyorum ve bunu göstermeye hazırım.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Dayanamıyorum artık.) Kont bir başka zaman karşınıza bir kılıçla çıkacağım.

(Elindeki kılıç parçasını yere atar.)

MARKİ

(Yerden alır.)

Dikkat edin efendim, kabzası epeyce pahalıdır.

MIRANDOLINA

Durun sayın şövalye, gitmeyin, onurunuzla oynamayın;

bu beyefendiler bana âşık olduğunuzu sanıyorlar, böyle olmadığını göstermemiz gerekir.

ŞÖVALYE

Buna gerek yok.

MIRANDOLINA

Hayır, var! Bir dakika durun.

ŞÖVALYE

(İçinden.)

(Ne yapmak istiyor bu kadın?.)

MIRANDOLINA

Beyler, aşkın en belirgin işareti kıskançlıktır, kıskanmayan kişi âşık değildir. Eğer sayın şövalye beni sevseydi, bir başkasının olmama dayanamazdı, ama göreceksiniz ki aldırmayacak bile...

ŞÖVALYE

Kimin olacaksınız?

MIRANDOLINA

Babamın öğütlediği kişinin.

FABRIZIO

(*Mirandolina'ya.*)

Sözünü ettiğiniz kişi yoksa ben miyim?

MIRANDOLINA

Evet sevgili Fabrizio, bu beylerin huzurunda kocam olmanızı istiyorum.

ŞÖVALYE

(İçinden, yanıp tutuşur.)

Başka kimse kalmadı mı? Dayanamıyorum artık.

KONT

(Fabrizio ile evlenirse şövalyeyi sevmiyor demektir.) Evlenin, evlenin, size üç yüz scudi düğün armağanı vereceğim.

MARKİ

Mirandolina, bugünkü tavuk yarınki kazdan iyidir. Evlenin, ben de size on iki zecchino vereceğim.

MIRANDOLINA

Teşekkür ederim beyler. Çeyize ihtiyacım yok. Ben zavallı bir kadınıym; kendi halinde, çekici olmayan biriyim. Bir soyluyu baştan çıkaracak beceri bende nerede! Ama biliyorum ki Fabrizio beni seviyor, ben de huzurunuzda onunla evleneceğim...

ŞÖVALYE

Tamam evlen lanet olası. Biliyorum benimle dalga geçtin. Biliyorum beni yerlerde süründürmekten keyif aldın. Nereye kadar sabredeceğimi görmek istiyorsun. Çevirdiğin dolaplardan ötürü göğsüne bir hançer saplasam, yüreğini paramparça etsem ve erkeklere cilve yapan, onlarla dalga geçen kadınların önüne atsam yeridir... Ama bu beni daha da perişan eder. Kaçıp gideceğim senden. Cilvelerine, gözyaşlarına, oyunlarına lanet olsun. Bana kadınların erkekler üzerindeki o iğrenç iktidarının tadını tattırdın. Bunun bedelini ödedim. Sorun sadece onun hakkından gelmek değil, onu küçümsemek. Ama en iyisi kaçıp gitmek.

(Çıkar.)

19. Sahne

Mirandolina, Kont, Marki ve Fabrizio

KONT

Söyleyin bakalım, âşık değil miymiş?

MARKİ

Beni bir daha yalancı çıkarmaya kalkarsa, onu düelloya davet edeceğim.

MIRANDOLINA

Susun beyler, susun. Çekip gitti. Eğer dönmez ve bu olay burada biterse kendimi şanslı sayacağım. Zavallım benim, onu kendime âşık ettim ve çirkin bir iş yapmış oldum. Burada bitirelim bunu. Fabrizio, buraya gel, bana elini ver.

FABRIZIO

Elimi mi? Yavaş olun biraz hanımım. Erkekleri baştan çıkarmaktan böyle keyif alan bir kadınla evleneceğimi mi sanıyorsunuz?

MIRANDOLINA

Haydi deli adam. Bu şakaydı, bir çılgınlıktı, inat ettim, yola getirmek istiyordum. Çocukluk ettim, beni yönetecek kimse yoktu yanımda. Evlenince biliyorum ne yapacağımı.

FABRIZIO

Ne yapacakmışsınız, bir görelim bakalım.

Son Sahne

Şövalyenin Uşağı ve Öncekiler

UŞAK

Gitmeden önce size şükranlarımı sunmak istedim.

MIRANDOLINA

Gidiyor musunuz?

UŞAK

Evet, efendim araba istasyonuna gitti. Atları arabaya koşturacak, eşyaları kendisi götürdü, Livorno'ya gidiyoruz.

MIRANDOLINA

Beni bağışlayın eğer...

UŞAK

Sohbet edebilecek zamanım yok. Size teşekkür ediyor ve saygılarımı sunuyorum.

MIRANDOLINA

Şükürler olsun, sonunda gitti. Ama içim sızlayacak... Mutsuz ayrıldı buradan. Böyle işlere bir daha kalkışmam.

KONT

Mirandolina, evli de olsanız, bekâr da kalsanız her zaman yanınızda olacağım.

MARKİ

Beni de yanınızda bilin!

MIRANDOLINA

Beyler, artık evleniyorum ve kimsenin koruyucum olmasını istemiyorum. Kimse bana âşık olmasın! Armağan da istemem kimseden. Şimdiye kadar dalga geçtim insanlarla ama hata ettim. Fazla tehlikeli oyunlar oynadım, bir daha yapmayacağım. Bu adam benim kocam...

FABRIZIO

Yavaş olun hanımefendi...

MIRANDOLINA

Niçin yavaş olacağım? Ne var? Bir sorun mu var? Haydi gidelim, ver elini.

FABRIZIO

Önce koşullarımızı konuşmak isterim.

MIRANDOLINA

Ne koşuluymuş? Koşul şu: Ya bana elini verirsin ya da cehennemin dibine gidersin.

FABRIZIO

Elimi vereceğim... ama sonra...

MIRANDOLINA

Sonrası ne mi olacak? Her şeyimle senin olacağım; bundan kuşku duyma, seni her zaman seveceğim, sen benim ruhum olacaksın.

FABRIZIO

(*Elini uzatır.*)

Buyurun, elim sizin. Dayanamıyorum artık.

MIRANDOLINA

(*İçinden.*)

(Neyse, bunu da hallettik.)

KONT

Mirandolina, yaman kadınsınız, erkekleri istediğiniz yere sürüklersiniz.

MARKİ

Haliniz tavrınız erkekleri size sınırsızca mahkûm ediyor.

MIRANDOLINA

Sizlerden bir lütuf bekleyebileceksen, son bir dileğim var.

KONT

Söyleyin!

MARKİ

Konuşun!

FABRIZIO

(İçinden.)

(Kim bilir ne isteyecek şimdi?.)

MIRANDOLINA

Çok rica ediyorum, kendinize bir başka lokanta bulunuz.

FABRIZIO

(İçinden.)

(Bravo, şimdi anlıyorum ki beni seviyor.)

KONT

Evet, sizi anlıyorum ve beğeniyorum. Gideceğim ama nerede olursam olayım, sizi hep övgüyle anacağım.

MARKİ

Kaybettiğiniz bir şey oldu mu, örneğin altın bir hokka?

MIRANDOLINA

Evet efendim.

MARKİ

İşte burada. Onu bulmuştum ve size geri veriyorum. Mutlu olacaksanız giderim, sorun değil, ama nerede olursam olayım beni arkanızda bilin.

MIRANDOLINA

Bu sözlerinizden içtenlikle ve olabildiğince mutlu oldum. Medeni halimle birlikte tavır ve davranışlarımı da değiştireceğim... Siz siz olun beyler, kalbinizin iyiliği ve sağlığı için burada gördüklerinizden yararlanmayı unutmayın; tuzığa düşmek, oyuna gelmek gibi olasılıklar karşısında buradaki kurnazlıkları, ayak oyunlarını düşünün ve lokantacınız Mirandolina'yı aklınızdan hiç mi hiç çıkarmayın!

Carlo Goldoni (1707-1793): Eserleriyle İtalyan tiyatrosunda köklü değişimlere yol açmış, çağdaş tiyatronun köşe taşlarını yerleştirmiştir. Doğaçlamadan yazılı oyunlara geçişin ilk örneği 1738'de yazdığı Saray Adamı Girolamo'dur. Bu oyunda sadece başkışının rolü yazılıdır. 1743'de sahnelenen Namuslu Kadın tümüyle yazılı bir metindir. Goldoni tiyatrodaki klasik tipler ve maskaları kaldırmış, günlük yaşamda karşılaşılan karakterleri, tutkuları ve olayları sahneye taşımıştır. Çeşitli toplum katmanlarının karakteristik özelliklerini yansıtmış, bireylerin dahil oldukları toplumsal sınıfa göre davranışlarının altını çizmiştir. Halktan bir genç kızın kendisiyle evlenmek isteyen soylu beylere yaptığı oyunları, onları yola getirmek için çevirdiği dolapları anlatan Lokantacı Kadın, Goldoni'nin en tanınmış eserleri arasında yer alır.

Necdet Adabağ (1942): DTCF İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan Alberto Moravia üzerine yaptığı tezle mezun oldu. Urbino Üniversitesi'nde İtalyan Edebiyatı üstüne doktora yaptı. Tezini Giacomo Leopardi üzerine yazdı. On yıla yakın bir süre İtalyan Kültür Merkezi'nde çevirmen, kültür ve sanat danışmanı olarak çalıştı. DTCF'de dekanlık ve İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı başkanlığı yaptı. Başta Leopardi, Petrarca, Machiavelli, Sciascia, Goldoni, Pirandello, Manzoni olmak üzere pek çok İtalyan sanatçı ve düşünürün eserlerini Türkçeye çevirdi.

9 786053 324461

KDV dahil fiyatı
14 TL